RECURSOS DIDÀCTICS

UN MÓN DE SONS C
Quadern d'Activitats

Germán Monferrer Quintana
Juan Ángel Picazo López

ECIR
TABARCA LLIBRES
Marfil

Disseny portada: Nina Lloréns
I·lustracions i maquetació: Esperança Martínez Molina

© Tabarca Llibres, SL

© Germán Monferrer Quintana
Juan Ángel Picazo López

Edita:
Tabarca Llibres, SL
Av. Ausiàs March, 184
Tel.: 96 318 60 07
www.tabarcallibres.com
46026 VALÈNCIA

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només pot ser realitzada amb l'autorització dels seus titulars, llevat de les excepcions previstes per la llei. Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra.

FOTOCOPIAR LLIBRES
NO ÉS LEGAL

ÍNDEX

INTRODUCCIÓ

1. Objectius generals de l'etapa (ESO) 7
2. Objectius de l'àrea de Música 11
3. Continguts de l'àrea de Música 13
4. Competències de l'àrea de Música 15
5. Blocs de contingut i competències 17
6. Continguts, criteris d'avaluació i estàndards d'aprenentatge avaluables 19
7. Justificació del Projecte UN MÓN DE SONS C 29

SOLUCIONARI - QUADERN D'ACTIVITATS

UNITAT 1

L'origen de la nostra música. *L'Edat Mitjana* 6

UNITAT 2

La polifonia es posa de moda. *El Renaixement* 24

UNITAT 3

La música com a luxe. *El Barroc* 42

UNITAT 4

L'orde i la claredat en la música. *El Classicisme* 60

UNITAT 5

La música com a expressió dels sentiments. *El Romanticisme* 78

UNITAT 6

La revolució musical. *Música contemporània* 100

Relació d'audicions 114

PROVES DE CONEIXEMENTS

Proves de coneixements 117

INTRODUCCIÓ

La música, com a bé cultural i com a llenguatge i mitjà de comunicació no verbal, constitueix un element amb un gran valor en la vida de les persones. A més, afavoreix el desenvolupament integral dels individus, intervé en la seua formació emocional i intel·lectual a través del coneixement del fet musical com a manifestació cultural i històrica, i contribueix a la consolidació d'una actitud oberta, reflexiva i crítica en l'alumnat.

En l'actualitat, la música constitueix un dels principals referents d'identificació dels joves. Amb el desenvolupament tecnològic, s'han multiplicat les vies d'accés a les fonts de la cultura musical, com més va més nombroses, i a les diverses maneres de creació i interpretació de la música mitjançant uns vehicles que formen part de la seua vida quotidiana com són Internet, els dispositius mòbils, els reproductors d'àudio o els videojocs. A més, fomenta el desenvolupament de la percepció, la sensibilitat estètica, l'expressió creativa i la reflexió crítica.

Així mateix, aquesta matèria contribueix al desenvolupament de valors com són l'esforç, la constància, la disciplina, la presa de decisions, l'autonomia, el compromís, l'assumpció de responsabilitats i l'esperit emprenedor, innovador i crític, que contribueixen al desenvolupament integral de la persona. La pràctica musical millora la memòria, la concentració, la psicomotricitat, el control de les emocions, l'autoestima, les habilitats per a enfrontar-se a un públic o la capacitat de treballar en grup. La música potencia el desenvolupament de capacitats com la comunicació oral i escrita, el pensament matemàtic o el coneixement tecnològic i científic, les quals ajuden a l'adquisició de les competències, procura un ensenyament integral i ajuda a la maduració de l'alumnat jove.

L'estudiant transcendirà aquests valors estètics, propis de la competència de consciència i expressió cultural, i aprendrà actituds de cooperació i treball en equip quan formarà part de diverses agrupacions en les quals cadascú assumirà rols diferents per poder interpretar música en conjunt. A més, és interessant fomentar actituds emprenedores que acosten l'alumnat a les diferents professions en l'àmbit musical i no musical.

L'estudi d'aquesta matèria parteix dels coneixements previs adquirits pels estudiants en l'Educació Primària i de les característiques evolutives de l'alumnat en aquesta edat. S'aprofundirà especialment en aquells elements que, pel seu grau d'abstracció, s'han d'abordar en aquest moment del desenvolupament de l'alumnat. Entre d'altres, els objectius d'aquesta matèria són dotar l'alumnat d'un vocabulari que permeta la descripció de fenòmens musicals, la comprensió del llenguatge musical com a mitjà d'expressió artística, la sensibilitat cap a l'expressió musical i la comprensió de la música com a fenomen imbricat en la història i en la societat.

Els elements del currículum bàsic s'han organitzat en els blocs Interpretació i creació, Escolta, Contextos musicals i culturals i Música i tecnologia. Els quatre blocs estan relacionats entre si, ja que comparteixen diversos elements, però aquesta divisió fa més fàcil l'estudi.

- "Interpretació i creació" integra l'expressió instrumental, vocal i corporal amb la improvisació i la composició musical, la qual cosa permetrà als estudiants participar de la música d'una forma activa, com a músics.

- “Escolta” pretén crear la primera actitud fonamental cap a aquest art i dotar l’alumnat de les eines bàsiques per a gaudir-ne mitjançant l’audició i la comprensió del fet musical.
- “Contextos musicals i culturals” relaciona la música amb la cultura i la història, dóna a conéixer el valor del patrimoni musical espanyol i ensenya a identificar l’estil i les característiques distintives de la música que delimiten cadascun dels períodes històrics bàsics.
- “Música i tecnologies” pretén abraçar el coneixement i la pràctica de la interacció entre música i noves tecnologies; aquests aspectes tenen una importància especial a causa de la proximitat que tenen les tecnologies en la vida quotidiana de l’alumnat de l’ESO, de manera que es pretén generar una vinculació entre el llenguatge tecnològic que utilitzen habitualment i la música dins de l’aula.

1. Objectius generals d'etapa (ESO)

Segons el *Reial Decret 1105/2014*, de 26 de desembre, pel qual s'estableix el currículum bàsic de l'Educació Secundària Obligatòria i del Batxillerat, l'Educació Secundària Obligatòria contribuirà a desenvolupar en l'alumnat les capacitats que els permeten:

a) Assumir responsablement els seus deures, conéixer i exercir els seus drets en el respecte als altres, practicar la tolerància, la cooperació i la solidaritat entre les persones i grups, exercitar-se en el diàleg afermant els drets humans i la igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes, com a valors comuns d'una societat plural i preparar-se per a l'exercici de la ciutadania democràtica.

En la matèria de música es practiquen diferents activitats en les quals es treballa la relació social, el respecte als altres, l'observació i la concentració, la disciplina i les normes, la sensibilitat, la consciència personal i la creativitat. Es realitzaran activitats en grup com ara interpretacions, danses, instruments i materials compartits, treballs col·lectius...

L'anàlisi de les diferents funcions socials de la música en cada cultura els proporciona els criteris necessaris per a comprendre millor els altres i obrir així canals de comunicació que ens acosten a altres pobles, a altres cultures, així com a la igualtat i al respecte entre sexes...

b) Desenvolupar i consolidar hàbits de disciplina, estudi i treball individual i en equip com a condició necessària per a una realització eficaç de les tasques de l'aprenentatge i com a mitjà de desenvolupament personal.

Les diferents tasques que es realitzen en la matèria de música (interpretació corporal i instrumental i creació d'obres musicals) ajuden l'alumnat a expressar-se a través de diferents mitjans i llenguatges artístics i a desenvolupar la creativitat.

c) Valorar i respectar la diferència de sexes i la igualtat de drets i oportunitats entre aquests. Rebutjar la discriminació de les persones per raó de sexe o per qualsevol altra condició o circumstància personal o social. Rebutjar els estereotips que suposen discriminació entre homes i dones, així com qualsevol manifestació de violència contra la dona.

Relacionem això amb el creixement personal. Part d'aquest creixement consisteix a detectar atraccions i repulsions: gent, herois de ficció i admiració o desdeny. La música ens proveeix de pistes sobre nosaltres mateixos a través de les nostres inclinacions. Aquest procés està latent d'una manera més evident en els anys de l'adolescència en què hom s'identifica amb els estils hip-hop, grunge, heavy-metal, etc., com una forma primària d'autocreixement. En aquesta matèria acostarem els alumnes a altres idiosincràsies: Mozart, la música folklòrica, el jazz, el gamelan, ...

El treball en grup de la matèria dóna lloc a una oportunitat constant per a l'alumnat de compartir obertament, davant d'altres, qualitats íntimes d'un mateix, la qual cosa porta a l'autoconeixement i al desenvolupament de l'autoestima.

Fer música junts és una manera de despertar i enfortir la capacitat de percebre, reaccionar i empatitzar amb estats d'ànim, sentiments i necessitats d'altres, així com desenvolupar un sentit de comunitat.

d) Enfortir les capacitats afectives en tots els àmbits de la personalitat i en les relacions amb els altres, així com rebutjar la violència, els prejudicis de qualsevol tipus, els comportaments sexistes i resoldre pacíficament els conflictes.

La participació en activitats musicals com la interpretació i la creació col·lectiva requereixen d'un treball cooperatiu i de col·laboració en l'adquisició d'habilitats per a relacionar-se amb els altres. Això dóna l'oportunitat d'expressar idees pròpies, valorar les dels altres i coordinar les pròpies accions amb les dels altres integrants del grup, amb la conseqüent responsabilització de la consecució d'un resultat.

e) Desenvolupar destreses bàsiques en la utilització de les fonts d'informació per adquirir nous coneixements amb sentit crític. Adquirir una preparació bàsica en el camp de les tecnologies, especialment les de la informació i la comunicació.

El tractament de la informació musical es produeix mitjançant la lectura de premsa divulgativa especialitzada i crítica, de llibrets d'un disc, el tractament de diferents bibliografies, Internet... Tot això ajudarà l'alumnat a gestionar adequadament la informació i a tenir el seu propi criteri musical.

f) Concebre el coneixement científic com un saber integrat, que s'estructura en diferents disciplines, així com conéixer i aplicar els mètodes per identificar els problemes en els diversos camps del coneixement i de l'experiència.

Mitjançant tasques teòriques i pràctiques en què es desenvolupa l'autocontrol de l'atenció i de la concentració. Tècniques d'estudi per aprendre una cançó i per a representar i interpretar fragments musicals, concentració i anàlisi de diferents audicions, partitures...

g) Desenvolupar l'esperit emprenedor i la confiança en un mateix, la participació, el sentit crític, la iniciativa personal i la capacitat per aprendre a aprendre, planificar, prendre decisions i assumir responsabilitats.

La música, pel caràcter creatiu i participatiu que té, planteja diferents estratègies de cara a propiciar el treball i l'aprenentatge autònom. Elements com l'atenció, la concentració i la memòria, el sentit de l'orde i de l'anàlisi són preceptes bàsics inherents a la matèria. El treball col·laboratiu a què abans s'ha fet referència i l'habilitat de planificar i gestionar projectes. La interpretació i la composició són dos exemples clars d'activitats que requereixen d'una planificació prèvia i de la presa de decisions per obtenir els resultats desitjats.

h) Comprendre i expressar amb correcció, oralment i per escrit, en la llengua castellana i, si n'hi ha, en la llengua cooficial de la comunitat autònoma, textos i missatges complexos, i iniciar-se en el coneixement, la lectura i l'estudi de la literatura.

La música presenta les seues pròpies aportacions i necessitats lingüístiques que exigeixen posar en comú un vocabulari i una forma d'expressió diferent. De la mateixa manera, el caràcter de la música com a llenguatge universal, d'una banda, i la seua integració amb la resta d'expressions artístiques, de l'altra, genera una diversitat lingüística, a més compartida i comuna, amb una presència àmplia en la comunicació diària. Les tasques de buscar informació sobre èpoques o autors, així com la lectura de crítiques musicals, etc. fomenten el desenvolupament de la comprensió i expressió de la llengua.

i) Comprendre i expressar-se en una o més llengües estrangeres de manera apropiada.

Audicions de manifestacions diverses de música vocal amb textos en diferents idiomes (anglés, francés, italià, etc.) en les quals expressen i interpreten pensaments i sentiments i en les quals els alumnes podran extraure les idees principals i secundàries i donar les seues opinions. Interpretació de cançons en la llengua original: anglés (pop), llatí (medievals)...

j) Conéixer, valorar i respectar els aspectes bàsics de la cultura i la història pròpies i dels altres, així com el patrimoni artístic i cultural.

La presa de contacte amb una àmplia varietat de músiques, tant del passat com del present, afavoreix la comprensió de diferents cultures i de la seua aportació al progrés de la humanitat i amb això la valoració dels altres i dels trets de la societat en què es viu.

La matèria de música contribueix de manera directa a la capacitat d'apreciar, comprendre i valorar críticament diferents manifestacions culturals i musicals, a través d'experiències perceptives i expressives i del coneixement de músiques de diferents cultures, èpoques i estils. Es fomenta d'aquesta manera que l'alumne elabore judicis raonats i respectuosos sobre altres manifestacions musicals diferents a les pròpies.

k) Conéixer i acceptar el funcionament del propi cos i el dels altres, respectar les diferències, afermar els hàbits de cura i salut corporals i incorporar l'educació física i la pràctica de l'esport per afavorir el desenvolupament personal i social. Conéixer i valorar la dimensió humana de la sexualitat en tota la diversitat. Valorar críticament els hàbits socials relacionats amb la salut, el consum, la cura dels éssers vius i el medi ambient, i contribuir-ne a la conservació i millora.

La música ajuda en el desenvolupament harmònic de la personalitat de l'alumnat a través de l'educació. Estimula el cervell. Afina la destresa auditiva i desenvolupa la capacitat per a conductes motrius requerides per a l'equilibri psicofísic dels individus: coordinacions, relacions espai-temporals, equilibri ...

Els problemes de contaminació sonora i les distraccions que poden tenir origen en l'ús inadequat de la música mentre es circula, ja siga com a vianants o com a conductors, l'ús inadequat d'auriculars, etc., poden ser tractats en relació amb els continguts de la matèria. A més, en el cant es treballa tot l'aparell fonador, la relaxació, la respiració, l'emissió, la comunicació. Les danses també afavoreixen la pràctica de l'esport i el desenvolupament personal i social.

l) Apreciar la creació artística i comprendre el llenguatge de les distintes manifestacions artístiques, utilitzant diversos mitjans d'expressió i representació.

La matèria de música contribueix al coneixement de les cultures alienes a través de l'audició, la pràctica musical i la dansa. Es realitzen comparacions i semblances de la música actual amb la música de diferents èpoques (per exemple la música pop amb les formes del Classicisme).

La música té la capacitat de provocar l'emoció que és potser un dels elements que posseeix més força a l'hora de contemplar les motivacions dels amants de qualsevol de les arts.

2. Objectius de l'àrea de Música

1. Desenvolupar l'audició musical mitjançant el reconeixement dels paràmetres del so i els elements bàsics de llenguatge musical.
2. Fer servir els elements de representació gràfica de la música en la lectura i en l'escriptura musical.
3. Desenvolupar la capacitat d'improvisació musical.
4. Dominar nocions bàsiques de composició i formes d'organització musical.
5. Interpretar musicalment obres senzilles desenvolupant les capacitats i habilitats musicals i de treball en grup.
6. Respectar les creacions musicals pròpies i alienes.
7. Investigar les possibilitats sonores d'objectes i les diferents fonts.
8. Discriminar auditivament els diferents instruments, les veus i les agrupacions d'aquestes.
9. Desxifrar el codi musical en la lectura de partitures.
10. Valorar el silenci en l'audició musical.
11. Discernir diferents tipus de música i la procedència cultural d'aquests.
12. Descriure l'organització i l'estructuració musical d'una obra interpretada en viu o enregistrada.
13. Localitzar i interioritzar situacions en què es produeix un ús indiscriminat del so i proposar solucions.
14. Relacionar la música amb altres disciplines.
15. Mostrar interés per músiques de diferents cultures i diversificar les preferències musicals.
16. Conéixer el patrimoni cultural espanyol i adoptar una actitud de conservació i transmissió d'aquest.
17. Desenvolupar una actitud crítica i una capacitat d'argumentació i raonament en qüestions musicals.
18. Valorar la música actual i desenvolupar una capacitat d'anàlisi crítica i un interés pels seus elements creatius i innovadors.
19. Manejar les eines tecnològiques en l'enregistrament, la reproducció, la creació o la interpretació musical.
20. Usar els recursos informàtics com a mitjans d'aprenentatge i investigació del fet musical.

3. Contenidos del área de Música

En contraposició amb el caràcter més global i vivencial propi de l'Educació Artística a Primària, el plantejament de l'àrea de Música a Secundària permet una aproximació més diferenciada i analítica, que té en compte les característiques evolutives de l'alumnat pel que fa al grau d'abstracció. Aquesta diferenciació no impedeix, però, que l'enfocament de la matèria seguisca sent similar, ja que s'articula entorn als dos eixos fonamentals de l'educació musical: la percepció i l'expressió. Tots dos eixos estan estretament vinculats a través del llenguatge musical, que actua com a element vertebrador.

Els continguts de l'àrea han estat organitzats en cinc blocs: "Interpretació i creació", "Escolta", "Contextos musicals i culturals", "Música i tecnologia" i "Comú i transversal". Tots els blocs estan interrelacionats i els diferents tipus de continguts s'han de treballar a l'aula de forma integrada, perquè els dos eixos de percepció i expressió es potencien entre si.

El desenvolupament i domini del llenguatge musical segueix un procés similar al de qualsevol llengua materna, de manera que la percepció constitueix l'inici del procés educatiu. En el bloc "Escolta" s'adquireixen i interioritzen les estructures sonores i els elements del llenguatge musical necessaris per a comprendre'l, utilitzar-lo i gaudir-lo.

En "Contextos musicals i culturals" es relaciona el patrimoni musical amb la cultura i la història, mitjançant l'evolució dels elements musicals en els diferents estils. Pel que fa a la seqüenciació temporal, en lloc de seguir la línia cronològica habitual des de l'Edat Mitjana, els períodes històrics s'han organitzat començant pels estils de l'Edat Moderna (Renaixement, Barroc i Classicisme), més adequats a la maduresa cognitiva de l'alumnat.

El bloc "Interpretació i creació" desenvolupa aquelles capacitats vinculades a l'expressió vocal i instrumental, al moviment i a la dansa. Es pretén aconseguir un domini bàsic de les tècniques requerides per al cant i per a la interpretació instrumental, així com els ajustos rítmics i motors associats al moviment. La creació musical, per la seua banda, remet a l'exploració i combinació dels sons mitjançant la improvisació, l'elaboració d'arranjaments musicals i la composició individual i col·lectiva.

El bloc "Música i tecnologies" promou el coneixement i l'ús de les noves tecnologies en relació a la música, aspecte d'especial importància en aquesta etapa a causa de la presència que té en la vida quotidiana de l'alumnat.

El bloc "Comú i transversal" aporta alguns elements comuns a totes les àrees per al desenvolupament de les competències transversals, de manera que es complementen els continguts de la matèria.

4. Competències de l'àrea de Música

En el Reial Decret 1105/2014, de 26 de desembre, pel qual s'estableix el currículum bàsic de l'Educació Secundària Obligatòria i del Batxillerat, es defineixen les Competències com les capacitats per aplicar de forma integrada els continguts propis de cada ensenyament i etapa educativa, per tal d'aconseguir la realització adequada d'activitats i la resolució eficaç de problemes complexos.

Als efectes d'aquest Reial Decret, les competències del currículum seran les següents:

a) Comunicació lingüística. (CCLI)

b) Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia. (CMCT)

c) Competència digital. (CD)

d) Aprendre a aprendre. (CAA)

e) Competències socials i cíviques. (CSC)

f) Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor. (SIEE)

g) Consciència i expressions culturals. (CEC)

El decret esmentat conclou dient: per a una adquisició eficaç de les competències i la integració efectiva d'aquestes en el currículum, caldrà dissenyar activitats d'aprenentatge integrades que permeten fer avançar l'alumnat cap als resultats d'aprenentatge de més d'una competència alhora.

Es potenciarà el desenvolupament de les competències Comunicació lingüística, Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia.

Pel que fa a les competències clau, atés el caràcter integral que els és propi, l'àrea de Música contribueix al desenvolupament de totes, però sobretot al de la competència "Consciència i expressions culturals" en tots els aspectes que la configuren. Fomenta la capacitat de percebre, comprendre i enriquir-se amb les produccions musicals: una millor comprensió del fet musical afavoreix que hom el considere font d'enriquiment personal. El contacte amb les principals obres de cada període promou la creació d'una identitat cultural. Es potencien actituds obertes i respectuoses, i s'ofereixen elements per a l'elaboració de judicis fonamentats respecte dels diferents gèneres i estils. La interpretació musical, la improvisació i la composició, individual i en grup, permeten expressar idees i sentiments, i adquirir habilitats de cooperació. Finalment, valors com l'esforç, la constància i la disciplina són requisits necessaris per a la creació de qualsevol producció musical de qualitat.

Pel que fa a la competència en "Comunicació lingüística", en la mesura que constitueix un llenguatge propi amb un codi específic, la matèria de Música contribueix a l'adquisició i ús d'un vocabulari musical bàsic. Amb l'expressió vocal, es potencien destreses relacionades amb la producció de la parla i l'articulació correcta del so. Mitjançant el cant es contribueix al coneixement i gaudi de les llengües, i s'afavoreix la interiorització de les estructures lingüístiques, així com l'ampliació dels vocabularis.

Respecte de la "Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia", la representació dels paràmetres sonors en la partitura pretén reflectir els atributs, les relacions temporals i les proporcions dels diversos elements musicals. El so com a fenomen físic s'aprecia i es comprén millor des de l'experiència de l'escolta i l'expressió musical. A més, els continguts relacionats amb la tècnica vocal i instrumental incideixen en el desenvolupament d'aquesta competència i eviten possibles problemes posturals i/o vocals derivats d'un ús incorrecte del cos.

La matèria de Música contribueix de manera directa al desenvolupament de la "Competència digital". La recerca, selecció i utilització d'informació musical amb els mitjans i fonts adequades, així com el coneixement del maquinari i del programari musical, dels formats d'àudio digital i de les tècniques de tractament del

so n'afavoreixen l'adquisició. Mereixen una consideració especial les diferents formes de participació en la creació i difusió de continguts musicals, tenint en compte qüestions ètiques com la identitat digital, els drets d'autor, les llicències d'ús o les normes d'interacció digital.

Pel que fa a la competència "Aprendre a aprendre", a través de l'escolta es potencien capacitats fonamentals de l'aprenentatge autònom com l'atenció, la concentració i la memòria, la reflexió i l'anàlisi. D'altra banda, totes les activitats d'expressió i creació musical requereixen la presa de consciència sobre les pròpies possibilitats així com la gestió eficaç del temps i dels recursos. En aquests processos és imprescindible un alt grau de motivació, així com estratègies de planificació i avaluació per assolir els objectius proposats.

La matèria de Música també contribueix a l'adquisició de les "Competències socials i cíviques". La participació en activitats musicals, especialment les d'interpretació i creació en grup, promou l'adquisició d'habilitats de relació social. Les experiències col·lectives ofereixen l'oportunitat de coordinar les accions i esforços propis amb els del grup, responsabilitzant-se dels resultats. La participació en concerts solidaris afavoreix un "aprenentatge servei" i la interacció amb la societat. Per la seua banda, la presa de contacte amb una àmplia diversitat de música afavoreix la comprensió de diferents cultures i es desenvolupen d'aquesta manera els valors de tolerància, la superació de prejudicis i l'interés per la diversitat i la comunicació intercultural.

Finalment, la música contribueix notablement a desenvolupar la competència "Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor" atés que es posen en joc habilitats de planificació, innovació i gestió de projectes a través del desenvolupament de la imaginació i la creativitat. La creació de cançons i coreografies, la selecció i preparació del repertori d'un concert i la creació d'un musical o d'una òpera escolar són alguns dels diversos projectes a desenvolupar des de l'àrea. En tots els casos es promouen habilitats com l'assumpció de riscos, la resolució de problemes, el pensament crític, la perseverança, el sentit de la responsabilitat, l'autoavaluació i la capacitat de lideratge, les quals són factors clau en l'adquisició d'aquesta competència.

5. Blocs de contingut i competències

BLOC 1: INTERPRETACIÓ I CREACIÓ

BL1.1. Interpretar peces vocals de diferents èpoques i estils per buscar el perfeccionament tècnic i expressiu, i improvisar en grup peces vocals utilitzant diferents tipus d'escales, tot mostrant obertura i respecte cap a les propostes del professor i dels companys.

Competències: CEC, CCLI

BL1.2. Interpretar amb els instruments i el cos peces musicals de diferents èpoques i estils, per aconseguir el perfeccionament tècnic i expressiu, i improvisar utilitzant diferents tipus d'escales, participant de manera activa en l'activitat instrumental i en les diferents manifestacions d'aquesta.

Competències: CEC, SIEE

BL1.3. Interpretar danses de diferents èpoques i estils per buscar el perfeccionament tècnic i expressiu, i improvisar coreografies utilitzant els elements del moviment com a mitjà per enriquir la percepció musical i els seus valors estètics.

Competències: CEC

BL1.4. Crear composicions vocals, instrumentals i coreogràfiques utilitzant els procediments compositius i els tipus formals treballats, i avaluar el procés i els resultats per millorar-los.

Competències: CEC, CAA

B.2 ESCOLTA

BL2.1. Identificar els diferents timbres, registres i agrupacions musicals del segle XIX, i les diverses gammes i canvis dinàmics, així com la representació gràfica d'aquests, a través d'audicions dels estils i èpoques estudiats, i mantenir una actitud d'atenció i silenci durant l'escolta.

Competències: CEC

BL2.2. Analitzar els elements musicals i les formes d'organització d'obres adaptades al nivell, a partir de l'escolta d'enregistraments i interpretacions en viu, i mitjançant la utilització de partitures.

Competències: CEC

BL2.3. Discriminar les possibilitats del so a través de diferents maneres i formes de producció, i elaborar propostes verbals i/o audiovisuals per a la millora de l'entorn acústic.

Competències: CEC, CCLI

B.3: CONTEXTOS MUSICALS I CULTURALS

BL3.1. Anàlisi de l'estil, l'època i/o cultura, així com els mitjans expressius que utilitzen les diferents obres de l'Edat Mitjana i de l'Edat Contemporània, a partir dels seus elements musicals, amb audicions en contextos diversos i amb el suport de diferents recursos.

Competències: CEC, CSC

BL3.2. Argumentar sobre diverses obres analitzades i gèneres musicals des de l'Edat Moderna fins a l'Edat Contemporània, en els seus contextos socioculturals, i expressar opinions raonades sobre aquestes, de manera oral i escrita, amb obertura i superant estereotips.

Competències: CCLI, CEC, CSC

BL3.3. Analitzar les funcions en els estils i gèneres estudiats en relació amb les matemàtiques, l'arquitectura i la poesia, mitjançant activitats i projectes, utilitzant recursos textuals; i avaluar-ne les aportacions al desenvolupament personal i col·lectiu.

Competències: CEC, CSC

B.4: MÚSICA I TECNOLOGIES

BL4.1. Aplicar els recursos digitals a l'educació auditiva i a la creació d'acompanyaments i sonoritzacions senzilles, utilitzant aplicacions informàtiques de gravació, edició d'àudio i edició de partitures.

Competències: CD, CEC

6. Continguts, criteris d'avaluació i estàndards d'aprenentatge avaluables

L'avaluació ha de ser un procés continu d'obtenció d'informació per a la presa de decisions sobre la millora de l'ensenyament-aprenentatge. Els criteris d'avaluació estan redactats com a resultats d'aprenentatge amb l'objectiu de possibilitar l'observació d'aquests i l'avaluació en contextos reals. La sintaxi permet una millor selecció dels instruments més adequats (proves objectives, entrevistes, qüestionaris, escales d'observació, etc.) per avaluar els diferents tipus de continguts. Les rúbriques són un instrument molt apropiat per a valorar els continguts procedimentals de l'àrea, atés que aporten objectivitat i precisió a l'avaluació. De la mateixa manera, els portafolis faciliten l'autoavaluació i la coavaluació entre iguals i, per tant, la reflexió crítica en nom de l'autonomia de l'alumnat.

Els continguts i els criteris d'avaluació han estat seqüenciats de manera progressiva per afavorir la identificació i l'avaluació dels aprenentatges bàsics de cada nivell. Això facilita la programació d'activitats de reforç o d'ampliació, així com la realització d'adaptacions curriculars per a la inclusió de l'alumnat amb necessitats específiques.

CONTINGUTS, CRITERIS D'AVALUACIÓ I ESTÀNDARDS D'APRENENTATGE AVALUABLES

BLOC 1: INTERPRETACIÓ I CREACIÓ

Continguts:

- Cura i millora de la tècnica vocal per aconseguir una expressió adequada, dedicant una atenció especial a l'articulació.
- Interpretació vocal, mitjançant partitures, de fórmules rítmiques diverses, que incloguen canvis de compàs, síncopes i polirítmies, buscant una pulsació ajustada en la interpretació.
- Interpretació de peces vocals a 2 i a 3 veus, buscant la precisió en l'execució.
- Ampliació del repertori de cançons i peces vocals d'estils romàntic, contemporani i medieval, de músiques del món, de música popular moderna i de jazz, amb una atenció especial al patrimoni i al repertori tradicional espanyol.
- Improvisació, de forma individual i en grup, de peces vocals sobre l'escala diatònica, pentatònica i de blues, fent servir diferents tonalitats i tipus melòdics.
- Interpretació i improvisació vocal de propostes d'avantguarda amb el suport o mitjançant llenguatges musicals i gestuals.
- Ús de les tècniques de control de les emocions per millorar la interpretació davant del públic.
- Interés i respecte per les aportacions pròpies i del grup, i del director.
- Cura i millora de la tècnica instrumental amb instruments de l'aula, electrònics i amb el cos per aconseguir una precisió tècnica i una expressió adequades.
- Utilització del cos com a mitjà d'expressió musical mitjançant el treball rítmic i la percussió corporal.
- Interpretació instrumental i amb el cos, per imitació i mitjançant partitures, de fórmules rítmiques diverses, inclosos els canvis de compàs, síncopes i polirítmies, tot buscant la correcció en la interpretació.
- Interpretació de peces instrumentals amb acompanyaments harmònics majors, menors i d'una complexitat més gran, buscant la precisió en l'execució.

- Ampliació del repertori amb la interpretació de peces instrumentals, d'estil romàntic, contemporani i medieval, de músiques del món, de música popular moderna i de jazz, dedicant una atenció especial al patrimoni i al repertori tradicional espanyol.
- Improvisació, de forma individual i en grup, de peces instrumentals sobre l'escala diatònica, pentatònica i de blues, usant tonalitats i tipus melòdics diferents, ampliant efectes i dinàmiques.
- Interpretació i improvisació instrumental i corporal de propostes d'avantguarda amb el suport o mitjançant llenguatges musicals i gestuals, explorant diverses fonts i objectes sonors.
- Utilització de les tècniques de control de les emocions per millorar la interpretació davant del públic.
- Valoració de l'activitat instrumental en les diferents manifestacions que presenta. Ús de la tècnica corporal per aconseguir una expressió adequada, per adaptar diferents moviments corporals a les formes, ritmes i melodies. Evolució de les tècniques de moviment grupal, amb la consolidació de la coordinació com a fonament de la interpretació coreogràfica.
- Interpretació coreogràfica i de danses que continguen fórmules rítmiques treballades en el nivell i acompanyaments evolucionats, buscant la precisió tècnica en l'execució.
- Interpretació de danses i coreografies dels estils romàntic, contemporani i medieval, de danses del món, de música popular moderna i de jazz, dedicant una atenció especial al patrimoni i al repertori tradicional espanyol. Improvisació de coreografies, de forma individual i en grup, reconeixent el moviment com a mitjà per a enriquir la percepció musical.
- Interpretació i improvisació instrumental i corporal de propostes d'avantguarda amb el suport o mitjançant llenguatges gestuals. Exploració de diverses fonts i efectes sonors com a acompanyament al moviment. Ús i posada en pràctica de tècniques de control de les emocions per millorar la interpretació davant del públic.
- Creació de peces vocals, instrumentals, corporals i coreogràfiques i de fórmules rítmiques, partint d'unes indicacions donades, utilitzant els elements estudiats de la representació gràfica de la música (dinàmiques, anacrusi, síncopes, etc.), atenent els principis bàsics dels procediments compositius.
- Creació de prosòdies adaptades al nivell, partint de la melodia, l'acompanyament o el text mateix com a mitjà d'expressió musical. Creació de peces instrumentals, acompanyaments i efectes, amb dispositius electrònics, millorant la tècnica d'ús de les apps i del programari musical per al tractament del so.
- Creació de coreografies per a cançons i peces musicals de diferents estils, de forma individual i en grup.
- Creació de propostes d'avantguarda amb la veu, amb el cos i amb els instruments amb el suport o mitjançant llenguatges musicals i gestuals que en configuren la forma, dedicant una atenció especial a noves fonts sonores.
- Participació en la coordinació de les creacions vocals, instrumentals, corporals i coreogràfiques.
- Interés, respecte i curiositat per la diversitat de propostes, així com pels gustos dels altres.

Criteris d'avaluació i estàndards d'aprenentatge avaluables:

BL1.1. Interpretar peces vocals d'èpoques i d'estils diferents, tot buscant el perfeccionament tècnic i expressiu. Improvisar en grup peces vocals usant diferents tipus d'escales, mostrant obertura i respecte cap a les propostes del professor i dels companys.

Competències: CEC, CCLI

BL1.2. Interpretar amb els instruments i el cos peces musicals de diferents èpoques i estils, buscant el perfeccionament tècnic i expressiu, i improvisar usant diferents tipus d'escales, participant de manera activa en l'activitat instrumental i en les diferents manifestacions d'aquesta.

Competències: CEC, SIEE

BL1.3. Interpretar danses de diferents èpoques i estils, tot buscant el perfeccionament tècnic i expressiu, i improvisar coreografies usant els elements del moviment com a mitjà per a enriquir la percepció musical i els valors estètics d'aquesta.

Competències: CEC

BL1.4. Crear composicions vocals, instrumentals i coreogràfiques utilitzant els procediments compositius i els tipus formals treballats, i avaluar el procés i els resultats per millorar-los.

Competències: CEC, CAA

BLOC 2: ESCOLTA

Continguts:

- L'orquestra simfònica i les principals agrupacions de cambra. Descripció, reconeixement visual i auditiu dels instruments.
- Els registres de la veu humana. Identificació auditiva i classificació de tots els registres de la veu a partir d'audicions i del visionament d'interpretacions mitjançant recursos audiovisuals.
- Gaudi de les possibilitats expressives de la veu i dels instruments, i evolució al llarg de la història.
- Audició d'obres diverses per a orquestra, cor i solistes.
- Identificació auditiva i reconeixement mitjançant partitures dels matisos dinàmics uniformes i progressius: jj, j, mj, mp, mp, p, pp, crescendo i diminuendo (i els seus reguladors).
- Valoració del silenci com a element indispensable per a la interpretació i l'audició.
- Interés per la contribució de la música a la qualitat de l'experiència humana, tot mostrant una actitud crítica davant el consum indiscriminat d'aquesta.
- El ritme en la música.
- Discriminació auditiva, transcripció i anàlisi de ritmes binaris i ternaris, simples i complexos, regulars i irregulars.
- Audició, repetició mitjançant percussió corporal i transcripció en partitura d'esquemes rítmics que incloguen notes a contratemps, síncopes i grups de valoració especial.
- Identificació auditiva i gràfica dels matisos d'articulació: legato i staccato.
- La melodia.
- Audició i reconeixement d'intervals consonants i dissonants a partir de l'escala diatònica.

- Les escales de Sol M i Fa M
- Audició i lectura d'escales pentatòniques i cromàtica.
- Audició de melodies de diferent intervàlica i caràcter, i expressió verbal de les sensacions i emocions generades.
- L'harmonia: els arpegis.
- Consonància i dissonància. Audició d'acords augmentats, disminuïts i ampliació a acords de 7a i 9a.
- Identificació auditiva, transcripció i anàlisi en la partitura de la seqüència cadencial: IV, V i I.
- Audició i diferenciació d'acords i arpegis mitjançant l'audició de peces de diferents estils, amb suport de partitures.
- La forma musical.
- Anàlisi de la sintaxi i de diferents principis de configuració de la forma en obres de diversos estils.
- Elaboració d'argumentacions i opinions personals, amb un llenguatge adequat, sobre la contaminació acústica i l'ús indiscriminat de la música, de forma oral i escrita, com també amb el suport de mitjans audiovisuals i tecnològics.
- Participació en tertúlies dialògiques sobre la contaminació acústica, i sobre les causes i solucions d'aquesta.
- Aplicació d'estratègies d'atenció, audició interior, memòria comprensiva i anticipació durant qualsevol procés musical d'escolta, interpretació i creació musical.
- Investigació i indagació de manera creativa sobre les possibilitats sonores i musicals dels objectes, la veu i el cos.
- Valoració del silenci com a element indispensable per a l'exercici de l'atenció durant l'audició musical.

Criteris d'avaluació i estàndards d'aprenentatge avaluables:

BL2.1. Identificar els diferents timbres, registres i agrupacions musicals del segle XIX i les diverses gammes i canvis dinàmics, així com la representació gràfica d'aquests, amb audicions dels estils i èpoques estudiades, i mantenir una actitud d'atenció i silenci durant l'escolta.

Competències: CEC

BL2.2. Analitzar els elements musicals i les formes d'organització d'obres adaptades al nivell, a partir de l'audició d'enregistraments i interpretacions en viu, i mitjançant l'ús de partitures.

Competències: CEC

BL2.3. Discriminar les possibilitats del so a través de diferents modes i formes de producció, i elaborar propostes verbals i/o audiovisuals per a la millora de l'entorn acústic.

Competències: CEC, CCLI

BLOC 3: CONTEXTOS MUSICALS I CULTURALS

Continguts:

- Audició i reconeixement d'estil, època i cultura de diferents obres de l'Edat Mitjana i de l'Edat Contemporània (Romanticisme, Nacionalisme, Postromanticisme, Impressionisme i Música Acadèmica del s. XX), a partir dels elements musicals amb el suport de diferents recursos: musicogrames, partitures, audicions, vídeos, textos, relacionant els elements tècnics amb les característiques pròpies del període.
- Relació entre els elements musicals comuns als diferents estils històrics i moderns.
- Reconeixement dels compositors més significatius en els diferents estils i gèneres estudiats.
- Reconeixement de les diferents manifestacions de dansa lligades als estils escoltats i establiment de similituds.
- Identificació d'elements formals i compositius característics dels estils treballats. Reconeixement i anàlisi de les formes característiques de cada període, inclosa la simfonia i el concert, mitjançant l'audició, les partitures, el llibret o els programes de concerts.
- Anàlisi de la relació entre els esdeveniments socioculturals, el desenvolupament tecnològic i la música en les èpoques estudiades, a través de propostes orals i escrites.
- Participació en la planificació i producció de tota mena d'actuacions musicals i escèniques en viu.
- Elaboració de projectes i exposicions, de manera oral i escrita, sobre diverses obres i gèneres musicals de l'Edat Mitjana i de l'Edat Contemporània (Romanticisme, Nacionalisme, Postromanticisme, Impressionisme i Música acadèmica del s. XX), en els seus contextos socioculturals, amb suport de les TIC en l'elaboració i difusió. Argumentació i establiment d'opinions personals.
- Elaboració de crítiques fonamentades partint de recursos diferents: audició d'obres, crítiques de concerts, visionament d'obres en directe i en suports audiovisuals.
- Participació en tertúlies dialògiques adoptant una actitud oberta sobre les propostes innovadores més actuals.
- Utilització de fonts d'informació diverses en el procés de recerca i organització, atenent la fiabilitat d'aquestes.
- Diferenciació i valoració, mitjançant l'audició atenta, de les funcions socials d'obres dels estils i gèneres estudiats: festes, cerimònies, himnes, ritus, balls, audiovisuals, etc.
- Anàlisi i gaudi de les funcions expressives i comunicatives, en relació amb el llenguatge cinematogràfic i publicitari.
- Anàlisi de la música usada en diferents tipus d'espectacles i produccions audiovisuals.
- Valoració i elaboració de projectes, a través de diferents mitjans escrits i audiovisuals, de la relació de la música estudiada amb altres disciplines: matemàtiques, arquitectura, poesia, etc.
- El so i la música en els mitjans audiovisuals i les TIC. Elaboració de propostes per la conservació i transmissió del patrimoni espanyol.
- Valoració del patrimoni musical en general i del patrimoni espanyol.
- Valoració dels recursos tecnològics com a instruments per al coneixement i gaudi de la música.
- Interés per conéixer les diferents funcions expressives de la música, gaudint d'aquestes com oient amb capacitat selectiva.
- Interés per ampliar la perspectiva i les preferències musicals pròpies de forma crítica i selectiva.

Criteris d'avaluació i estàndards d'aprenentatge avaluables:

BL3.1. Analitzar l'estil, l'època i/o la cultura, així com els mitjans expressius que utilitzen les diferents obres des de l'Edat Mitjana i de l'Edat Contemporània, a partir dels seus elements musicals, amb audicions en contextos diversos i amb el suport de diferents recursos.

Competències: CEC, CSC

BL3.2. Argumentar sobre diverses obres analitzades i gèneres musicals des de l'Edat Moderna fins a l'Edat Contemporània en els seus contextos socioculturals, i expressar opinions raonades sobre aquestes, de manera oral i escrita, obertament i superant estereotips.

Competències: CCLI, CEC, CSC

BL3.3. Analitzar les funcions en els estils i gèneres estudiats en relació amb les matemàtiques, l'arquitectura i la poesia, partint d'activitats i projectes, utilitzant recursos textuals, i avaluant-ne les aportacions al desenvolupament personal i col·lectiu.

Competències: CEC

BLOC 4: MÚSICA I TECNOLOGIES

Continguts:

- Entrenament auditiu i edició de partitures mitjançant programes informàtics, aplicacions per a dispositius mòbils i eines web.
- Audició i anàlisi de peces de diferents cultures i estils amb el suport d'editors d'àudio, editors de partitures i seqüenciadors.
- Edició avançada d'àudio digital. Conversió en els diferents formats, comprimits i sense comprimir.
- Improvisació i interpretació de peces de diferents cultures, estils i gèneres amb el suport d'aplicacions informàtiques i dispositius electrònics.
- Creació de ritmes, melodies i acompanyaments mitjançant diversos programes informàtics.
- Edició de vídeo digital combinant imatge, so i veu. Formats de compressió de vídeo digital.
- Creació de petites produccions musicals i audiovisuals mitjançant diversos recursos digitals.
- Utilització de les xarxes i serveis d'àudio i vídeo de la web social per compartir creacions i interpretacions.
- Utilització de les llicències: copyright vs. copyleft, Creative Commons.
- Ús, cura i manteniment dels instruments electrònics, dispositius mòbils i ordinadors.

Criteris d'avaluació i estàndards d'aprenentatge avaluables:

BL4.1. Aplicar els recursos digitals a l'educació auditiva i a la creació de ritmes, melodies, acompanyaments i produccions musicals i audiovisuals, utilitzant aplicacions d'edició d'àudio, de vídeo i de partitures, i seqüenciadors; compartir materials propis mitjançant els serveis de la web social.

Competències: CD, CE

BLOC 5: ELEMENTS TRANSVERSALS A LA MATÈRIA

Continguts:

- Estratègies de comprensió oral: activació de coneixements previs, manteniment de l'atenció, selecció de la informació; memorització i retenció de la informació.
- Tipus de texts: descriptius, instructius, argumentatius i, de manera especial, expositius.
- Planificació de textos orals.
- Prosòdia. Ús intencional de l'entonació i de les pauses. Normes gramaticals.
- Propietats textuals de la situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió.
- Respecte en l'ús del llenguatge.
- Situacions d'interacció comunicativa (converses, entrevistes, col·loquis, debats, etc.)
- Estratègies lingüístiques i no lingüístiques: inici, manteniment i conclusió; cooperació, normes de cortesia, fórmules de tractament, etc.
- Respecte en l'ús del llenguatge.
- Glossari de termes conceptuals del nivell educatiu.
- Estratègies de comprensió lectora: abans, durant i després de la lectura.
- Tipus de texts habituals en l'àrea.
- Estratègies d'expressió escrita: planificació, escriptura, revisió i reescriptura.
- Formats de presentació.
- Aplicació de les normes ortogràfiques i gramaticals (signes de puntuació, concordança entre els elements de l'oració, ús de connectors oracionals, etc.).
- Propietats textuals en situació comunicativa: adequació, coherència i cohesió. Respecte en l'ús del llenguatge.
- Estratègies de recerca i selecció de la informació.
- Procediments de síntesi de la informació.
- Procediments de presentació de continguts.
- Procediments de cita i paràfrasi.
- Bibliografia i webgrafia.
- Iniciativa i innovació.
- Autoconeixement. Valoració de fortaleses i debilitats.
- Autoregulació d'emocions, control de l'ansietat i de la incertesa, i capacitat d'automotivació.
- Resiliència, superar obstacles i fracassos.
- Perseverança, flexibilitat.
- Pensament alternatiu.
- Sentit crític.
- Pensament mitjà-fi.
- Estratègies de planificació, organització i gestió.
- Selecció de la informació tècnica i recursos materials.

- Estratègies de supervisió i resolució de problemes.
- Avaluació de processos i resultats.
- Valoració de l'error com a oportunitat.
- Habilitats de comunicació.
- Entorns laborals, professions i estudis vinculats amb els coneixements de l'àrea.
- Autoconeixement de fortaleses i debilitats.
- Responsabilitat i eficàcia en la resolució de tasques.
- Assumpció de diferents rols en equips de treball.
- Pensament de perspectiva
- Diàleg igualitari.
- Coneixement d'estructures i tècniques d'aprenentatge cooperatiu.
- Eines digitals de recerca i visualització.
- Cerca en blogs, wikis, fòrums, banc de sons, pàgines web especialitzades, diccionaris i enciclopèdies en línia, bases de dades especialitzades, etc.
- Estratègies de filtratge en la recerca de la informació.
- Emmagatzematge de la informació digital en dispositius informàtics i serveis de la xarxa.
- Valoració dels aspectes positius de les TIC en la recerca i contrast d'informació.
- Organització de la informació seguint criteris diferents.
- Ús de les eines més comunes de les TIC per col·laborar i comunicar-se amb la resta del grup amb la finalitat de planificar el treball, aportar idees constructives pròpies, comprendre les idees alienes, etc.; compartir informació i recursos; i construir un producte o meta col·lectiu.
- Correu electrònic.
- Mòduls cooperatius en entorns personals d'aprenentatge.
- Serveis del web social com blocs, wikis, fòrums, etc.
- Hàbits i conductes en la comunicació i en la protecció de l'individu i dels altres respecte de les males pràctiques com el ciberassetjament.
- Anàlisi del públic destinatari i adaptació de la comunicació en funció d'aquest.
- Realització, formatat senzill i impressió de documents de text. Disseny de presentacions multimèdia.
- Escalatge, rotació i retallada d'imatges.
- Drets d'autor i llicències de publicació.

Criteris d'avaluació i estàndards d'aprenentatge avaluables::

BL5.1. Interpretar textos orals del nivell educatiu procedents de fonts diverses utilitzant les estratègies de comprensió oral per obtenir informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels coneixements propis i la realització de tasques d'aprenentatge.

Competències: CCLI, C

BL5.2. Expressar oralment textos prèviament planificats, de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional, amb una pronunciació clara, aplicant les normes de la prosòdia i la correcció gramatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuals de cada tipus i situació comunicativa, per transmetre de forma organitzada els seus coneixements amb un llenguatge no discriminatori.

Competències: CCLI, C

BL5.3. Participar en intercanvis comunicatius de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional aplicant les estratègies lingüístiques i no lingüístiques del nivell educatiu pròpies de la interacció oral fent ús d'un llenguatge no discriminatori.

Competències: CCLI, C

BL5.4. Reconéixer la terminologia conceptual de l'assignatura i del nivell educatiu i utilitzar-la correctament en activitats orals i escrites de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional.

Competències: CCLI, C

BL5.5. Llegir textos de formats diversos i presentats en suport paper i digital, utilitzant les estratègies de comprensió lectora del nivell educatiu per obtenir informació i aplicar-la en la reflexió sobre el contingut, l'ampliació dels coneixements propis i la realització de tasques d'aprenentatge.

Competències: CCLI, CAA

BL5.6. Escriure textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional en diversos formats i suports, cuidant els aspectes formals, aplicant les normes de correcció ortogràfica i gramatical del nivell educatiu i ajustats a les propietats textuals de cada tipus i situació comunicativa, per transmetre de forma organitzada els coneixements propis amb un llenguatge no discriminatori.

Competències: CCLI, CAA

BL5.7. Buscar i seleccionar informació en diverses fonts de forma contrastada i organitzar la informació obtinguda mitjançant diversos procediments de síntesi o presentació dels continguts. I, d'aquesta manera, ampliar els coneixements i elaborar textos de l'àmbit personal, acadèmic, social o professional i del nivell educatiu, citant-ne adequadament la procedència.

Competències: CCLI, CAA

BL5.8. Realitzar, de forma eficaç, tasques o projectes, tenir la iniciativa d'emprendre i proposar accions sent conscient de les pròpies fortaleses i debilitats, mostrar curiositat i interés durant el desenvolupament i actuar amb flexibilitat buscant solucions alternatives.

Competències: SIEE, CAA

BL5.9. Planificar tasques o projectes, individuals o col·lectius, fent una previsió de recursos i de temps ajustada als objectius proposats, adaptar-los a canvis i imprevistos de manera que es transformen les dificultats en possibilitats, avaluar amb ajuda de guies el procés i el producte final i comunicar els resultats obtinguts de forma personal.

Competències: SIEE, CAA

BL5.10. Reconéixer els estudis i professions vinculats amb els coneixements del nivell educatiu i identificar els coneixements, habilitats i competències que demanden per relacionar-les amb les fortaleses i preferències pròpies.

Competències: SIEE, CSC

BL5.11. Participar en equips de treball per aconseguir fites comunes assumint diversos rols amb eficàcia i responsabilitat, donar suport als companys i a les companyes demostrant empatia i reconeixent les aportacions pròpies, i utilitzar el diàleg igualitari per resoldre conflictes i discrepàncies.

Competències: SIEE, CAA

BL5.12. Buscar i seleccionar informació, documents de text, imatges, bandes sonores, vídeos, etc. partint d'una estratègia de filtratge i de forma contrastada en mitjans digitals com són els bancs de sons, les pàgines web especialitzades, els diccionaris i enciclopèdies en línia o les bases de dades especialitzades. I registrar-la posteriorment en paper de forma acurada o emmagatzemant-la digitalment en dispositius informàtics i serveis de la xarxa.

Competències: CD

BL5.13. Col·laborar i comunicar-se per construir un producte o tasca col·lectiva compartint informació i continguts digitals i utilitzant les eines de comunicació TIC, serveis del web social i entorns virtuals d'aprenentatge. Aplicar bones formes de conducta en la comunicació i prevenir, denunciar i protegir els altres de les males pràctiques com el ciberassetjament.

Competències: CD, CS, C

BL5.14. Crear i editar continguts digitals com documents de text o presentacions multimèdia amb sentit estètic fent servir aplicacions informàtiques d'escriptori per a una millor comprensió dels continguts treballats, sabent com aplicar els diferents tipus de llicències.

Competències: CD, CMCT

7. Justificació del projecte UN MÓN DE SONS C

El projecte "UN MÓN DE SONS C" està format pels materials i recursos didàctics següents::

- **Llibre de l'alumne** i **Quadern d'activitats** estructurat en 6 unitats

  U1 Edat Mitjana

  U2 Renaixement

  U3 Barroc

  U4 Classicisme

  U5 Romanticisme/Nacionalisme

  U6 Impressionisme/Segle XX

  1 CD d'Interpretació Musical (18 interpretacions de cançons) sobre base musical inclòs en el llibre de l'alumne

- **RECURSOS DIDÀCTICS PER A L'AULA**

  2 CD d'audicions (89 audicions)

  4 DVD de projeccions (217 projeccions) que complementen les explicacions.

  1 CD-ROM per a la realització d'activitats per a ordinador (6 unitats)

- **RECURSOS DIDÀCTICS PER AL PROFESSOR**

  PROJECTE CURRICULAR

  GUIA DIDÀCTICA que inclou el solucionari del quadern de l'alumne

  PROVES DE CONEIXEMENT

Cada UNITAT didàctica està formada pels blocs de contingut següents:

BLOC 1. CONTEXT CULTURAL

BLOC 2. CONTEXT MUSICAL. ESCOLTA

BLOC 3. ALTRES DADES D'INTERÉS

BLOC 4. MÚSICA ACTUAL

BLOC 5. CREACIÓ MUSICAL

BLOC 6. INTERPRETACIÓ MUSICAL (Interpretacions per a instrumental Orff)

MÚSICA I TECNOLOGIES

S'ha considerat convenient, atesa la càrrega horària, reduir el nombre d'unitats, tot i que es tracten tots els períodes històrics. Així, doncs, en la Unitat 5 es combinen el Romanticisme i el Nacionalisme, i en la Unitat 6 l'Impressionisme i el segle XX.

S'ha incrementat el nombre de projeccions audiovisuals, fins a un total de 217, que es reparteixen per tots els blocs de contingut i que complementen de forma gràfica l'explicació dels conceptes treballats i, d'aquesta manera, es facilita la comprensió de les explicacions del professorat.

Així mateix s'han renovat la major part de les audicions (89 en total), les quals s'inclouen en el Bloc 2. Context musical. Escolta i que contribueixen a ampliar l'experiència auditiva de l'alumnat respecte de l'anàlisi de cada element musical (caràcter, gènere, moviment i compàs, instrumentació, etc.)

En el Bloc 4. Música Actual, s'inclou com a novetat la relació dels continguts dels diferents períodes de la història de la Música (Edat Mitjana, Renaixement, Barroc, Classicisme...), amb els estils musicals actuals, la qual permet que l'alumnat relacione i connecte amb la música clàssica a través de la música actual. D'aquesta manera, en les interpretacions s'estableix un paral·lelisme entre el passat i el present relacionant aquests períodes:

Pel que fa a la música de l'Edat Mitjana: música actual amb referències medievals.

Pel que fa a la música del Renaixement: intèrprets i grups actuals que usen la música coral en les seues composicions.

Pel que fa a la música del Barroc: intèrprets i grups actuals que usen el virtuosisme i la improvisació en les seues creacions.

Pel que fa a la música del Classicisme: intèrprets i grups actuals que fusionen els instruments típics de l'orquestra simfònica o del quartet de corda.

Pel que fa a la música del Romanticisme-Nacionalisme: intèrprets i grups que fusionen la música moderna amb les arrels i costums de la seua terra.

Pel que fa a la música del segle XX: intèrprets i grups que busquen, mitjançant l'experimentació i la tecnologia, noves vies musicals amb l'ús d'instruments electrònics.

En el Bloc 5. Creació Musical, es tracten els continguts corresponents al llenguatge musical, complementats amb tot un seguit d'activitats a realitzar en el Quadern.

Dins del Bloc d'Interpretació Musical es presenten 18 interpretacions de peces clàssiques conegudes sobre bases instrumentals de gran qualitat; en totes les unitats es presenta una cançó corresponent a la música actual en relació amb el període clàssic al qual correspon.

També han estat incorporades, en algunes unitats, interpretacions de cançons conegudes amb instrumentacions per a instrumental Orff que es podran descarregar a la pàgina web de l'editorial.

El Bloc Música i tecnologies s'ha confeccionat a través d'un CD, amb un seguit d'activitats per a ordinador o pissarra digital, i que està destinat a repassar de forma lúdica tots els conceptes tractats en les unitats.

Quant als continguts transversals i comuns de la nova normativa, aquests són tractats al llarg de totes les unitats del llibre, apareixen especificats en la guia i en la programació d'aula que s'ofereix als docents com un recurs més per a la pràctica diària.

SOLUCIONARI

UN MÓN DE SONS C
Quadern d'Activitats

Germán Monferrer Quintana
Juan Ángel Picazo López

ECIR
TABARCA LLIBRES
Marfil

Disseny portada: Nina Lloréns
I·lustracions i maquetació: Esperança Martínez Molina

© Tabarca Llibres, SL

© Germán Monferrer Quintana
Juan Ángel Picazo López

I.S.B.N.: 978-84-8025-381-9
Depòsit legal: V-1161-2015

Impressió:
Artes Gráficas Alcoy, SLU

Edita:
Tabarca Llibres, SL
Av. Ausiàs March, 184
Tel.: 96 318 60 07
www.tabarcallibres.com
46026 VALÈNCIA

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només pot ser realitzada amb l'autorització dels seus titulars, llevat de les excepcions previstes per la llei. Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra.

FOTOCOPIAR LLIBRES
NO ÉS LEGAL

ÍNDEX

UNITAT 1
L'origen de la nostra música. *L'Edat Mitjana* 6

UNITAT 2
La polifonia es posa de moda. *El Renaixement* 24

UNITAT 3
La música com a luxe. *El Barroc* 42

UNITAT 4
L'orde i la claredat en la música. *El Classicisme* 60

UNITAT 5
La música com a expressió dels sentiments. *El Romanticisme* 78

UNITAT 6
La revolució musical. *Música contemporània* 100

Relació d'audicions 114

UN MÓN DE SONS C

UNITATS	1. CONTEXT CULTURAL	2. CONTEXT MUSICAL. ESCOLTA
UNITAT 1 **L'origen de la nostra música** **L'EDAT MITJANA**	**1.1. Viatgem per la història** Edat Mitjana **Una curiositat** Activitats 8 projeccions	**2.1. Música religiosa** **2.2. Música profana** **2.3. Instruments** **2.4. Ordenem conceptes** Activitats 10 projeccions 12 audicions
UNITAT 2 **La polifonia es posa de moda** **EL RENAIXEMENT**	**1.1. Viatgem per la història** Renaixement **Una curiositat** Activitats 11 projeccions	**2.1. Música religiosa** **2.2. Música profana** **2.3. Instruments** **2.4. Ordenem conceptes** Activitats 5 projeccions 7 audicions
UNITAT 3 **La música com a luxe** **EL BARROC**	**1.1. Viatgem per la història** Barroc **Una curiositat** Activitats 9 projeccions	**2.1. Música instrumental** **2.2. Música vocal** **2.3. Instruments** **2.4. Ordenem conceptes** Activitats 6 projeccions 21 audicions
UNITAT 4 **Orde i claredat en la música** **EL CLASSICISME**	**1.1. Viatgem per la història** Classicisme **Una curiositat** Activitats 6 projeccions	**2.1. Música instrumental** **2.2. Música vocal** **2.3. Instruments** **2.4. Ordenem conceptes** Activitats 6 projeccions (llibre) 13 projeccions (quadern) 9 audicions
UNITAT 5 **La música com a expressió dels sentiments** **EL ROMANTICISME**	**1.1. Viatgem per la història** Romanticisme i Nacionalisme **Una curiositat** Activitats 6 projeccions	**2.1. Música instrumental** **2.2. Música vocal** **2.3. Instruments** **2.4. Ordenem conceptes** Activitats 11 projeccions (llibre) 6 projeccions (quadern) 18 audicions
UNITAT 6 **La revolució musical** **LA MÚSICA CONTEMPORÀNIA**	**1.1. Viatgem per la història** Impressionisme i música contemporània **Una curiositat** Activitats 10 projeccions	**2.1. Música impressionista** **2.2. Música contemporània** **2.3. Instruments** **2.4. Ordenem conceptes** Activitats 17 projeccions 11 audicions

3. ALTRES DADES D'INTERÉS	4. MÚSICA ACTUAL	5. CREACIÓ MUSICAL	6. INTERPRETACIÓ MUSICAL
3.1. Aires de renovació **3.2. Compositors** **3.3. Assimilem conceptes** Activitats 1 projecció 4 audicions	**4.1. L'Edat Mitjana en la música actual** Activitats 8 projeccions	**5.1. L'altura** Activitats **5.2. La durada** Activitats	*Quen a Omagen (2 veus)* *Ut queant laxis* *Gladiator (instrumental Orff)*
3.1. Formes religioses **3.2. Formes profanes** **3.3. Espanya** **3.4. Compositors** **3.5. Assimilem conceptes** Activitats 1 projecció 3 audicions	**4.1. El Renaixement en la música actual** Activitats 15 projeccions	**5.1. Els compassos** Activitats **5.2. Línies divisòries** Activitats	*Ay, triste que vengo (2 veus)* *Una sañosa porfía* *Mamma mia*
3.1. Formes instrumentals **3.2. Formes vocals** **3.3. Espanya** **3.4. Compositors** **3.5. Assimilem conceptes** Activitats 13 projeccions 3 audicions	**4.1. El Barroc en la música actual** Activitats 11 projeccions	**5.1. Els intervals** **5.2. To i semitò** **5.3. Sons alterats** Activitats	*La Tardor (2 veus)* *Aria en Re* *Festa pagana (instrumental Orff)*
3.1. Formes instrumentals **3.2. Compositors** **3.3. Assimilem conceptes** Activitats 4 projeccions 5 audicions	**4.1. El Classicisme en la música actual** Activitats 8 projeccions	**5.1. Intervals harmònics** **5.2. L'harmonia** Activitats	*Quartet de l'emperador (2 veus)* *Dona nobis pacen* *The Wall*
3.1. El Nacionalisme **3.2. Compositors del Romanticisme** **3.3. Compositors del Nacionalisme** **3.4. Assimilem conceptes** Activitats 12 projeccions 6 audicions	**4.1. Romanticisme i Nacionalisme en la música actual** Activitats 11 projeccions	**5.1. El *tempo*** **5.2. Indicacions de *tempo*** Activitats	*El Moldava (2 veus)* *El príncep Igor* *O son do ar (instrumental Orff)*
3.1. Partitures **3.2. Compositors** Activitats 10 projeccions	**4.1. Música contemporània en la música actual** Activitats 12 projeccions	**5.1. Tresets** **5.2. Dosets** Activitats	*Radioactivity* *Pavana* de Fauré *Bolero* de Ravel

1. L'origen de la nostra música
L'Edat Mitjana

BLOC 1 CONTEXT CULTURAL

1. Entre les opcions que t'oferim, tria la resposta correcta per a cadascun dels enunciats plantejats.

Cronologia de l'Edat Mitjana.

- ( ) L'Edat Mitjana és un període històric que comença amb el naixement del Cristianisme i conclou a la fi del segle XIV.
- ( ) L'Edat Mitjana és un període històric que comença amb el naixement del Cristianisme i conclou a la fi del segle XV.
- (X) L'Edat Mitjana és un període històric que comença amb la caiguda de l'Imperi Romà i conclou a la fi del segle XVI.

Etapes de l'Edat Mitjana.

- ( ) L'Edat Mitjana es divideix en tres etapes, en aquest orde: l'alta Edat Mitjana, la Mitja Edat i la baixa Edat Mitjana.
- ( ) L'Edat Mitjana es divideix en dues etapes, en aquest orde: la baixa Edat Mitjana i l'alta Edat Mitjana.
- (X) L'Edat Mitjana es divideix en dues etapes, en aquest orde: l'alta Edat Mitjana i la baixa Edat Mitjana.

La música religiosa de l'Edat Mitjana.

- (X) La música religiosa d'aquest període es concentra fonamentalment als monestirs i abadies.
- ( ) La música religiosa d'aquest període es concentra fonamentalment a les sales de concerts i a les esglésies.
- ( ) En aquest període encara no s'havia creat la música religiosa.

La música profana de l'Edat Mitjana.

- ( ) Aquesta música era interpretada fonamentalment per compositors famosos.
- ( ) La música profana de l'Edat Mitjana era interpretada per cantants famosos a les sales de concerts.
- (X) Els joglars i els trobadors eren els que conreaven la música profana amb les seues cançons.

Qui és el Papa Gregori I el Gran?

- ( ) És el nom del Papa que tenim en l'actualitat.
- (X) Va ser un Papa que es va encarregar de recopilar i unificar la música religiosa, la qual cosa va donar lloc al cant oficial de l'Església catòlica, anomenat també cant gregorià.
- ( ) Era un Papa compositor, que en l'Edat Mitjana va dedicar la seua vida a compondre tota la música religiosa d'aquest període.

CD 1

BLOC 2 CONTEXT MUSICAL. ESCOLTA

2.1. LA MÚSICA RELIGIOSA A L'EDAT MITJANA

Audició 1

Crux Fidelis

Aquesta audició és d'una obra representativa de l'anomenat cant gregorià. Pots seguir el text mentre l'escoltes.

Crux Fidelis	**Crux Fidelis**
Crux fidelis, inter omnes Arbor una nobilis: Nulla talem silva profert, Fronde, flore, germine. Dulce lignum, dulce clavo, Dulce pondus sustinens Pange, lingua, gloriosi Praelium certaminis, Et super Crucis trophaeo, Dic triumphum nobilem: Qualiter Redemptor orbis Immolatus vicerit.	Oh Creu fidel, el més noble dels arbres: cap arbre al bosc es cria semblant a aquest abundant en ombra, flors i fruits. Oh dolça fusta, oh dolç clau, dolç el pes que sostens. Canta, llengua, la gloriosa victòria d'aquesta lluita, i sobre el trofeu de la Creu, parla del noble triomf, que el Redemptor del món, immolat, ha vençut.

1. CARÀCTER Els cants gregorians s'usaven per a l'oració i la comunicació amb Déu.

a. Tria les paraules que millor definisquen el caràcter d'aquesta música.

- ( ) DIVERSIÓ
- (X) MEDITACIÓ
- (X) RECOLLIMENT
- ( ) ENTRETENIMENT
- (X) REFLEXIÓ
- ( ) DANSAR

2. GÈNERE El papa Gregori I el Gran es va encarregar de dirigir la recopilació dels diversos cants que existien per convertir-los en el cant oficial de l'Església catòlica.

Observa la partitura d'un cant gregorià i contesta les preguntes plantejades.

a. Ja saps que la pauta actual en què s'escriu la música és el pentagrama. Indica el nombre de línies que tenen les partitures medievals i el nom que reben (recorda que *tetra* = quatre).

Té quatre línies i es denomina tetragrama.

b. Indica la diferència que hi ha entre les pliques i caps de les notes respecte de la notació actual.

PLIQUES *En la partitura medieval no existeixen les pliques de la manera com les coneixem actualment.*

CAPS *En la música medieval s'usa la notació quadrada i actualment són redones.*

c. Per què creus que no apareix el nom del compositor? *Perquè és anònim.*

d. Llegeix el text i indica l'idioma en què es canta. *En llatí.*

3. MOVIMENT I COMPÀS

Aquesta música té un ritme natural i lliure basat en el text, ja que no existia el concepte de pulsació i compàs com el coneixem actualment.

a. Observa la partitura i assenyala si té indicador de compàs. *No té indicador de compàs.*

Per què creus que això és així? *Perquè no existia el concepte de pulsació i compàs actual.*

b. Quina peculiaritat tenen les línies divisòries en la partitura gregoriana? *Que no són de diferents grandàries i no travessen completament el tetragrama.*

4. DINÀMICA I MATISOS

Els matisos són signes que apareixen en les partitures des del segle XVII per a indicar la intensitat amb què s'ha d'interpretar un passatge concret.

a. Creus que aquesta partitura té indicacions de matisos? *No.*

b. Explica la teua resposta. *Perquè es tracta d'una dinàmica plana.*

5. INSTRUMENTACIÓ

Els cants gregorians eren interpretats per cors de monjos, però no sempre cantaven de manera conjunta sinó que de vegades feien algunes combinacions en la intervenció de les veus.

Principalment trobem dues maneres d'interpretar els cants:

1. **Directa:** quan el cant el realitza únicament un solista o un cor.
2. **Responsorial:** quan al llarg del cant hi ha una alternança entre el cantant solista i el cor.

a. Escolta aquestes audicions i escriu la manera com són interpretades.

Audició 2

Adorabo *Responsorial*

Audició 3

Sanctus *Directa*

b. Sempre es feia servir un tipus de veu, ja que algunes estaven prohibides. Indica quines i per què.

Les veus femenines i els instruments estaven prohibits, ja que distreien i desviaven l'atenció dels fidels a la dedicació plena a Déu.

c. Escriu el nom de les veus que apareixen en aquesta audició.

Veus masculines o greus: baix, barítion, i tenor.

6. MELODIA

En aquest tipus de cants hi ha diferents formes de combinar la melodia amb el text:

1. **Estil sil·làbic:** cada síl·laba del text sol coincidir amb un so.
2. **Estil melismàtic:** cada síl·laba del text es correspon amb diversos sons.

a. Escolta aquestes audicions i escriu la manera com es combina la melodia amb el text.

Audició 4

Kyrie *Estil melismàtic*

Audició 5

Te lucis ante terminum *Estil sil·làbic*

7. TEXTURA

Tot i que en aquests cants intervenen diverses veus, es tracta d'interpretacions bastant senzilles.

a. Creus que aquests cants tenen algun tipus d'acompanyament? *No, cap.*

b. Com s'anomena aquesta forma de cantar? *A cappella.*

c. Assenyala el nom d'aquest tipus de textura. *Monofònica.*

8. FORMA

Aquests càntics s'interpretaven en dos moments fonamentals:

a. En la **Santa Missa**, en la qual apareixien al costat de les lectures i pregàries... En la missa s'usaven cants com el *Kyrie Eleison*, (Senyor tingueu pietat), el *Gloria*, el *Credo*, el *Sanctus* i l'*Agnus Dei* (Anyell de Déu).

b. En l'**Ofici Diví** s'entonaven càntics al llarg del dia, durant unes hores concretes en què els monjos anaven a la capella a pregar.

a. Fixa't en el text de l'inici de la partitura gregoriana anterior i esbrina en quin moment es cantava i què significa.

En la Santa Missa, ja que l'Agnus Dei (Anyell de Déu) és una part d'aquesta.

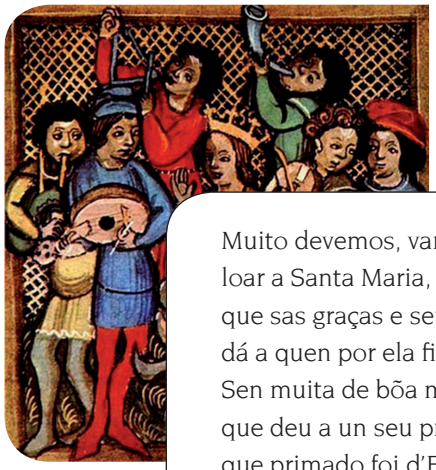

2.2. LA MÚSICA PROFANA A L'EDAT MITJANA

Audició 6

Muito debemos varoes **Cantiga núm. 2**

Muito devemos, varões, loar a Santa Maria, que sas graças e seus dões dá a quen por ela fia. Sen muita de bõa manna, que deu a un seu prelado, que primado foi d'Espanna e Affons' era chamado, deu-ll' ha tal vestidura que trouxe de Parayso, ben feyta a ssa mesura, porque metera seu siso en a loar noyt' e dia. Poren devemos, varões…	Barons, molt hem de lloar a Santa Maria, que atorga les seues gràcies i els seus dons a qui confia en ella. A un prelat seu, que va ser primat d'Espanya i s'anomenava Ildefons, a més de les seues bones dots, li va donar un vestit que va dur del Paradís, ben fet, a la seua mida, perquè ell havia posat tot el seu enteniment a lloar-la de nit i de dia. Barons, molt hem…

a. Tria els termes que millor definisquen el caràcter d'aquesta música.

○ GRANDIÓS	X FOLKLÒRIC	X ENTRETINGUT	X BALLABLE
○ ESTRIDENT	X DIVERTIT	○ MISTERIÓS	○ TENEBRÓS

b. Assenyala la resposta correcta.

- ○ Les cantigues eren interpretades pels monjos.
- X Els trobadors eren els que habitualment interpretaven aquesta música.
- ○ El Papa era l'encarregat d'interpretar aquests cants medievals.

c. Acabes de sentir una cantiga d'Alfons X el Savi. En quin idioma l'han cantada? _____
En galaicoportugués.

Audició 7

Santa Maria Strela do dia

d. El ritme d'aquestes composicions està molt influït per la dansa. Cerca la pulsació. Indica si es tracta d'una pulsació lliure o marcada. *És una pulsació marcada i uniforme.*

e. Recordes si en aquesta època s'escrivien indicacions de matís en les partitures? Per què? *No.*
Perquè no es feien canvis de dinàmica, s'usava una dinàmica plana.

f. Pel que fa a la instrumentació usada, hi ha diferències notables si la comparem amb la música religiosa:

f.1. Indica la diferència que trobes quant a les veus que hi intervenen. _____
En la música religiosa estaven prohibits els instruments, però ara apareixen a més, veus femenines o blanques.

f.2. Quant a la instrumentació, també hi ha un canvi molt notable. Quin és? *. En la música religiosa estaven prohibits els instruments, però ara apareixen instruments de la família de vent, corda i percussió.*

g. Aquestes cançons no solien ser interpretades per músics professionals, entre altres coses perquè no existia aquesta situació; es tracta, per tant, de cançons que no tenien una gran exigència en la tècnica vocal.
D'entre aquests tipus de línia melòdica, assenyala el que s'utilitzava en aquests cants.

- ( ) Línia melòdica en ziga-zaga (gran ondulació)
- ( ) Tipus no melòdic
- (X) Línia melòdica d'ondulació suau
- ( ) Línia melòdica plana

Audició 8

Muito debemos varoes (fragment final 1)

h. Escolta aquest breu fragment i observa les melodies que interpreten la veu i la flauta.

h.1. La veu i la flauta interpreten la mateixa melodia? *Sí.*

h.2. Quin tipus de textura realitzen? *Monofònica.*

Audició 9

Muito debemos varoes (fragment final 2)

i.1. ¿La veu i la flauta interpreten la mateixa melodia? *No.*

i.2. Quin tipus de textura realitzen? *Heterofònica (els dos instruments fan la mateixa melodia, tot i que la flauta fa alguns petits ornaments).*

j. Escriu la forma musical que correspon a aquests enunciats:

j.1. Cants de ronda: *balada* i *virolai*

j.2. Dansa medieval d'un cavaller i una pastora: *pastorel·la*

i.3. Dansa d'origen francés: *rondó*

a. En aquesta sopa de lletres es troben amagats diversos instruments usats en la música profana de l'Edat Mitjana. Prova a trobar-los.

1. A Espanya, instrument de corda fregada que sona quan s'acciona un manubri amb una roda que frega les cordes. ***samfoina***
2. Instrument de corda puntejada d'origen àrab. ***llaüt***
3. Tamboret en forma de copa i cos de fusta o ceràmica que es tocava recolzat sobre el muscle i que pertany a la família de percussió. ***darbukka***
4. Dins de la família de vent, espècie de trompeta recta que servia per a anunciar l'arribada d'un príncep o d'un rei. ***botzina***
5. De la família de vent, gaita gallega, decorada amb caps tallats d'homes i d'animals. ***cornamusa***

I	D	O	P	Ñ	H	Y	E	R	T	W	T	R	C	V	B
Q	A	S	C	X	Z	B	G	B	N	Y	U	M	L	U	A
A	R	T	Y	R	B	O	C	E	U	I	A	K	S	R	P
P	B	Y	I	A	X	T	M	E	B	V	L	S	B	M	B
A	U	R	U	T	V	Z	H	J	S	C	L	Z	X	W	O
L	K	V	A	S	Q	I	A	N	I	O	F	M	A	S	Y
R	K	N	C	O	R	N	A	M	U	S	A	D	A	W	P
Q	A	P	N	B	T	A	E	D	C	V	U	I	O	N	R

b. Perquè tingues una idea de com sonaven aquests instruments antics, tot seguit en sentirem alguns. Presta atenció a les audicions i contesta les preguntes plantejades.

Audició 10

b.1. L'instrument que apareix en aquesta audició és un instrument medieval que podríem dir que s'assembla a una gaita. Escolta amb atenció i indica'n el nom i la família a la qual pertany.

Cornamusa, família de vent de llengüeta doble

Audició 11

b.2. Aquesta audició pertany a un instrument medieval de la família de corda puntejada. Podem dir que és un antecessor de la guitarra.

De quin instrument es tracta? ***Cítola***

Audició 12

b.3. En aquesta cançó apareixen instruments de tres famílies diferents.

a. Sabries dir el nom de les famílies instrumentals que apareixen en aquesta audició?

Família de percussió.

Família de corda fregada.

Família de vent.

b. Ara busca en el llibre de text i, en les famílies que has escrit, indica el nom dels possibles instruments que apareixen.

- Família de: *percussió* Instruments *darbukka i triangle*
- Família de: *corda fregada* Instruments *fídula i viola*
- Família de: *vent* Instruments *pifre i caramella*

2.4. ORDENEM CONCEPTES

Usa convenientment les paraules que et facilitem tot seguit i obtindràs un resum amb les característiques principals de la música religiosa (M.R.) i de la música profana (M.P.) de l'Edat Mitjana.

rondó, femenines, heterofonia, trobadors, suau, masculines, marcat, text, ondulada, anònims, lliure, diversió, intensitat, monofònica, oració, llatí, melismàtica

Caràcter

M.R. Els cants gregorians s'usaven per a l' *oració* i la comunicació amb Déu.

M.P. És una música destinada a l'entreteniment i a la *diversió*.

Gènere

M.R. Es tracta de cants *anònims* ja que el seu autor és desconegut (sols fins al segle IX) i l'idioma que s'hi usa és el *llatí*

M.P. Les cançons (text i música) són compostes pels *trobadors* i interpretades en llengua vernacla (la pròpia de cada país).

Moviment i compàs

M.R. Els cants presenten un ritme ___lliure___ i natural basat en el text.

M.P. Es tracta de composicions amb un ritme ___marcat___ influït per la dansa.

Dinàmica i matisos

M.R. En els cants gregorians s'usa una intensitat ___suau___ encara que no existeixen les indicacions de matís.

M.P. No utilitza canvis de ___intensitat___ i, si en ocasions ho sembla, és pel nombre d'instruments que hi intervenen.

Instrumentació

M.R. Són cants interpretats exclusivament per veus ___masculines___ *a cappella*, de manera directa o responsorial.

M.P. En les cançons s'usen veus masculines i ___femenines___ i de tots els instruments de l'època, pertanyents a les famílies de vent, corda i percussió.

Melodia

M.R. La manera de combinar la melodia amb el text pot ser de forma sil·làbica (Un so = un síl·laba) o ___melismàtica___ (diversos sons = una síl·laba)

M.P. Com que és una música interpretada per músics no professionals i, per tant, de poca exigència vocal, usa una melodia ___ondulada___ (fàcil d'entonar i de recordar).

Textura

M.R. En el cant gregorià s'usa una textura ___monofònic___

M.P. En les cançons predomina la textura monofònica i en molts casos la d'una variant d'aquesta, l'___heterofonia___

Forma

M.R. La música es desenvolupa en relació al ___text___ i en funció del moment i lloc on s'interpreta.

M.P. La forma ve condicionada pel text. Entre les més habituals: balada, pastorel·la, virolai i ___rondó___

BLOC 3 ALTRES DADES D'INTERÉS

3.1. AIRES DE RENOVACIÓ EN LA MÚSICA MEDIEVAL

Naix la polifonia: sorgeixen les melodies simultànies

1. L'organum

a. Traça una línia que unisca els caps de les notes de cadascuna de les veus i observaràs com les dues línies melòdiques segueixen la mateixa direcció, encara que a una distància de 4a.

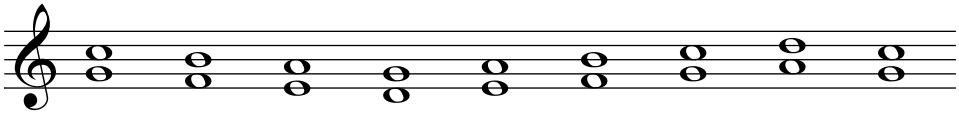

b. Partint de la melodia que t'oferim, realitza un *organum* a distància de 5a descendent.

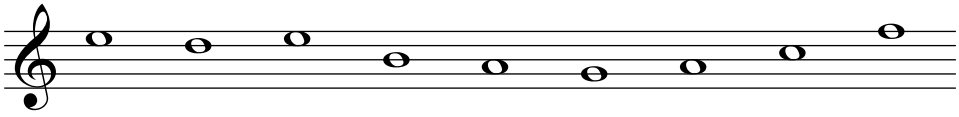

2. El discantus

a. Traça una línia que unisca els caps de les notes de cadascuna de les veus i extrau les teues conclusions.

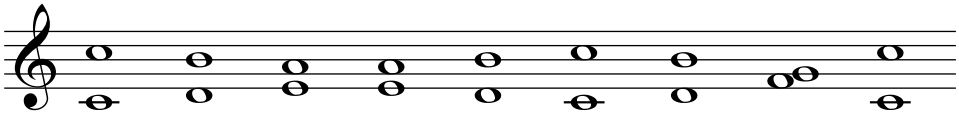

b. Partint de la melodia que t'oferim, realitza un *discantus*.

L'Ars Antiqua (segles XII-XIII)

El motet és la forma polifònica més important de l'època. Els primers solien ser a tres veus i, de vegades, consistien en un *organum* o *discantus* al qual s'afegia una nova veu. Un dels trets més cridaners dels motets és la politextualitat, és a dir, que cada veu té una lletra diferent. Així ocorre en la partitura següent, que tracta sobre el pregó d'un venedor ambulant i en la qual les veus superiors celebren la vida alegre de París.

a. Si comparem el nombre de veus que té un *organum* o *discantus*, quina diferència hi trobem?

En l'organum i en el discantus sols sonen 2 veus, mentre que en el motet n'apareixen 3.

b. Uneix els caps dels sons que interpreten les dues veus inferiors i contesta les qüestions següents.

b.1. Es mouen per moviment paral·lel o contrari? *Moviment contrari.*

b.2. Si tinguérem en compte sols aquestes dues veus, de quin estil de polifonia es tractaria?

Es tracta d'un discantus, ja que les veus es mouen per moviment contrari.

b.3. Creus que la veu superior es mou al mateix ritme i melodia que les dues inferiors, o creus que va d'una manera més lliure?

No, la superior es mou de forma lliure, melòdicament i rítmica.

b.4. L'idioma usat en aquest motet és el francés. Observa el text de cada veu i indica si hi trobes cap peculiaritat.

No coincideixen els textos, ja que cadascuna de les veus usa un text diferent.

L'Ars Nova (segle XIV fins al Renaixement)

Audició 13

Missa de Notre Dame Guillaume de Machaut

a. Es tracta d'un motet a 4 veus; creus que totes porten el mateix ritme (polifonia homofònica) o, per contra, cada veu sol portar un ritme i una melodia independent (polifonia contrapuntística)?

Un ritme i melodia independent (polifonia contrapuntística).

b. Com el seu nom indica, es tracta d'una missa; ara bé, Machaut fa servir un cant gregorià conegut al qual afegeix més veus. Escolta atentament el text i contesta:

b.1. Creus que totes les veus canten el mateix text? *Sí.* Quina diferència trobes respecte de la forma de treballar els textos en el motet anterior?

En el motet de l'Ars Antiqua cada veu interpretava un text diferent.

b.2. Escriu el text cantat. Tingues en compte que ho fan de forma melismàtica (amb vocalitzacions llargues) i, per tant, només diuen una paraula.

Kyrie.

b.3. Recorda els cants que formaven part de la missa en el cant gregorià: apareixia aquest text? *Kyrie Eleison.* Escriu-ne el significat. *Senyor, tingueu pietat.*

3.3. ASSIMILEM CONCEPTES

En aquest apartat faràs diferents activitats sobre totes les qüestions tractades al llarg de la unitat, d'aquesta manera assimilaràs i consolidaràs els continguts estudiats.

1. Perquè pugues repassar diferents aspectes relacionats amb la música de l'Edat Mitjana, respon les qüestions següents:

1. ***Amb la R:*** quan, durant la interpretació del cant gregorià, hi ha una alternança entre el cantant solista i el cor, diem que es tracta d'un cant *responsorial*
2. ***Amb l'O:*** nom de la primera forma polifònica en què a una veu se li n'afegeix una altra superior a distància de 4a o 5a *organum*
3. ***Amb la M:*** quan una síl·laba del text d'un cant gregorià correspon a diversos sons, es diu que es tracta d'un estil … *melismàtic*
4. ***Amb la C:*** nom del tipus de cant que és realitzat per veus soles sense acompanyament instrumental *a cappella*
5. ***Amb la M:*** cognom d'un teòric important i compositor pertanyent al període de l'Ars Nova *Machault*

6. Amb la T: nom de la pauta usada per a representar de forma gràfica els sons dels cants gregorians ***tetragrama***

7. Amb la L: cognom d'un important compositor i teòric pertanyent al període de l'Ars Antiqua ***Léonin***

2. **Troba les paraules que apareixen en aquests mots encreuats i descobriràs alguns dels aspectes històrics i socioculturals referits a l'Edat Mitjana.**

1) Nom amb què es coneix la música religiosa i que es converteix en el cant oficial de l'Església catòlica ***gregorià***

2) Nom del Papa que s'encarrega d'unificar i recopilar tota la música religiosa ***Gregori***

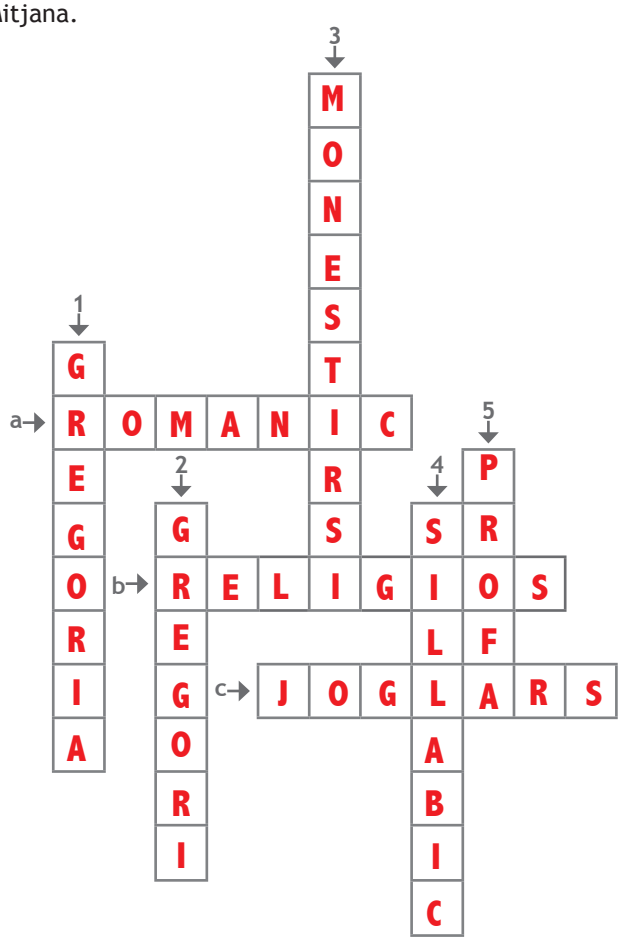

3) Llocs on, fonamentalment, es desenvolupa la vida cultural a l'Edat Mitjana ***monestirs***

4) En el cant gregorià, quan cada síl·laba coincideix amb un únic so es diu que posseeix un estil… ***sil·làbic***

5) Nom del gènere al qual pertanyen els cants dels joglars i trobadors ***profà***

a) Nom de l'art que s'identifica amb l'ambient fosc i ombrívol de l'Edat Mitjana ***romànic***

b) Nom del gènere a què pertany el cant gregorià ***religiós***

c) Nom que rebia la gent que anava de vila en vila i de castell en castell oferint números amb animals ensinistrats mentre interpretaven cançons ***joglars***

3. A continuació sentiràs 3 audicions diferents d'aquest període. Es tracta d'un cant gregorià, d'una cançó del moviment trobadoresc i d'una altra de l'Ars Nova. Esbrina l'estil de cadascuna i explica per què l'has triat.

Audició 14

ESTIL: *Cançó trobadoresca.*

JUSTIFICACIÓ: *Apareixen veus femenines i s'usen instruments, la qual cosa no era permesa en la música religiosa. Presenta un caràcter popular. Té un ritme molt marcat.*

Audició 15

ESTIL: *Ars Nova*

JUSTIFICACIÓ: *Es tracta d'una obra a diverses veus que presenta una textura homofònica. No s'usen instruments, amb la qual cosa pertany al gènere religiós.*

Audició 16

ESTIL: *Cant gregorià.*

JUSTIFICACIÓ: *Veus masculines, a cappella, amb absència d'instruments. Textura monofònica, amb un ritme lliure i un caràcter tranquil i relaxat que convida a la meditació i al recolliment.*

4.1. L'EDAT MITJANA EN LA MÚSICA ACTUAL

1. Escriu el número de l'estil musical al qual pertany cada músic o grup:

1 Música pop
2 Heavy metal
3 Rock espanyol
4 Música celta
5 Música experimental
6 Cantautors
7 Cançó protesta

1 O.M.D
4 Hevia
2 Temptation
7 Paco Ibáñez
2 Épica
7 Lluís Llach
6 Leonard Cohen
7 Raimon
6 Joan Báez
4 Carlos Núñez
6 Bob Dylan
2 Blint
3 Tierra Santa
5 Gregorian
5 Enigma
3 Ñu

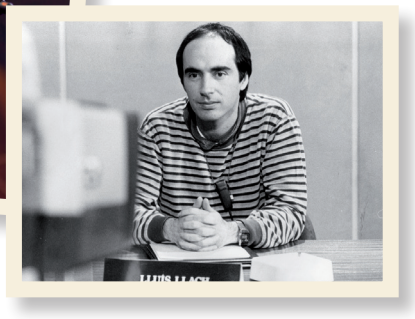

2. La temàtica i els elements medievals són presents en la música de diversos grups i músics actuals. Amb les pistes que et facilitem, troba el seu nom.

1. ***Amb la R:*** Va ser el primer cantautor a musicar els poetes catalans. *Raimon*
2. ***Amb la T:*** Nom del grup que, en les seues cançons, dedica lletres a les Croades, al Cid o a la Reconquesta. *Tierra Santa*
3. ***Amb la H:*** Nom del grup que usa en les seues cançons instruments molt antics i tradicionals com les gaites. *Hevia*
4. ***Amb la G:*** Grup que fusiona el cant gregorià amb sons electrònics, dance i diverses bases rítmiques. *Gregorian*
5. ***Amb la R:*** Cantautora de gran èxit, gràcies a una música comercial i amb lletres molt properes a la gent. *Rosana*
6. ***Amb l'O:*** Grup de música pop que va dedicar una cançó a Joana d'Arc. *OMD*
7. ***Amb la F:*** Cantant espanyol de pop rock que es pot classificar com a cantautor. *Fito*

BLOC 5 CREACIÓ MUSICAL

5.1. L'ALTURA. Les notes musicals

1. Escriu el nom dels sons següents. Observa que estan col·locats de forma ascendent.

MI SI SOL LA FA RE FA MI DO

2. Escriu en el pentagrama els sons indicats.

FA LA RE' RE DO DO' FA' MI' SI SOL MI

Línies i espais addicionals

3. Escriu el nom dels sons escrits en línies i espais addicionals.

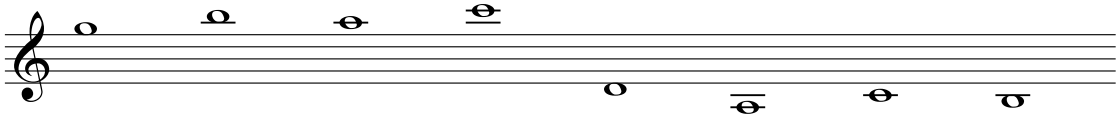

SOL SI LA DO RE LA DO SI

4. Escriu el nom dels sons que apareixen en el pentagrama següent.

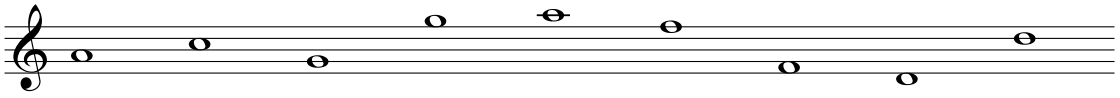

LA DO' SOL SOL' LA' FA' FA RE RE'

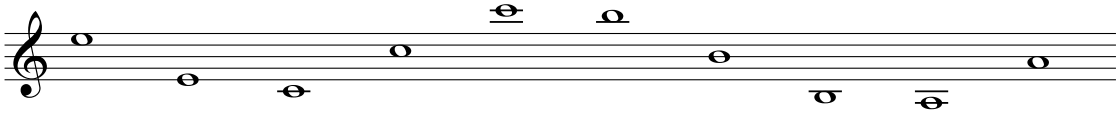

MI MI' DO DO' DO'' SI'' SI' SI LA LA

5. Escriu el nom de les notes següents en clau de Fa. Observa que estan en orde descendent.

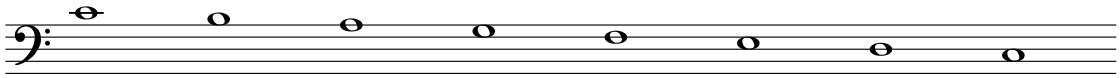

DO SI LA SOL FA MI RE DO

6. **Escriu el nom de les notes següents en clau de Fa. Ara de manera desordenada.**

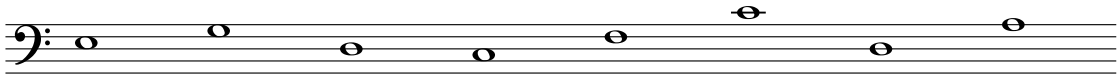

MI SOL RE DO FA DO RE LA

5.2. LA DURADA. Les figures musicals

7. Uneix mitjançant fletxes el silenci corresponent a cada figura de nota.

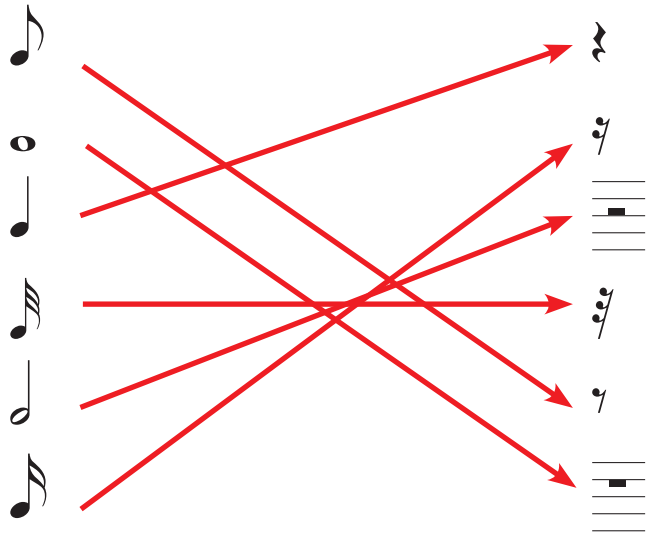

8. Completa amb les figures de nota o silenci que consideres convenients.

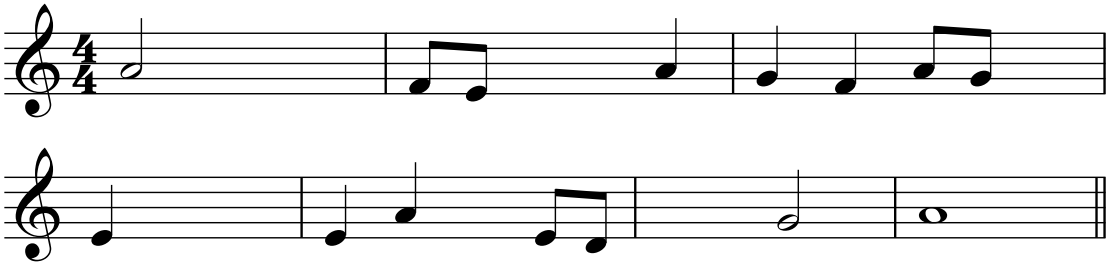

Signes de prolongació

9. Escriu la figura que resulta de les lligadures.

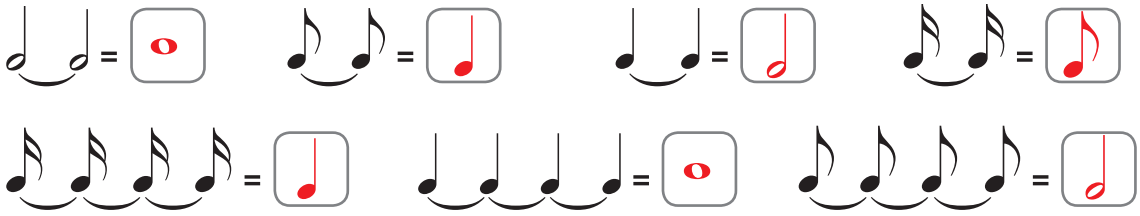

10. Dibuixa la figura de nota corresponent a cada quadre.

11. En el pentagrama en blanc hauràs d'escriure la partitura següent, però substituint les lligadures per figures de valor equivalent.

MÚSICA I TECNOLOGIES

En el CD ROM et plantegem un seguit d'activitats en les quals podràs posar en pràctica tot allò que has aprés en aquesta unitat.

2. La polifonia es posa de moda

El Renaixement

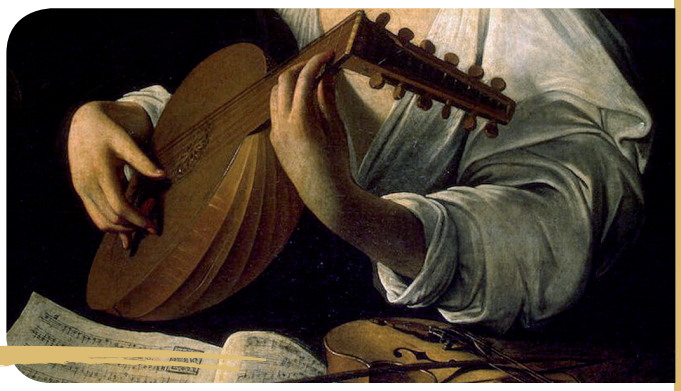

BLOC 1 CONTEXT CULTURAL

1. Entre les opcions que t'oferim, tria la resposta correcta per a cadascun dels enunciats plantejats.

Cronologia del Renaixement.

- ( ) El Renaixement se situa cronològicament entre els segles XX i XXI.
- ( ) El Renaixement és un període històric que abraça els segles XV i XVI.
- (X) El Renaixement és un període històric que va del segle XIV al XVI.

Fets més importants d'aquest període.

- ( ) Entre els aspectes més rellevants ocorreguts en aquest període destaquen: la invenció del llibre, el descobriment d'Àsia i la configuració dels pobles.
- (X) Entre els aspectes més rellevants ocorreguts en aquest període destaquen: la invenció de la impremta, el descobriment d'Amèrica i la configuració dels estats.
- ( ) Entre els aspectes més rellevants ocorreguts en aquest període destaquen: la invenció del llibre i el descobriment d'Amèrica.

La nova concepció de la societat i de la religió.

- (X) La concepció cristiana medieval en què Déu era el centre de l'Univers (teocentrisme) és substituïda per una nova concepció en què l'ésser humà és el centre de l'Univers (antropocentrisme).
- ( ) La concepció cristiana medieval en què Déu era el centre de l'Univers (antropocentrisme) és substituïda per una nova concepció en què l'ésser humà és el centre de l'Univers (teocentrisme).
- ( ) La concepció cristiana medieval en què l'ésser humà era el centre de l'Univers (antropocentrisme) és substituïda per una nova concepció en què Déu és el centre de l'Univers (teocentrisme).

La distribució de la música i de l'art en el Renaixement.

- ( ) En aquesta època sorgeixen els "mecenes", que són gent humil i amb escàs poder adquisitiu que per a poder subsistir patrocinen i protegeixen les arts.
- (X) En aquesta època sorgeixen els "mecenes", que solen ser nobles i clergues procedents de famílies riques que es converteixen en patrocinadors i protectors de les arts.
- ( ) En aquesta època sorgeixen els "mecenes", que són els artesans que fan els instruments musicals.

CD 1

BLOC 2 CONTEXT MUSICAL. ESCOLTA

2.1. LA MÚSICA RELIGIOSA EN EL RENAIXEMENT

Audició 17

Ave María Tomás Luis de Victoria

Aquesta obra és un *motet* dels més importants d'aquest període i usat, fonamentalment, en la litúrgia catòlica. L'autor d'aquesta obra ha estat un dels compositors espanyols més importants.

Ave Maria	**Ave Maria**
Ave Maria Gratia plena, gratia plena. Dominus tecum, dominus tecum Benedictatu, in muliéribus, et benedictus fructus ventris tui Jesus Christus Sancta Maria Mater Dei Sancta Maria Mater Dei Ora pro nobis, ora pro nobis Peccatoribus nunc et in hora mortis nostrae Amen, amen	Déu vos salve Maria, plena de gràcia, el Senyor és amb tu. Beneïda tu eres entre totes les dones, i beneït és el fruit del teu ventre Jesús. Santa Maria, mare de Déu, Santa Maria, mare de Déu, prega por nosaltres pecadors, ara i en l'hora de nostra mort. Amén, amén.

1. CARÀCTER

Tot i que la música segueix estant vinculada al culte religiós, adquireix una major expressivitat que el cant gregorià.

a. Entre les frases següents, assenyala quines et semblen més adequades a l'obra que has sentit.

- ( ) Aquesta música sembla que haja estat creada per a la dansa.
- (X) Té un caràcter profund i místic.
- (X) Produeix una sensació d'expressivitat dramàtica.
- ( ) Es tracta de música usada en aquesta època per a la diversió.

2. GÈNERE

És una música de gènere funcional (per encàrrec), ja que el compositor sol estar al servei d'un mecenes: nobles i clergues procedents de famílies riques i poderoses, que es van convertir en patrocinadors i protectores de les arts i que tenien els músics al seu servei.

Gran part de la vida compositiva de Tomás Luis de Victoria va tenir lloc a Espanya sota la protecció de Felip I. Mentre era capellà i mestre de capella del convent de les Descalces Reials, va estar al servei de l'emperadriu Maria, germana del monarca.

a. Podem dir que la música d'aquest compositor renaixentista pertany al gènere funcional? *Sí.*

Per què? *Perquè el compositor estava al servei d'uns mecenes (família noble, rica i poderosa que patrocinava i protegia les arts).*

En aquesta època es pretén imitar l'antiguitat clàssica. L'ús del llatí pren força amb molts escriptors, filòsofs, etc. Continua la tradició medieval de considerar-la llengua oficial de l'Església catòlica.

b. Observa el text original de l'obra i indica la llengua en què està escrit. *En llatí.*

Per què fan servir aquesta llengua i no una altra? *Perquè és l'idioma oficial de l'Església catòlica.*

3. MOVIMENT I COMPÀS

Els accents musicals els segueix marcant el text, tot i que ara tenen una major regularitat i orde (necessari perquè les veus encaixen verticalment). Aquest tipus d'ordenació mètrica rep el nom de "tactus".

Observa que en la partitura renaixentista les quatre veus estan disposades de forma diferent a com apareixen en l'actual. En la del segle XVI estan escrites per separat, mentre que en l'actual estan disposades en sentit vertical.

Soprano

Alt

Tenor

Baix

a. Recorda que en l'Edat Mitjana s'escrivia la música en tetragrama. Creus que es manté aquest costum en el Renaixement? *No.* Explica per què. *Perquè les partitures d'aquesta època s'escriuen en el pentagrama, com es pot comprovar en la imatge anterior.*

b. Si en l'Edat Mitjana pràcticament les figures no tenien pliques, observaràs que en el Renaixement en tenen gairebé totes; ara bé, quina diferència trobes entre els caps? *Que continua usant-se la noció quadrada.*

c. Pel que fa a les línies divisòries, fes una comparació amb l'escriptura actual. *Originalment les partitures no tenien línies divisòries i el ritme s'establia mitjançant el tactus; actualment hi ha les línies divisòries i s'accentuen els temps.*

d. En què es basen per a dur el ritme i l'accentuació amb una certa regularitat i orde? *Els accents musicals els segueix marcant el text, amb una accentuació mètrica que s'anomena "tactus".*

4. DINÀMICA I MATISOS

Tot i que encara no hi ha les indicacions de matís en les partitures, en les interpretacions es realitzen canvis d'intensitat per a donar més expressivitat a certs passatges.

a. Creus que aquesta partitura té indicacions de matisos (*p*-*m*-*f*-*ff*...)? *No.*

b. D'acord amb les teues observacions, quan es realitzen canvis d'intensitat en l'audició, a què es deuen? *Encara que no existeixen les indicacions de matís en les partitures, en les interpretacions es fan canvis d'intensitat per donar una expressivitat més gran a uns passatges determinats.*

5. INSTRUMENTACIÓ

Els cors estaven formats només per homes, ja que les veus femenines estaven prohibides dins de les esglésies. Els homes que cantaven les veus agudes feien servir el falset. Alguns van arribar a perfeccionar aquesta tècnica fins a tal punt que els oients arribaven a pensar que es tractava de veus interpretades per dones. Cap al final del Renaixement es prohibeix la presència de cantants casats a la Capella Pontifícia, i des d'aleshores els falsetistes comencen a ser substituïts per castrats.

L'ús d'instruments també estava mal vist per l'Església catòlica, ja que pensaven que podria desviar l'atenció del text sagrat interpretat, que era realment la cosa més important per a ells.

a. En aquest enregistrament, com que és relativament recent, les veus agudes són interpretades per dones; creus que succeïa el mateix en l'època renaixentista? *No.* Explica la raó.
Continuava la prohibició de l'Església pel que fa a la intervenció de veus femenines en el cant.

b. A més de les veus ¿escoltes algun acompanyament instrumental? *No.*

c. Quin nom rep aquesta forma de cantar? *A cappella.*

d. Per què feien servir únicament aquest tipus d'agrupació?
Perquè existia la prohibició, per part de l'Església, d'usar tota mena d'instruments, a excepció de l'orgue.

6. MELODIA

Aquest tipus de cants no busca el lluïment dels cantants, sinó la fusió de les veus. Això obstant, una línia melòdica independent perdria sentit si s'interpretés sola.

a. Creus que destaca alguna veu de forma molt significativa? *Cap en concret.*

b. Per què consideres que és així? *Aquest tipus d'obres no busca el lluïment de cap veu en concret, sinó la fusió de totes.*

7. TEXTURA

Hi ha un gran desenvolupament de la *textura polifònica* (diverses melodies que sonen de forma simultània). En una mateixa obra, de vegades, se solen usar parts en *polifonia contrapuntística* (en la qual les diferents veus repeteixen les paraules, que apareixen de forma esglaonada), amb parts en *polifonia homofònica* (en la qual les veus canten el mateix text a la vegada).

Audició 18

La textura usada és *polifonia contrapuntística*

Audició 19

La textura usada és *polifonia homofònica*

8. FORMA

L'Església catòlica desenvolupa fonamentalment dues formes musicals: la missa i el motet.

a. Observa el text de les següents partitures (transcrites) i indica quines corresponen a una missa i quines a un motet explicant el perquè.

La partitura 1, en la qual apareix el text (Kyrie Eleison), ens indica que és una part cantada de la missa. La partitura 2 és un motet, una peça polifònica a 4 veus de caràcter dramàtic.

Partitura 1

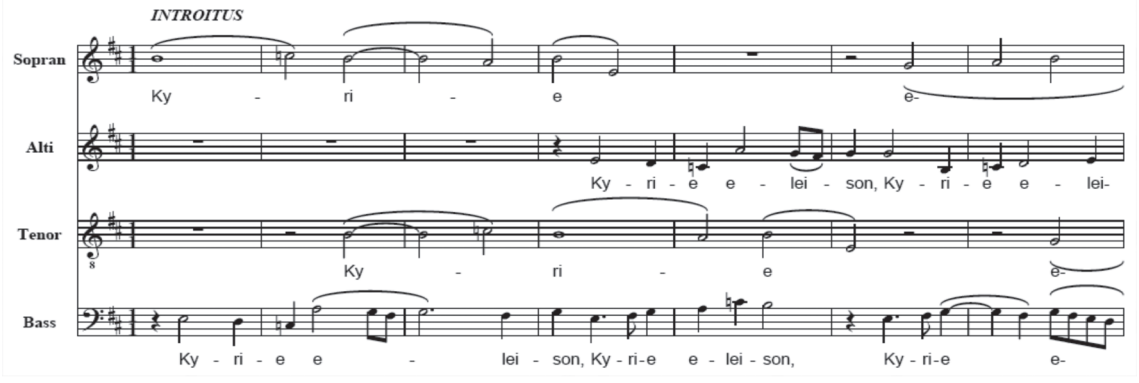

Partitura 2

Audició 20

Ay, triste que vengo Juan del Encina

Aquesta obra és una *pavana* (dansa renaixentista) interpretada per dues veus femenines i una masculina, i té un acompanyament instrumental. Encara que realment és un villancet amb un tractament de dansa. Ha estat extret d'un poema d'amor cortés, recollit en el *Cancionero de Palacio*.

¡Ay, triste que vengo, vencido d'amor, magüera pastor!	Ai, trist que vinc, vençut d'amor, malgrat ser pastor!
Más sano me fuera no ir al mercado, que no que viniera tan aquerenciado; que vengo cuitado, vencido d'amor, magüera pastor.	Més sa em fóra no anar al mercat, que no que en vingués tan enamorat; que vinc afligit, vençut d'amor, malgrat ser pastor!
Di jueves en villa viera una doñata; quise requerilla, y aballó la pata: aquella me mata vencido d'amor, magüera pastor.	Dijous a la vila va venir una dona; vaig voler requerir-la (pretendre-la) i mogué el peu (en senyal de desaprovació) aquesta em mata vençut d'amor, malgrat ser pastor!

a. La música profana del Renaixement intenta reflectir les preocupacions i emocions humanes amb una funció civil i lúdica. Llegeix la lletra i explica breument de què tracta.

En aquesta cançó es relata l'estat anímic d'un enamorat que és rebutjat per una donzella.

b. La llengua usada és la vernacla (vulgar, pròpia de cada país), ja que és una música que busca una ràpida difusió i comprensió. Quina llengua s'hi usa? _____

c. Aquesta música està influïda pel ritme d'una pavana; saps que és la pavana?

- ( ) Una au semblant al paó
- ( ) Un tipus de música religiosa
- (X) Una dansa renaixentista
- ( ) Una arma de guerra

d. Recorda que encara no existien les indicacions de matís; però en l'audició religiosa es podien apreciar canvis d'intensitat que eren fruit de la intenció d'aconseguir una major expressivitat. Fes una comparació respecte de la dinàmica, amb l'audició *Santa Maria*, i indica quina té major canvi dinàmic i explica per què.

En l'audició Santa Maria hi ha més canvis dinàmics com a resultat de la intenció d'expressar el dramatisme del text, en la pavana la temàtica no requereix un nivell de dramatisme tan elevat.

e. Pel que fa a la instrumentació usada, hi ha notables diferències si la comparem amb la música religiosa:

e.1. Indica la diferència que trobes pel que fa a les veus que hi intervenen.

En aquesta audició intervenen tant veus masculines o greus com veus femenines o blanques.

e.2. Quant a la instrumentació, també hi ha un canvi molt notable. Com és?

En la pavana es fa ús de diferents tipus d'instruments (vent, corda...), a diferència del que ocorre en la música religiosa.

e.3. Ocorria el mateix durant l'Edat Mitjana? *Sí, dins de la música profana s'usaven instruments diversos.*

f. Com que la major part de les cançons estaven dedicades a la dansa, solen ser d'una gran riquesa melòdica. No obstant això, es tracta de cançons que no tenien una gran exigència en la tècnica vocal. D'entre aquests tipus de línia melòdica, assenyala la més adequada.

- ( ) Línia melòdica en ziga-zaga (gran ondulació)
- (X) Línia melòdica d'ondulació suau
- ( ) Tipus no melòdic
- ( ) Línia melòdica plana

g. La textura predilecta d'aquesta època és la polifonia, si bé és cert que en la música profana es realitza de forma més senzilla que en la religiosa. Quin tipus de polifonia fa servir aquesta obra?

Polifonia homofònica, diverses melodies diferents i independents al mateix ritme.

h. Hi ha un gran desenvolupament de la música en forma de dansa. Aquesta cançó és un exemple d'una dansa anomenada pavana. Escriu el nom d'altres danses renaixentistes.

Alemanda, gallarda, courante...

2.3. CONEIX ELS INSTRUMENTS DEL RENAIXEMENT

a. Relaciona els instruments següents amb la família corresponent.

- 1 Corda
- 2 Vent
- 3 Percussió

- 3 Timbal
- 1 Clavicordi
- 2 Pifre
- 1 Saltiri
- 3 Naqqara
- 2 Bombarda

Audició 21

Guárdame las vacas L. de Narváez

b. L'instrument que sona en aquesta audició era molt apreciat a Espanya; podem dir-ne que la sonoritat és semblant a la del llaüt.

Escolta amb atenció i indica el seu nom i la família a què pertany. ***Viola de mà. Família de corda polsada.***

Audició 22

Recercada D. Ortiz

c.1. En aquesta audició podràs apreciar el so de dos instruments renaixentistes. Atenent la seua sonoritat, podries indicar-ne la família? ***Corda fregada i vent mixt.***

c.2. Si n'has encertat la família instrumental, podràs aventurar el nom dels instruments. ***Viola de gamba i orgue positiu.***

Audició 23

Canario C. Negri

d. En aquesta audició apareixen dos instruments de vent, però de quins instruments es pot tractar? ***Pifre i oboè.***

2.4. ORDENEM CONCEPTES

a. Usa convenientment les paraules que et facilitem a continuació i obtindràs un resum amb les principals característiques de la música religiosa (M.R.) i de la música profana (M.P.) del Renaixement.

tactus, expressivitat, llatí, femenines, masculines, homofònica, fusió, emocions, vulgars, coral, plana, dansa, motet, villancets, intensitat, *cappella*, chanson, polifònica, senzilla, riquesa, mecenes

Caràcter

M.R. La música adquireix una major ***expressivitat*** que el cant gregorià.

M.P. És una música que intenta reflectir les preocupacions i ***emocions*** humanes, amb una funció civil i lúdica.

Gènere

M.R. És una música de gènere funcional, ja que el compositor sol estar al servei d'un ***mecenes***. La llengua usada és el ***llatí***

M.P. La llengües usades són les ***vulgars*** (pròpies de cada país), ja que és una música que ha de tenir una ràpida difusió i comprensió.

Moviment i compàs

M.R. Els accents musicals els segueix marcant el text, tot i que ara tenen una major regularitat i orde (la qual cosa és necessària perquè les veus encaixen verticalment). Aquest tipus d'ordenació mètrica rep el nom de *tactus*.

M.P. Ritme uniforme per la influència de la *dansa*

Dinàmica i matisos

M.R. Encara que no hi ha les indicacions de matís en les partitures, en les interpretacions es realitzen canvis de *intensitat* per a donar més expressivitat a certs passatges.

M.P. Té pocs canvis, i fa servir majoritàriament una dinàmica *plana*.

Instrumentació

M.R. Són cants interpretats exclusivament per veus *masculines*, sense acompanyament d'instruments, és a dir, a *cappella*

M.P. En les cançons es fa ús de veus masculines i *femenines*, així com de tots els instruments de l'època.

Melodia

M.R. Aquest tipus de cants no busca el lluïment dels cantants, sinó la *fusió* de les veus. Això no obstant, una línia melòdica independent perdria sentit si s'interpretés sola.

M.P. Com que la major part de les cançons es dediquen a la dansa, solen ser de gran *riquesa* melòdica.

Textura

M.R. Hi ha un gran desenvolupament de la textura *polifònica*. En una mateixa obra, de vegades, se solen usar parts en polifonia contrapuntística amb parts en polifonia *homofònica*.

M.P En la música profana també predomina la textura polifònica, tot i que d'una forma més *senzilla*

Forma

M.R. Església catòlica: missa i *motet*

Església protestant: *coral* luterà, himne anglicà i Laudi spirituali.

M.P. Danses, *villancets*, madrigals i *chanson*

BLOC 3 ALTRES DADES D'INTERÉS

3.1. FORMES RELIGIOSES PROTESTANTS D'AQUEST PERÍODE

En aquesta època, l'Església cristiana es va dividir i va donar lloc a l'Església catòlica i a l'Església protestant. Aquesta circumstància va fer que cadascuna tingués els seus propis cants.

1. De les diferents formes musicals que apareixeran a continuació, indica el país a què pertanyen i l'idioma amb què s'interpreten.

1 Coral Luterà	3 Itàlia
2 Himne Anglicà	1 Alemanya
3 Laudi spirituali	2 Anglaterra

3.2. FORMES PROFANES D'AQUEST PERÍODE

Les formes profanes també van ser importants en aquest període, i en destaquen algunes segons el país de procedència.

2. En l'activitat següent hauràs de relacionar cadascuna de les formes musicals que apareixeran amb el seu i amb la temàtica corresponent.

1 Madrigal	3 Espanya	3 No és una cançó de Nadal
2 Chanson	1 Itàlia	1 Reflecteix els sentiments humans
3 Villancet	2 França	2 Reflecteix les virtuts dels cavallers

3.3. QUÈ PASSAVA A ESPANYA?

3.4. COMPOSITORS DEL RENAIXEMENT

Aquesta època és considerada el Segle d'Or de la música espanyola, amb compositors molt importants, fins i tot a nivell internacional; a més, van sorgir diverses escoles importants.

3. Relaciona els compositors que apareixen a continuació amb l'escola corresponent.

2 Cristóbal de Morales	1 Escola Catalana
3 Tomás Luis de Victoria	
1 Joan Pujol	2 Escola Andalusa
2 Francisco Guerrero	
1 Mateo Fletxa	3 Escola Castellana
3 Juan del Enzina	

4. En aquesta sopa de lletres s'hi troben 2 noms de cançoners, 2 formes profanes i 2 cognoms de compositors espanyols.

S	I	E	N	I	S	P	I	T	R	I	T	R	E
O	I	T	E	M	O	W	T	R	L	N	S	I	S
M	O	U	A	M	E	S	R	L	I	V	O	P	T
E	P	S	P	L	S	I	E	I	P	R	N	E	M
R	E	N	O	S	T	C	M	N	L	O	I	S	A
S	T	R	A	N	A	T	S	C	S	R	S	A	D
T	O	P	S	N	N	L	I	N	I	E	T	K	R
R	A	W	I	R	G	O	A	A	S	R	S	W	I
M	O	D	A	P	L	H	T	I	A	R	O	O	G
S	E	T	I	M	C	L	S	C	N	E	K	T	A
M	I	S	K	M	I	L	E	R	P	U	J	O	L
O	W	S	T	O	X	A	T	O	O	G	L	S	I

3.5. ASSIMILEM CONCEPTES

En aquest apartat respondràs diferents activitats sobre totes les qüestions tractades al llarg de la unitat, d'aquesta manera assimilaràs i consolidaràs els continguts estudiats.

5. Assenyala amb una V (veritable) o amb una F (fals) el període cronològic al qual pertany el Renaixement:

( ) Del segle IX al XVI ( ) De l'any 1300 al 1600 (X) Segles XV i XVI ( ) De l'any 900 al 1500

6. Col·loca de manera adequada les paraules que apareixen a continuació en el text següent, i comprendràs per què es coneix aquest període de la història amb el nom de Renaixement.

Grècia, bellesa, escultura, equilibri, raó

"... en aquesta època hi ha un interés per conéixer la cultura de *Grècia* i Roma i per recuperar els seus ideals d'harmonia, *bellesa* i proporció. Això es reflectirà en totes les arts plàstiques: pintura, *escultura* i arquitectura, en les quals es concedirà una importància fonamental a l' *equilibri*, al valor i a la *raó* ..."

7. Si respons les qüestions següents, aconseguiràs assimilar diversos dels conceptes bàsics relatius a aquest període de la història. Per a facilitar-te aquesta tasca, t'ajudarem donant-te la primera lletra de cada solució.

1. ***Amb la D:*** En el món medieval, qui era considerat el centre de l'Univers? ***Déu***
2. ***Amb la H***: En el món renaixentista, qui simbolitza el centre de l'Univers i la mesura de totes les coses? ***Home***
3. ***Amb la I:*** Quin element tècnic apareix en aquesta època que ens permetrà la transmissió i difusió del coneixement, d'una forma desconeguda fins llavors? ***Impremta***
4. ***Amb la M***: Quin nom reben les famílies poderoses que, com els Mèdici o els Sforza, mantenen els artistes d'aquesta època? ***Mecenes***
5. ***Amb la P:*** En l'aspecte religiós té lloc un fet que marca el desenvolupament posterior de l'Església i que té com conseqüència la divisió dels cristians en dues faccions: l'Església catòlica i l'Església… ***Protestant***
6. ***Amb la H***: ¿quin és el nom del corrent cultural que situa l'home com a centre de l'Univers i com a mesura de totes les coses? ***Humanisme***

Ara que ja coneixes totes les respostes, intenta localitzar-les en aquest embolic de lletres.

T	S	A	S	C	E	R	A	M	E	S
I	A	T	N	O	D	I	S	A	U	L
N	N	M	E	R	E	Y	A	I	F	O
T	B	E	D	E	U	O	M	H	E	D
A	R	R	E	S	L	S	R	A	T	O
C	A	P	I	S	E	O	R	M	A	N
H	U	M	A	N	I	S	M	E	J	A
S	A	I	E	A	X	T	S	M	A	R
I	T	C	T	Z	V	A	C	O	P	I
T	E	T	I	B	A	S	B	H	A	M
M	A	P	O	R	T	A	X	E	L	I
P	R	O	T	E	S	T	A	N	T	V
O	R	T	O	P	R	O	Z	T	E	N

8. Tot seguit sentiràs 3 audicions diferents d'aquest període. Indica el gènere (religiós o profà) i justifica les respostes.

Audició 24

ESTIL: *Profà*

JUSTIFICACIÓ: *Títol: Pavana de tres compassos semibreus de Lluís de Milà. La pavana és una dansa destinada a ambients cortesos (palaus i corts) amb una funció civil i lúdica, que reflecteix els estats anímics i els sentiments de l'ésser humà, i en la qual intervenen veus masculines o greus i, també, veus femenines o blanques acompanyades de tota mena d'instruments.*

Audició 25

ESTIL: *Religiós - Litúrgic*

JUSTIFICACIÓ: *Títol; Missa del Papa Marcello de Pierluigi da Palestrina. És una música amb un caràcter profund i místic, en la qual està prohibit l'ús de veus femenines o blanques i l'ús d'instruments, excepte l'orgue. La interpretació és en llatí i a cappella (veus soles), i la textura és contrapuntística.*

Audició 26

ESTIL: *Profà, popular, folklòric*

JUSTIFICACIÓ: *Títol: Riu, riu, chiu, del Cançoner d'Uppsala. Cançó en la qual intervenen veus masculines i femenines, de caràcter popular, en castellà i amb una temàtica pastoral.*

1. Escriu el nom de l'estil musical a què pertany cada músic o grup:

1 Música disco 2 Hard rock 3 Rock alternatiu 4 Black gospel

5 Traditional gospel 6 Glam 7 Surf 8 Jazz 9 Líric

5 Edwin Hawkins 6 Sweet 4 Fred Hammond 1 Bee Gees

8 Manhattan Transfer 7 The Beach Boys 9 Il Divo 2 Van Halen 3 Muse

2. Amb les pistes que et facilitem, troba el nom del grup i completa els mots encreuats següents.

a. Amb la G: Estil a què pertany la banda anglesa Sweet caracteritzada per incloure en el seu repertori veus corals, d'entre les quals destaquen de forma especial les veus agudes. *Glam*

b. Amb la B: Grup pop integrat per 4 genis de Liverpool que usaven en les seues composicions les veus amb un tractament coral. *Beatles*

1. Amb la G: Estil musical que significa paraula de Déu i que reflecteix els valors de la vida cristiana i que vol apropar els fidels a Déu. *Gospel*

			a ↓			
1 →	G	O	S	P	E	L
			L			
		b ↓				
2 →	A	B	B	A		
		E		M		
		A				
		T				
		L				
3 →	Q	U	E	E	N	
		S				

2. Amb l'A: Grup suec de música pop dels 70, que afegia a les seues melodies una part coral important, amb veus femenines, i que aconseguí èxits com *Mamma Mia*. *Abba*

3. Amb la Q: Grup anglés comandat per Freddie Mercury que era capaç de barrejar cors operístics amb un so de rock intens, i parts d'una enorme sensibilitat. *Queen*

3. Uneix cada cançó con el seu cantant o grup corresponent.

1 *Bohemian Rhapsody*	6 Edwin Hawkins
2 *Twist and shout*	5 Sweet
3 *Hysteria*	2 Beatles
4 *Good Vibrations*	3 Def Leppard
5 *Fox on the run*	1 Queen
6 *Oh happy day*	4 The Beach Boys

BLOC 5 CREACIÓ MUSICAL

5.1. ELS COMPASSOS

1. Completa.

- El número superior d'un indicador de compàs ens indica la *quantitat de figures* de figures que poden entrar entre dos *línies divisòries*.
- El número inferior, el tipus de *figura a què es refereix*.

2. Escriu la numeració corresponent a aquests compassos.

Exemple: $\frac{2}{4}$ = 2 $\frac{6}{8}$ = 6 $\frac{9}{8}$ = 9 $\frac{3}{4}$ = 3 $\frac{2}{2}$ = 2

$\frac{3}{2}$ = 3 $\frac{3}{16}$ = 3 $\frac{12}{8}$ = 12 $\frac{4}{4}$ = 4 $\frac{6}{16}$ = 6

3. CONTESTA LES QÜESTIONS SEGÜENTS RELACIONADES AMB L'ACTIVITAT ANTERIOR?

- Quantes negres completen un temps de $\frac{2}{4}$? *1*
- Quantes corxeres completen un compàs de $\frac{6}{8}$? *6*
- Quantes corxeres completen un compàs de $\frac{9}{8}$? *9*
- Indica una figura que ocupe un compàs complet de $\frac{3}{4}$
- Quina figura completa un temps en el compàs de? $\frac{2}{2}$?
- Quantes blanques caben en un compàs de $\frac{3}{2}$? *3*
- Quantes semicorxeres caben en un compàs de $\frac{3}{16}$? *3*
- Quantes corxeres caben en un compàs de $\frac{12}{8}$? *12*
- Indica una figura que ocupe un compàs complet de $\frac{4}{4}$
- Quantes corxeres caben en un compàs de $\frac{6}{16}$? *3*

4. Completa.

- El número superior d'un compàs, a més d'indicar la quantitat figures que el completen, també ens diu la *quantitat* de temps o *parts* en què es pot dividir.

5. Dels compassos següents, indica quin es simple (S) o compost (C).

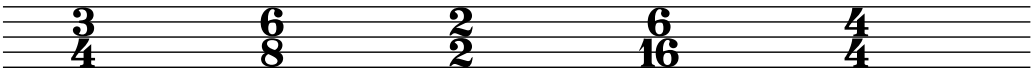

S C S C S

6. Indica el nombre de temps que tenen els compassos següents.

2 3 3 4 4 2

7. En les partitures següents, les figures no estan agrupades de forma adequada. Copia-les correctament en el pentagrama de baix.

a)

b)

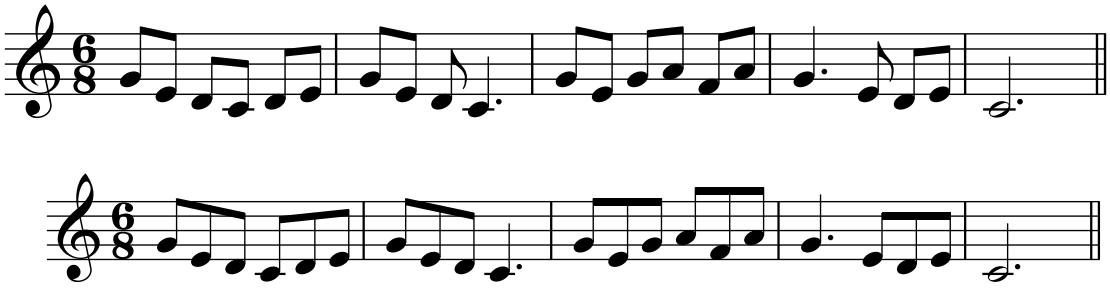

Línies divisòries

8. Escriu línies divisòries.

a)

b)

c)

d)

9. Completa amb les figures que consideres convenient.

a)

b)

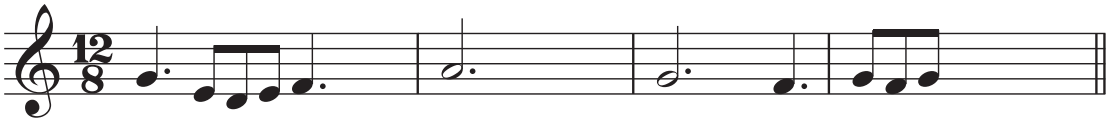

c)

10. Indica el compàs que corresponga a cada fragment. Escriu després de la doble barra.

MÚSICA I TECNOLOGIES

En el CD ROM et plantegem un seguit d'activitats en les quals podràs posar en pràctica tot allò que has aprés en aquesta unitat.

3. La música com a luxe

El Barroc

BLOC 1 CONTEXT CULTURAL

1. Entre les opcions que t'oferim, tria la resposta correcta per a cadascun dels enunciats plantejats.

Cronologia del Barroc musical.

- ( ) El període Barroc comença musicalment el 1700, coincidint amb la primera òpera conservada (Eurídice), i finalitza amb el naixement de J. S. Bach el 1750.
- (X) El període Barroc comença musicalment el 1600, coincidint amb la primera òpera conservada (Eurídice), i finalitza amb la mort de J. S. Bach el 1750.
- ( ) El període Barroc comença musicalment el 1600, coincidint amb la primera òpera conservada (Eurídice), i finalitza amb el naixement de J. S. Bach el 1750.

El repartiment de poder.

- ( ) El poder es fonamentava bàsicament en les votacions democràtiques en què la gent del poble triava els seus governants.
- ( ) Els reis existien i encara que el veritable poder era al parlament, és el període de les monarquies constitucionals.
- (X) El màxim poder el concentra el rei, fins a límits inimaginables; és el període de les monarquies absolutes.

La situació social del músic.

- (X) El músic d'aquesta època és considerat un servent més de la noblesa, ja que la música es converteix en un element indispensable en la seua forma de concebre la vida, costums, etc., i componen la major part de les vegades per encàrrec del seu senyor.
- ( ) Els músics més importants d'aquest període van pertànyer a la noblesa i a les classes socials altes, motiu pel qual mai van dependre econòmicament de ningú, perquè no ho necessitaven.
- ( ) Els músics componien lliurement la música, ja que vivien dels diners que generava la venda de les seues partitures.

Els instrumentistes i els cantants.

- ( ) Els músics que més popularitat van tenir en aquest període van ser els instrumentistes, ja que els cantants no eren del gust del públic, sobretot els *castrati*.
- (X) En aquesta època van tenir una gran popularitat els instrumentistes i cantants virtuosos, ja que agradava molt al públic que els músics feren ostentació del prodigiós domini de la tècnica que tenien.
- ( ) Els músics virtuosos no eren del gust de l'època, ja que un músic virtuós és aquell que comença a estudiar un instrument i, per tant, que encara no té una tècnica depurada per a interpretar la música en públic.

CD 1

BLOC 2 CONTEXT MUSICAL. ESCOLTA

2.1. LA MÚSICA INSTRUMENTAL EN EL BARROC. EL CONCERTO

Audició 27

La primavera (1r moviment) Antonio Vivaldi

Un ***concerto*** consisteix en una obra instrumental per a orquestra. L'audició que escoltarem forma part d'una sèrie de concerts que va escriure Vivaldi per a descriure les quatre estacions de l'any, concretament escoltarem el primer moviment (cada concert té tres moviments).

En aquest *moviment*, Vivaldi tracta de representar diverses situacions d'aquesta estació.

Temps	DESCRIPCIONS
0:00	Comença el concert amb una música viva i animada que serveix com a introducció.
0:14	Sona el tema de la primavera, que es tornarà a sentir en més ocasions.
00:28	Se senten els cants alegres dels ocells i el seu vol.
0:59	Sona la primavera.
1:06	L'aigua dels rierols flueix amb un murmuri suau.
1:26	Torna a sonar la música de la primavera.
1:33	El cel es cobreix amb un mantell fosc i anuncia una forta tempesta.
1:57	La primavera es torna a sentir, encara que una mica més trista.
2:06	Ha passat la tempesta i es tornen a sentir els cants dels ocells.
2:21	Un tema joiós ens indica que el bon temps ha tornat.
2:44	El moviment acaba recuperant, de nou, la música de la primavera.

1. CARÀCTER

Si anteriorment les arts giraven al voltant de temes religiosos, en el Barroc podem dir que tracten de representar els afectes i sentiments de l'ésser humà. És el que es coneix amb el nom de "doctrina dels afectes".

a. Entre els adjectius que tens tot seguit, assenyala els que millor es corresponen amb aquest concert.

- [X] ANIMAT
- [ ] TRIST
- [ ] ASSOSSEGAT
- [X] ALEGRE
- [ ] TENEBRÓS
- [ ] MISTERIÓS

2. GÈNERE

La major part de les composicions són per encàrrec d'un mecenes (persones poderoses que tenien accés a la cultura). L'obra a la qual pertany aquesta audició està dedicada al comte Venceslao Morzin, un noble i camarlenc imperial, al qual el compositor va proporcionar diverses de les seues composicions.

a. Assenyala el gènere adequat a aquest concert. Tria'n un de cada fila.

- ( ) VOCAL (X) INSTRUMENTAL ( ) MIXT
- ( ) RELIGIÓS (X) PROFÀ
- (X) CULTE ( ) POPULAR
- ( ) ESCÈNIC (X) FUNCIONAL ( ) PUBLICITARI ( ) CINEMATOGRÀFIC

3. MOVIMENT I COMPÀS

En aquest període sorgeix el nostre sistema de compassos actual, que va donar lloc a una accentuació ordenada i regular. Per tant, trobar la pulsació d'aquesta obra et resultarà més fàcil que en períodes anteriors, en els quals el text era el que conduïa el pols.

a. Busca la pulsació d'aquest concert i indica si et sembla regular o variable. *Regular.*

Quina és la raó? *En aquesta època sorgeix el sistema de compassos que dóna lloc a una accentuació ordenada i regular.*

b. Una vegada has trobat la pulsació, assenyala el terme correcte.

( ) PRESTO ( ) LARGO ( ) AD LIBITUM
(X) ALLEGRO ( ) ADAGIO ( ) RITARDANDO

c. Saps que sorgeix el nostre sistema de compassos actual, però quin és el compàs d'aquesta audició?

( ) BINARI ( ) TERNARI (X) QUATERNARI

Una de les característiques d'aquest període és el gust pel contrast. En el *tempo* es tradueix en una alternança de la velocitat usada en les diferents parts ("moviments") que té una obra.

Audició 28
La primavera (2n moviment) Antonio Vivaldi

Audició 29
La primavera (3r moviment) Antonio Vivaldi

d. Coneixes el grau de velocitat del primer moviment. Atenent a la forma d'usar el contrast, completa el quadre següent indicant el *tempo* que tenen els moviments.

1r moviment	2n moviment	3r moviment
Ràpid	*Lent*	*Ràpid*

e. Pel que fa als compassos usats, també solen contrastar entre moviments. Escriu el compàs del primer i del segon moviment.

1r moviment	2n moviment	3r moviment
4/4	**3/4**	12/8

4. DINÀMICA I MATISOS

En aquesta època, els matisos s'aconsegueixen mitjançant *canvis de grups instrumentals* (fort = molts; suau = pocs). Aquesta manera de produir els canvis d'intensitat s'anomena *dinàmica per terrasses*. En moltes ocasions, a manera d'"eco" (presentació d'un tema en ***f*** i la repetició en ***p***).

Audició 30

La primavera (començament) Antonio Vivaldi

a. Escolta el fragment corresponent a la introducció i el tema de *La primavera*, i escriu els matisos a mesura que vagen apareixent.

F	P	F	P

b. Creus que en aquest fragment s'usa l'efecte anomenat "eco"? Explica per què. *Sí. Simula l'efecte sonor de l'eco, un so fort que és repetit en menor intensitat (piano).*

5. INSTRUMENTACIÓ

Es comença a constituir l'orquestra com un grup d'instruments organitzats. Les dimensions encara són reduïdes, i és la família de corda fregada la més nombrosa.

Audició 31 ***Orquestra 1***

Audició 32 ***Orquestra 2***

Audició 33 ***Orquestra 3***

a. Escolta tres fragments d'orquestra, indica quin d'aquests és una orquestra barroca i explica per què. *L'orquestra número 3, perquè és una música amb ritme mecànic constant, en la qual intervenen diversos instruments de l'època barroca com el clavicèmbal i en la qual tenen un paper destacat els instruments de corda fregada.*

En gairebé totes les agrupacions d'aquest període apareixerà el *clavecí* o *clavicèmbal* (instrument de teclat de corda polsada). Es tracta d'una pista important per a saber que sentim música barroca, ja que aquest instrument apareix i desapareix en aquest període.

Audició 34 ***Discriminació tímbrica***

a. Ara farem una activitat de discriminació tímbrica. Per a fer-la, has d'indicar l'orde en què apareix cadascun dels instruments següents:

INSTRUMENT	Piano	Guitarra	Clavicèmbal	Arpa	Instruments amb Clavicèmbal	Instruments sense Clavicèmbal
ORDE	2	3	1	4		

6. MELODIA

Les melodies solen estar molt ornamentades; destaca, en moltes ocasions, el virtuosisme i estan destinades al lluïment dels instrumentistes.

Audició 35 ***Virtuosisme***

a. Escolta els fragments següents de *La primavera;* un d'aquests representa la tempesta i un altre el so de l'aigua dels rierols. Quin té un caràcter virtuosístic? Per què? *És el primer. Perquè se sent l'instrument solista que realitza passatges de gran dificultat tècnica.*

7. TEXTURA

Recorda que l'Edat Mitjana es caracteritzava per la monodia i el Renaixement per la polifonia. En aquesta època, l'interés per la melodia donarà lloc a un nou tipus de textura: melodia acompanyada.

a. Escolta aquests fragments i indica quin fa servir la textura polifònica i quin la melodia acompanyada.

Audició 36 ***Fuga***

La textura usada és *polifònica*

Audició 37 ***Concerto***

La textura usada és *melodia acompanyada*

8. FORMA

Al Bloc 2 CONTEXT MUSICAL i dins del punt 2.1., es parla dels tres tipus de *concertos* existents en el Barroc.

a. Entre els enunciats que apareixen tot seguit, indica quin es refereix a cadascun dels *concertos*.

- El diàleg musical es realitza entre el tutti i un instrument que toca sol, ressaltant-ne el virtuosisme i el domini de l'instrument. *Concert solista*
- El diàleg musical es realitza entre dos grups d'instruments: el tutti i els concertinos. *Concerto grosso*
- El diàleg musical es realitza entre el tutti, els concertinos i un instrument solista. *Concerto mixto*

2.2. LA MÚSICA VOCAL AL BARROC. L'ÒPERA

Audició 38

Rinaldo (ària) G.F. Haendel

La trama se situa a Palestina, en temps de les Croades, i narra l'amor entre el guerrer cristià Rinaldo i Almirena, filla d'un comandant. Aquest va cedir la mà de la seua filla a Jofré de Bouillon a canvi de la seua ajuda. En la lluita intervenen esperits, déus i màgia, com la de la bruixa Armida, que manté a Rinaldo en el seu poder.

Lascia ch'io pianga mia cruda sorte, y che sospiri la libertà; e che sospiri… e che sospiri… la libertà.	Deixa que plore la meua sort cruel, i que sospire per la llibertat; i que sospire… i que sospire… per la llibertat.
Lascia ch'io pianga mia cruda sorte, y che sospiri la libertà; e che sospiri… e che sospiri… la libertà.	Deixa que plore la meua sort cruel, i que sospire per la llibertat; i que sospire… i que sospire… per la llibertat.
Il duolo infranga queste ritorte de' miei martiri sol per pietà; de' miei martiri sol per pietà.	El dolor infringeix aquest biaix al meu martiri sols per pietat; al meu martiri sols per pietat.
Lascia ch'io pianga mia cruda sorte, y che sospiri la libertà; e che sospiri… e che sospiri… la libertà.	Deixa que plore la meua sort cruel, i que sospire per la llibertat; i que sospire… i que sospire… per la llibertat.
Lascia ch'io pianga mia cruda sorte, y che sospiri la libertà; e che sospiri… e che sospiri… la libertà.	Deixa que plore la meua sort cruel, i que sospire per la llibertat; i que sospire… i que sospire… per la llibertat

a. L'òpera està dedicada a l'entreteniment de les classes socials altes, de manera que els temes més usats són la mitologia i els déus. Llegeix l'argument d'aquesta òpera i explica breument de què tracta.

L'obra narra l'amor entre el guerrer cristià Rinaldo i Almirena.
La bruixa Armida manté captiu Rinaldo i passa d'odiar els croats
a estimar-ne un d'ells.

b. Aquesta obra es va estrenar al King's Theatre de Haymarket de Londres l'any 1711. Quin idioma s'hi fa servir? *Italià.*

c. En aquest període el ritme ja no depén del text. Saps en quin compàs es desenvolupa aquesta ària?

En un compàs ternari, concretament en un 3/2.

Audició 39

Dido i Enees Henry Purcell

d. La dinàmica en eco se sol usar fonamentalment en les parts corals. Escolta aquest cor pertanyent a l'òpera *Dido i Enees* de H. Purcell, en la qual es fa un ús espectacular de l'"eco". Escriu en els quadres f o p a mesura que vages escoltant aquests matisos.

f	*p*	*f*	*p*	*f*	*p*	*f*	*p*	*f*	*p*
f	*p*	*f*	*p*	*f*	*p*	*f*	*p*	*f*	*p*

e. La música vocal té parts instrumentals com **l'obertura**, els **interludis** i els **ballets**. Pel que fa a les parts vocals, estan les interpretades pels **solistes** i els **cors**.
Escolta aquestes audicions i, atenent a la instrumentació, escriu de quina part es pot tractar.

Audició 40

Instrumentació òpera 1 *Cor*

Audició 41

Instrumentació òpera 2 *Obertura*

Audició 42

Instrumentació òpera 3 *Solista*

Els solistes interpreten les melodies de dues maneres:

1. **Recitatius**, que són parts en les quals les melodies són properes a la veu parlada i que serveixen perquè avance la trama o acció.
2. **Àries,** que són melodies líriques. Habitualment serveixen per al lluïment dels cantants.

f. Escolta aquestes audicions i escriu si es tracta d'una ària o d'un recitat.

Audició 43

Melodia òpera 1 *Ària*

Audició 44

Melodia òpera 2 *Recita*

g. En les òperes s'usa tant la nova textura de melodia acompanyada com la polifònica. Escriu al costat de cada part la textura que s'usa habitualment.

PART DE L'ÒPERA	TEXTURA USADA
ÀRIA	*Melodia acompanyada*
CORAL	*Polifonia*
RECITATIU	*Melodia acompanyada*

h. L'òpera influirà també en la resta de formes vocals religioses de l'època. Escriu el nom de tres formes vocals del Barroc. *Oratori, cantata i passió*

2.3. CONEIX ELS INSTRUMENTS DEL BARROC

a. Ja saps que els instruments del Barroc es troben agrupats per famílies. Assigna a cada instrument la família a què pertany.

1 família de corda fregada 2 família de corda puntejada 3 família de corda colpejada

4 família de vent fusta 5 família de vent metall 6 família de percussió

4 oboè	1 violí	6 timbals	2 clavicèmbal
5 trompa	4 flauta de bec	4 fagot	1 viola
1 violoncel	5 trompeta	2 guitarra	3 clavicordi

Audició 45

Sonata en D menor D. Scarlatti

b. L'instrument que sona en aquesta audició era indispensable en el Barroc, fins a l'extrem que quan sentim el seu so en una obra musical, aquesta segurament pertany a aquest període, ja que pràcticament sorgeix i desapareix en el Barroc. Escolta amb atenció i indica el seu nom i la família a la qual pertany. *Clavecí o clavicèmbal. Família de corda puntejada*

Audició 46

Música Acuàtica (Minuet de la Suite núm. 1) G. F. Haendel

c.1. Al començament d'aquesta audició intervé un instrument que pertany a la família de vent-metall, sabries dir-ne el nom? *Trompa sense pistons*

c.2. Després intervenen altres instruments. Atenent a la seua sonoritat, indica'n el nom i la família a la qual pertanyen. *Violins. Família de corda fregada*

Audició 47

Música per als Reials Focs d'Artifici (Obertura) G. F. Haendel

d. Podràs observar, al començament d'aquest fragment, que intervé d'una forma clara un instrument de percussió que fou una novetat en aquest període; de quin instrument es tracta?

Timbals. Instrument de percussió d'afinació determinada.

2.4. ORDENEM CONCEPTES

a. Usa convenientment les paraules que et facilitem tot seguit i obtindràs un resum amb les característiques principals de la música instrumental (M. I.) i de la música vocal (M. V.) del Barroc.

acompanyada, encàrrec, polifonia, terrasses, afectes, clavicèmbal, sonata, mitologia, obertura, corals, àries, italià, virtuosisme, oratori, solistes, compassos, text

Caràcter

M. I. Es representen els estats d'ànim i les passions. És el que es coneix amb el nom de "doctrina dels *afectes*"

M. V. L'òpera està dedicada a l'entreteniment de les classes socials altes, de manera que els temes usats són la ___mitologia___ i els déus.

Gènere

M. I. La major part de les composicions són de gènere funcional, és a dir, per ___encàrrec___ d'un mecenes.

M. V. Les primeres òperes es componien per a ser representades en la cort. L'idioma usat era l' ___italià___ .

Moviment i compàs

M. I. Sorgeix el nostre sistema actual de ___compassos___ , que va donar lloc a una accentuació ordenada i regular.

M. V. En aquest període el ritme ja no depén del ___text___ .

Dinàmica i matisos

M. I. Ús de la dinàmica per ___terrasses___ , en moltes ocasions a manera d'"eco".

M. P. La dinàmica en eco se sol usar fonamentalment en les parts ___corals___ .

Instrumentació

M. I. Es comença a constituir l'orquestra. Destaquen els instruments de corda i el ___clavicèmbal___.

M. V. La música vocal té parts instrumentals com l'___obertura___ , els interludis i els ballets. Pel que fa a les parts vocals, estan les interpretades pels ___solistes___ i els cors.

Melodia

M. I. Les melodies solen estar molt ornamentades; destaca en moltes ocasions el ___virtuosisme___ .

M. V. Els recitatius són parts en què les melodies són properes a la veu parlada. Les ___àries___ són melodies líriques, que serveixen per al lluïment dels cantants.

Textura

M. I. L'interés per la melodia donarà lloc a un nou tipus de textura: melodia ___acompanyada___ .

M. V. La nova textura s'usa en les parts en què intervenen els solistes. Però en les parts corals s'usa la ___polifonia___ .

Forma

M. I. Concerto (grosso, solista i mixt), suite, ___sonata___ i fuga.

M. V. Òpera, ___oratori___ , cantata i passió (les tres últimes són religioses).

BLOC 3 ALTRES DADES D'INTERÉS

3.1. ALTRES FORMES INSTRUMENTALS D'AQUEST PERÍODE

En aquesta època, la música instrumental s'iguala en importància a la música vocal i sorgeixen diferents formes instrumentals. Un exemple d'això és la *suite*: una obra musical instrumental integrada per diferents danses

1. En aquesta sopa de lletres es troben amagades tres de les danses més usades en les suites del Barroc. Intenta descobrir-les.

X	R	R	E	P	S	A	N	S	A
H	B	R	R	O	I	T	A	T	O
O	A	A	U	M	N	I	U	R	K
B	L	I	L	O	G	I	V	L	A
L	U	D	I	E	L	E	A	D	O
O	G	E	K	A	M	O	N	A	D
G	A	I	V	S	O	A	M	I	A
I	N	T	G	R	B	U	N	D	I
L	I	S	T	A	U	I	T	D	O
A	P	I	R	E	A	R	M	I	A
M	I	A	S	O	U	I	P	S	U
I	S	A	P	I	N	S	T	O	T

2. Contesta les qüestions següents i podràs completar els mots encreuats que apareixen tot seguit:

1) Nom de l'instrument de vent mixt utilitzat durant la interpretació de la forma musical anomenada fuga. *Orgue*

2) Forma instrumental que té 4 parts o moviments. *Sonata*

3) Cognom del famós i virtuós compositor de la coneguda *Toccata I fuga en re menor*. *Bach*

a) Forma que en origen significava música *per a ser executada amb instruments de teclat*. *Toccata*

b) Forma polifònica complexa d'un sol moviment, basada en la tècnica de la imitació. *Fuga*

c) Cognom del compositor italià que va fixar l'estructura de la forma sonata. *Corelli*

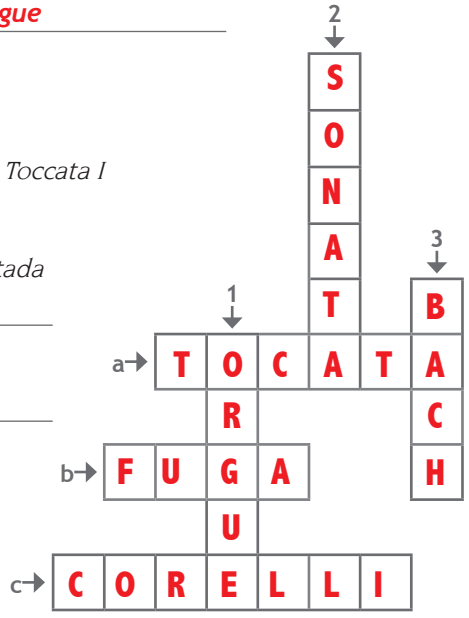

3.2. ALTRES FORMES VOCALS D'AQUEST PERÍODE

3. En aquest embolic de lletres es troben amagades 3 formes vocals pertanyents a aquest període. Determina, partint de les pistes que t'oferim, quines són i on es troben.

a) Forma vocal usada en el culte luterà protestant ___*Cantata*___

b) Forma vocal amb textos extrets de l'Antic i Nou Testament i amb una finalitat catequitzadora ___*Oratori*___

c) Forma vocal que relata la mort i passió de Jesucrist, segons els Evangelis ___*Passió*___

K	Y	O	T	E	S	A	N	B	I	N	T	O
A	N	T	I	C	O	T	R	A	M	V	O	T
I	C	R	I	O	R	I	T	U	I	X	I	S
N	O	A	T	I	A	N	C	R	O	B	S	I
S	U	A	N	A	K	I	O	E	W	O	S	N
A	D	V	A	T	P	T	E	V	I	T	A	C
M	N	C	E	T	A	S	C	O	N	V	P	R
Y	U	N	T	R	E	T	R	U	D	E	S	A
E	L	I	O	Y	O	T	A	R	R	I	O	S

3.3. QUÈ PASSAVA A ESPANYA

4. Contesta vertader (V) o fals (F) a les afirmacions següents sobre la sarsuela.

F L'idioma amb què s'interpreten els textos de les sarsueles és el mateix que el de l'òpera: en italià, i els textos tenen un caràcter seriós.

V L'idioma amb què s'interpreten els textos de les sarsueles és diferent al de l'òpera: en castellà, i els textos tenen un caràcter còmic i burlesc.

V El poble pla gaudeix de les sarsueles en els corrals de comèdies.

V La sarsuela també s'adreça, al començament, a les classes socials altes en les corts de palau.

F Els personatges de la sarsuela són déus i herois sobrehumans de la mitologia, sense emocions humanes com l'amor, la gelosia, l'enveja, la venjança…

V Els personatges de la sarsuela són personatges corrents com jardiners, pastors o vilatans, amb emocions humanes com l'amor, la gelosia, l'enveja, la venjança…

F La sarsuela és totalment cantada (a diferència de l'òpera, que alterna escenes parlades amb escenes cantades).

V La sarsuela alterna escenes parlades amb escenes cantades (a diferència de l'òpera, que és totalment cantada).

F El nom "sarsuela" prové de *festes de la cort* que tenien lloc al Palau de l'Escorial, en l'època del rei Felip II.

V El nom "sarsuela" prové de la vegetació (esbarzers i arbustos) que envoltaven el palau del Pardo, en l'època del rei Felip IV.

3.4. COMPOSITORS DEL BARROC

5. Relaciona els compositors següents amb els països que corresponen:

1 **Itàlia** 2 **França** 3 **Espanya** 4 **Anglaterra** 5 **Alemanya**

2 Charpentier	1 Vivaldi	5 Schutz	4 Purcell
3 J. de Nebra	5 Telemann	2 Couperin	5 Praetorius
5 J.S. Bach	1 Peri	1 Monteverdi	4 Haendel

3.5. ASSIMILEM CONCEPTES

6. Assenyala amb una X el període cronològic al qual pertany el Barroc musical.

○ Segles IX-XVI ☒ Anys 1600 a 1750 ○ Segles XV i XVI ○ Anys 900 a 1500

7. Tot seguit et facilitem la primera lletra de la resposta a les qüestions següents. Quan les hages completades, comprovaràs que et serviran de gran ajuda per a repassar alguns dels conceptes més importants tractats en aquesta unitat.

1. ***Amb la C:*** Nom del gènere instrumental típicament barroc: *Concerto*
2. ***Amb la O:*** Nom de la forma vocal equivalent en importància a l'òpera, però en el context religiós: *Oratori*
3. ***Amb la M:*** Nom amb què es coneixia en aquesta època els homes rics i poderosos que promocionaven la música i les arts per mostrar la seua grandesa *Mecenes*
4. ***Amb la E:*** Nom de la que es considera la primera òpera composta i de la qual únicament se'n conserven alguns fragments *Eurídice*
5. ***Amb la C:*** Nom amb el qual eren coneguts certs xiquets seleccionats per les seues veus belles, als quals es mutilava per evitar el canvi de veu *Castrati*
6. ***Amb la F:*** Nom del lloc on naix l'òpera *Florència*
7. ***Amb la C:*** Nom de l'instrument de tecla de corda polsada que apareix, pràcticament, en totes les composicions d'aquesta època *Clavicèmbal*
8. ***Amb la F:*** Nom d'una forma polifònica instrumental d'un sol moviment, basada en la tècnica de la imitació, en la qual un tema o melodia principal (subjecte), reapareix constantment acompanyat d'altres temes secundaris *Fuga*

8. Ordena les paraules següents i obtindràs una frase que fa referència a la música instrumental d'aquest període.

INSTRUMENTAL • LA • PRODIGIÓS • SE • VIRTUOSISME • DE • DOMINI • EL • TÈCNICA • DENOMINA

El domini prodigiós de la tècnica instrumental es denomina virtuosisme.

Audició 48

Zadok the Priest G. F. Haendel

Haendel, encara que d'origen alemany, va passar gran part de la seua vida a Anglaterra, fins al punt que el rei Jordi I va arribar a signar la seua Acta de Naturalització. A la mort d'aquest rei, el va succeir Jordi II, i la música per a l'acte de coronació fou encarregada a Haendel; entre d'altres obres, en aquesta ocasió es va interpretar *Zadok the Priest*. Es diu que les dimensions de l'orquestra i dels cors que van intervenir en l'acte van ser extraordinàries per a l'època.

En l'actualitat, aquesta obra s'ha fet famosa per ser l'Himne de la UEFA Champions League, en la qual el cor canta: "We are the Champions; wir sind die Besten; nous sommes els meilleurs."

a. Consideres que es tracta d'un gènere funcional? *Sí*

b. Això passava amb freqüència en l'època? *Sí* Per què? *Perquè els músics i compositors depenien econòmicament de les classes socials altes i componien les seues obres pel seu encàrrec.*

Audició 49

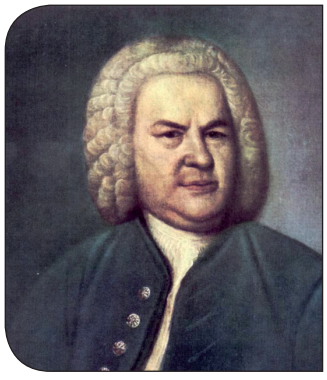

Concert de Brandemburg núm. 2 J. S. Bach

Es tracta d'un concerto grosso, en el qual s'efectua un diàleg entre els concertinos (trompeta, flauta, oboè i violí) i el grosso (cordes i continu), encara que la brillantor de la trompeta, de vegades, sembla que deixa relegada a un segon pla la resta d'instruments.

a. Escolta el començament d'aquest concert en què es realitza un diàleg entre el tutti i els instruments solistes. Completa el quadre indicant el nom de l'instrument solista que apareix en cada moment.

TUTTI	*Violí*	TUTTI	*Oboè*	TUTTI
Flauta	TUTTI	*Trompeta*	TUTTI	

Audició 50

Al·leluia (de l'Oratori, El Messies) Haendel

En el Barroc es busca, a través de la música, l'espectacularitat i l'expressivitat dramàtica. Per a aconseguir-ho, en la música vocal es vol una unió perfecta entre la música i el text. En aquesta audició, Haendel va tractar de representar el sentiment joiós que li produïa el naixement de Jesús, com a Salvador. Per això fa ús del cor amb un acompanyament orquestral que realça els punts àlgids del missatge que pretén transmetre, usant en ocasions els timbals i les trompetes per ressaltar les exclamacions joioses del cor juntament amb la paraula "Al·leluia".

A continuació t'oferim una Guia d'Audició, perquè comprengues millor aquesta obra. Com podràs observar, la completen set seccions amb unes característiques peculiars en cadascuna.

Per seguir-la, pots comptar els compassos o mitjançant la indicació de temps que apareix al principi de cada secció. ***Tempo***: Allegro **Compàs**: Binari **Forma**: Oratori.

0:00)	PRIMERA SECCIÓ. 1. L'orquestra presenta el tema principal (6 compassos). 2. Entrada joiosa del cor amb la paraula "Al·leluia" (16 compassos).
(0:26)	SEGONA SECCIÓ 3. Apareix una frase homorítmica* de 6 compassos per a donar pas a: 4. La paraula "Al·leluia" cantada per tot el cor, ressaltada pel so dels timbals i les trompetes (4 compassos). 5. Es repeteixen els punts 3 i 4 de forma més greu (6 compassos) i (4 compassos) respectivament. 6. Apareixen les veus femenines cantant el que indica el punt 3, però de forma més aguda (6 compassos).
(0:56)	TERCERA SECCIÓ 7. En aquesta part predomina la imitació entre les diferents veus, la qual genera la sensació que es persegueixen les unes a les altres "de prop" (18 compassos). 8. Apareix una nova frase usant el ritme de negres que atorga una certa calma primer i solemnitat després (16 compassos).
(1:35)	QUARTA SECCIÓ 9. Escoltem un nou tema en forma fugada*, amb l'orde següent d'intervenció en les veus: baixos, tenors, contralts i sopranos (20 compassos).
(1:59) (2:39)	CINQUENA SECCIÓ 10. Els sopranos exposen un motiu melòdic que és repetit en progressió ascendent; al mateix temps, cadascuna d'aquestes progressions són contestades pel cor, la qual cosa crea un clima de tensió constant (36 compassos). 11. Escoltem fragments que han aparegut anteriorment, però de forma breu i una mica diferent pel que fa al tractament de les veus (18 compassos).
(3:00)	SISENA SECCIÓ 12. Aquesta secció (28 compassos) constitueix el moment apoteòsic d'aquest número, en el qual la idea de Jesús com a "rei de reis per sempre" és repetida incessantment per les veus i l'orquestra en un clima d'exaltació intensa, mitjançant l'ús de motius temàtics apareguts en les seccions anteriors a manera de desenvolupament i desembocant en una pausa breu, que dóna lloc a l'aparició de la…
(3:31)	SETENA SECCIÓ Cadència final en què tot el cor canta la paraula "Al·leluia".

* Homorítmia: El mateix ritme per a totes les veus.
* Fuga: Consisteix en una persecució d'un tema, en la qual aquest passa per totes les veus.

4.1. EL BARROC EN LA MÚSICA ACTUAL

1. La música barroca influeix en alguns grups actuals. Saps de qui es tracta?

1) Amb la E: Nom del grup suec de heavy metal que inclou versions barroques en el seu repertori ___Evil Masquerade___

2) Amb la C: Nom del raper famós que versiona el conegut *Cànon en Re* de Pachelbel ___Coolio___

a) Amb la S: Nom del grup que versiona la música de Bach amb el hip-hop. ___Sweetbox___

b) Amb la E: Nom de la banda holandesa de metal simfònic, que barreja veus de mezzosoprano amb guitarres contundents, cors i passatges en llatí. ___Epica___

c) Amb la D: Nom de la banda madrilenya de power metal simfònic, que dedica gran part del seu repertori a fer versions de música clàssica. ___Dark Moor___

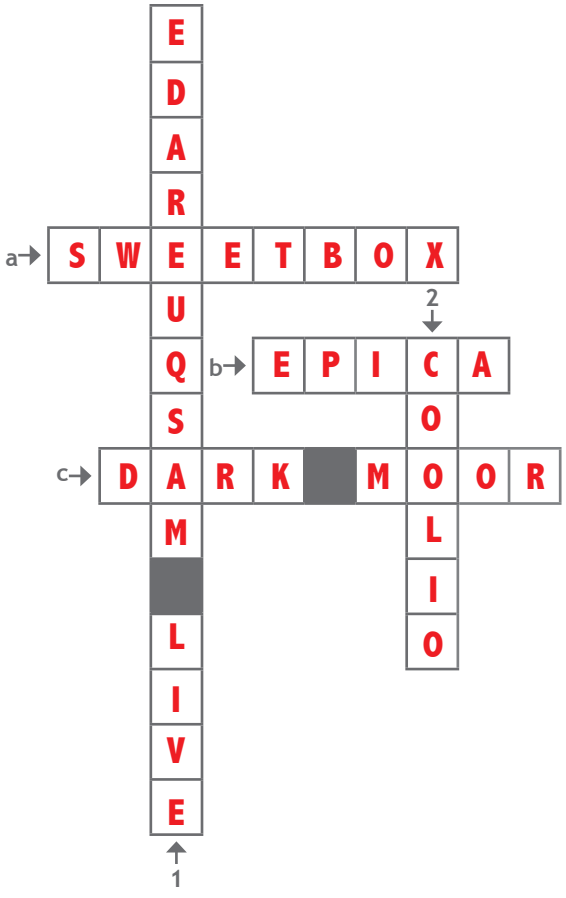

BLOC 5 CREACIÓ MUSICAL

DISTÀNCIES ENTRE NOTES
5.1. INTERVALS

1. Dels intervals següents, indica'n la distància (número ordinal) i la direcció (ascendent o descendent).

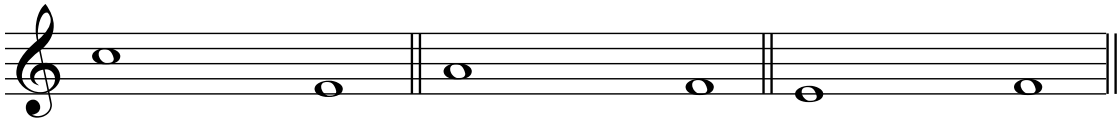

5a descendent *3a descendent* *2a ascendent*

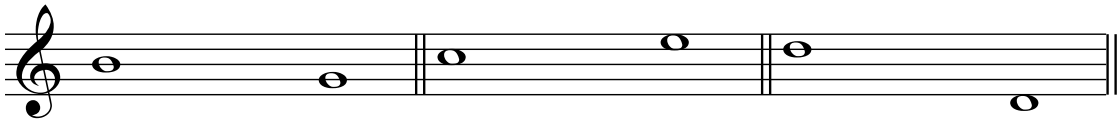

3a descendent *3a ascendent* *8a descendent*

2. Escriu la nota corresponent per a formar els intervals indicats.

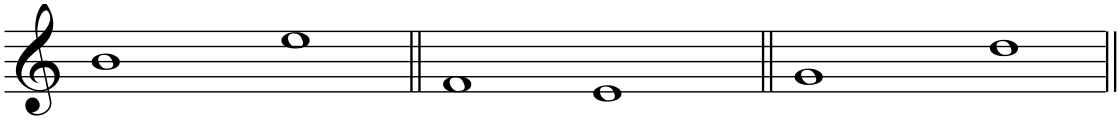

4a ascendent 2a descendent 5a ascendent

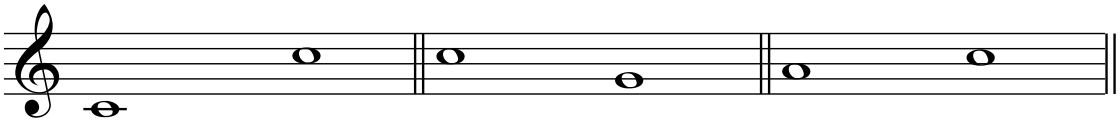

8a ascendent 4a descendent 3a ascendent

3. En el fragment de l'ària de Bach, indica el tipus d'interval que es produeix en les notes que hi ha entre els claudàtors.

3a descen. *8a ascend.* *5a descen.* *unís on*

4. Indica en aquesta escala els tons i semitons que hi ha entre les notes.

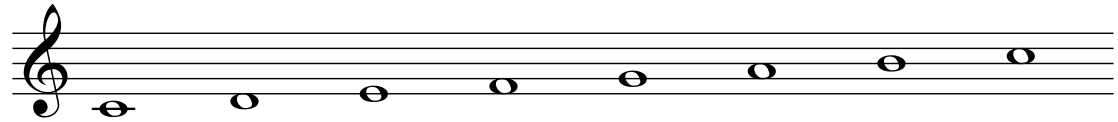

1t 1t 1st 1t 1t 1t 1st

5. Escriu la nota corresponent per a formar un to (T) o un semitò (ST). Tingues en compte la direcció corresponent per a formar l'interval correcte.

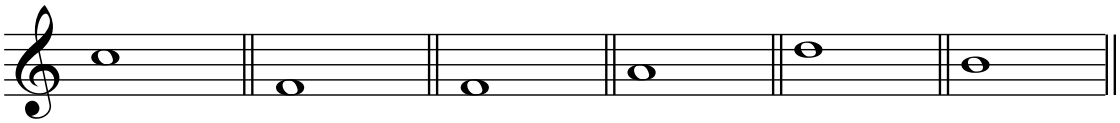

T ST T T T ST

6. Classifica els intervals següents.

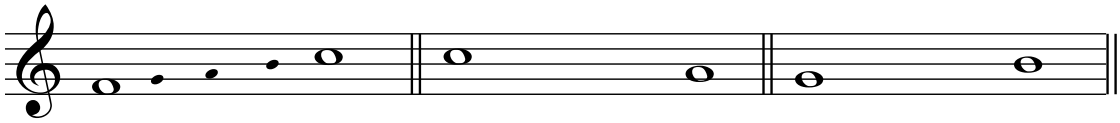

T T T ST
5a ascendent
3'5 tons

T ST
3a descendent
1'5 tons

T T
3a ascendent
2 tons

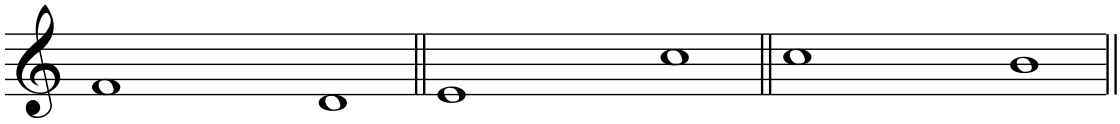

T ST
3a ascendent
1'5 tons

T T T ST ST
6a ascendent
3 tons i 2 semitons

T
2a ascendent
1 semitò

5.3. SONS ALTERATS

7. Completa.

- El sostingut ♯ puja *1 semitò* l'altura del so.
- El bemoll ♭ baixa *baixa* l'altura del so.
- El becaire ♮ *anul·la* l'efecte del sostingut i del bemoll, de manera que restaura el so a la seua altura natural.
- El doble bemoll 𝄫 baixa *1 to* l'altura del so.
- El doble sostingut 𝄪 puja *1 to* l'altura del so.

8. Escriu la distància en tons i semitons entre aquests sons.

1st 1t 1t i 1st 1t 1st 1t

9. Escriu la nota corresponent (en sentit ascendent) per a formar un to (T) o un semitò (ST). Tingues en compte les alteracions per a formar l'interval correcte.

T ST T T T ST

10. Classifica els intervals següents.

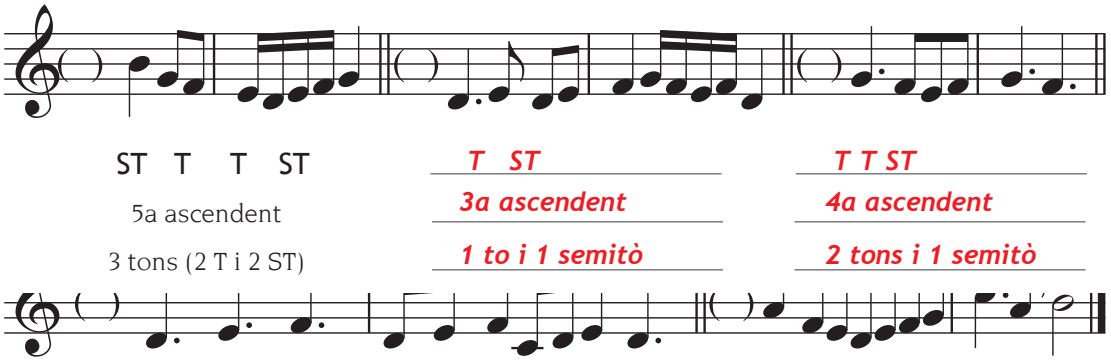

ST T T ST

5a ascendent

3 tons (2 T i 2 ST)

T ST

3a ascendent

1 to i 1 semitò

T T ST

4a ascendent

2 tons i 1 semitò

ST

2a descendent

1 semitò

T T ST

5a ascendent

2 tons i 1 semitò

T T ST

4a descendent

2 tons i 1 semitò

MÚSICA I TECNOLOGIES

En el CD ROM et plantegem un seguit d'activitats en les quals podràs posar en pràctica tot allò que has aprés en aquesta unitat.

4. L'orde i la claredat en la música

El Classicisme

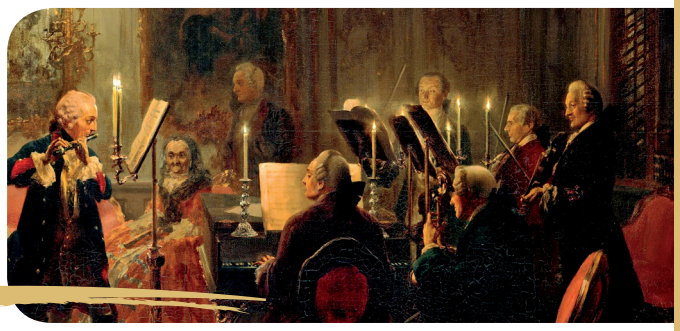

BLOC 1 CONTEXT CULTURAL

1. Entre les opcions que t'oferim, tria la resposta correcta per a cadascun dels enunciats plantejats.

Cronologia del Classicisme musical.

- ( ) El període clàssic abraça la segona meitat del segle XVIII i tot el segle XIX.
- (X) Musicalment, aquest període s'enquadra entre l'any 1750 i el 1805 (coincidint amb la mort de J. S. Bach i l'estrena de la 3a Simfonia de Beethoven, respectivament).
- ( ) Musicalment, aquest període s'enquadra entre l'any 1750 i el 1805 (coincidint amb la mort de Beethoven i l'estrena de la 3a Simfonia de J. S. Bach, respectivament).

L'àmbit social, el repartiment del poder.

- ( ) El poder que les monarquies absolutistes tenien en el període anterior s'ha reforçat encara més, i ha arribat a límits gairebé infinits.
- (X) El poder dels reis absolutistes comença a ser qüestionat i en aquest període entra en decadència.
- ( ) El màxim poder estarà centrat en el parlament i en les eleccions democràtiques.

L'àmbit cultural, els criteris musicals del Classicisme.

- ( ) La música que agrada en aquest període és la que ha estat creada exclusivament per a experts i, per tant, és molt complicada d'entendre.
- ( ) En aquest període la música viu una decadència profunda, ja que la burgesia no té un poder adquisitiu suficient per a comprar partitures i anar a concerts.
- (X) Els gustos musicals d'aquest període es decanten per l'orde, la senzillesa, la moderació i el bon gust.

La situació social dels músics.

- (X) La major part dels músics importants d'aquest període (com en el Barroc) segueixen treballant com a servents a la cort o per a famílies aristocràtiques.
- ( ) Els músics componien lliurement la seua música, ja que vivien dels diners que els generava la venda de les partitures.
- ( ) Els músics més importants d'aquest període van pertànyer a la noblesa i a les classes socials altes, per tant, mai van dependre econòmicament de ningú perquè no ho necessitaven.

CD 2

BLOC 2 CONTEXT MUSICAL. ESCOLTA

2.1. LA MÚSICA INSTRUMENTAL EN EL CLASSICISME. MÚSICA DE CAMBRA

Audició 1

Petita serenata nocturna (1r moviment) W. A. Mozart

La música de cambra és escrita per a un nombre reduït d'instrumentistes. La instrumentació original d'aquesta obra és l'habitual d'un conjunt de cambra: dos violins, viola, violoncel (de manera opcional pot dur un contrabaix).

El primer moviment de la major part de la música instrumental del Classicisme està estructurat en forma de **sonata**.

Temps	GUIA D'AUDICIÓ
	EXPOSICIÓ
00:00 (01:40)	**1r tema:** *Sona en* ***f*** *la conegudíssima primera frase d'aquest tema, (00:08) nova frase que contesta l'anterior, (00:19) en un canvi dinàmic en* ***p*** *sona l'última frase d'aquest primer tema.*
00:31 (02:12)	**Pont o transició:** *Sona en* ***crescendo*** *i després d'una cadència que acaba en un breu silenci comença el...*
00:50 (02:29)	**2n tema:** *Sona una primera frase, (01:03) escoltem una altra frase que es repeteix, (01:31) petita* ***coda*** *de 5 compassos, que té un caràcter cadencial.*
	Repetició de l'exposició.
	DESENVOLUPAMENT
03:18	*Comença sonant el* **1r tema** *(to dominant).*
03:26	*Immediatament sona la segona frase del* **2n tema** *derivant per diferents tonalitats.*
03:44	*Un tema cadencial anuncia el final del desenvolupament.*
	REEXPOSICIÓ
03:54	**1r tema:** *El primer tema de l'exposició es repeteix exactament igual.*
04:26	**Pont o transició:** *Pràcticament sona igual que en l'exposició*
04:39	**2n tema:** *Se sent la melodia del segon tema, però sona més greu que la vegada anterior.* *(04:53) la frase següent també sona més greu.*
05:20	*Comença la* ***coda*** *final amb una primera part en* ***mf*** *i* ***p****, i amb un caràcter relaxat, per a passar a... (05:34) una part més enèrgica que ens indica que aquest moviment ha arribat a la fi.*

1. CARÀCTER

La major part de les composicions del Classicisme són creades per a la cort i l'aristocràcia, que demanen una música elegant, cortesana i continguda en emocions.

a. Entre els adjectius que tens a continuació, assenyala els que consideres més encertats per a aquesta música.

- ( ) APAGADA
- ( ) TRISTA
- (X) ELEGANT
- (X) LLEUGERA
- ( ) TENEBROSA
- (X) LLUMINOSA

2. GÈNERE

Socialment els compositors d'aquesta època tenen la mateixa consideració que un criat. Habitualment treballen com a servents a la cort o per a famílies de l'aristocràcia, d'on obtenien un sou.

a. Aquesta obra la va compondre Mozart l'any 1787 i, tot i que segurament va ser un encàrrec, no tenim informació sobre per què o per a qui la va compondre. Per què, tot i no tenir informació sobre la persona per a la qual la va compondre Mozart, es pot afirmar que va ser un encàrrec?

Probablement és així, ja que en aquest període la major part de la música es compon per encàrrec d'un senyor amb autoritat.

La música instrumental supera en importància la música vocal i aconsegueix una gran perfecció, alhora que sorgeix una major producció de música profana, en detriment de la música religiosa. Això es deu a les idees de la Il·lustració i a la força que adquireix la raó sobre la religió.

b. Assenyala els gèneres adequats.

- ◯ VOCAL
- (X) INSTRUMENTAL
- ◯ MIXT
- ◯ RELIGIÓS
- (X) PROFÀ

3. MOVIMENT I COMPÀS

L'interés que es té en aquesta època per l'orde, la simetria, etc., donarà lloc a un ritme senzill i regular, de manera que la música té una pulsació molt clara.

a. Cerca la pulsació i assenyala el terme correcte.

- ◯ PRESTO
- ◯ LARGO
- ◯ AD LIBITUM
- (X) ALLEGRO
- ◯ ADAGIO
- ◯ RITARDANDO

L'alternança de velocitat entre les diferents parts ("moviments") dels concerts barrocs se segueix mantenint en el Classicisme; així, doncs, la major part de la música instrumental, especialment les simfonies i la música de cambra, solen tenir quatre moviments.

- El primer moviment sol tenir un tempo animat amb una estructura en forma sonata.
- El segon moviment sol tenir un caràcter líric amb un temps tranquil.
- El tercer moviment és un minuet (música derivada d'un ball cortesà).
- El quart moviment té un temps viu. Habitualment en forma de rondó.

Audició 2

Petita serenata nocturna (2n moviment) W. A. Mozart

Audició 3

Petita serenata nocturna (3r moviment) W. A. Mozart

Audició 4

Petita serenata nocturna (4t moviment) W. A. Mozart

b. Coneixes el grau de velocitat del primer moviment. Atenent la forma d'interpretar cada moviment, completa el quadre següent indicant el *tempo* que tenen la resta de moviments.

1r moviment	2n moviment	3r moviment	4t moviment
ràpid	*lent*	*ràpid*	*lent*

4. DINÀMICA I MATISOS

Al costat dels recursos dinàmics ja existents, s'incorporen unes novetats pel que fa a la dinàmica: el *crescendo* i el *diminuendo,* novetats que causen un gran impacte en el públic de l'època.

Audició 5

Matisos

a. Escriu el nom del matís que destaca en aquest fragment. *Mezzoforte*

5. INSTRUMENTACIÓ

La formació de l'orquestra simfònica es consolida pràcticament amb la configuració actual; a més, es fixa la col·locació dels instruments a l'escenari i n'augmenta el nombre de components. Apareix un nou instrument de tecla: el pianoforte.

a. Recordes el nom de l'instrument de tecla que sempre apareixia en el Barroc? *Clavicèmbal*

b. Assenyala les respostes correctes.

L'orquestra clàssica

- ( ) a. Manté la formació del període anterior.
- (X) b. Augmenta en nombre d'instruments.
- (X) c. Se'n fixa la col·locació sobre l'escenari.
- ( ) d. Disminueix en components.

Instruments de tecla

- ( ) a. Sorgeix un nou instrument anomenat fortipiano.
- (X) b. Sorgeix un nou instrument anomenat pianoforte.
- ( ) c. El clavecí se segueix usant en totes les composicions de finals del segle XVIII.
- (X) d. L'antic clavicèmbal desapareix en les composicions de finals del segle XVIII.

6. MELODIA

Les melodies ornamentades i el virtuosisme barroc és substituït per unes melodies senzilles, clares i fàcils de recordar.

a. Et sembla que la melodia d'aquesta cançó es caracteritza pel virtuosisme, com passava en moltes de les obres barroques? *No.* Per què? *Perquè en aquesta època es busca la senzillesa, l'orde i la comprensió de la música, fugint dels aspectes complexos i enrevessats.*

7. TEXTURA

La textura de melodia acompanyada que es va inventar en el Barroc segueix prevalent en aquesta època. Com que estaven interessats en la claredat de les melodies, solien fugir de les complexes formes polifòniques del Barroc i usaven una harmonia clara i transparent.

a. Contesta vertader (V) o fals (F).

- ( ) Es tracta d'una textura monofònica perquè tots els instruments fan el mateix.
- ( ) Es compon d'una textura de polifonia contrapuntística, ja que sonen complexes melodies barrejades.
- (X) La textura més destacada és la de melodia acompanyada, perquè la majoria de vegades es poden escoltar melodies clares amb acompanyaments senzills.

8. FORMA

En aquesta època, la música instrumental supera en importància la música vocal i aconsegueix una gran perfecció, que es mostrarà a través de diverses formes musicals.

a. Escriu el nom de les quatre formes instrumentals més importants d'aquest període. *Simfonia, sonata, concert solista, serenata i divertiment.*

2.2. LA MÚSICA VOCAL EN EL CLASSICISME. L'ÒPERA

Audició 6

Extractes de *La flauta màgica* Wolfgang Amadeus Mozart

El príncep **Tamino** és perseguit per una serp. En la seua fugida s'endinsa en els dominis de la **Reina de la Nit**. Aquesta li ensenya un retrat de la seua filla **Pamina**, segrestada, segons ella, pel malvat **Sarastro**. En veure la imatge de la jove, Tamino s'enamora i, llavors, la reina promet concedir-li la mà de la filla amb la condició que la rescate. El príncep, en companyia del seu aliat **Papageno,** s'endinsa en el territori de Sarastro, però aviat descobrirà que la reina l'ha enganyat i que el mal realment l'encarna ella, i no Sarastro. Una vegada troba la seua estimada, Sarastro diu a Tamino que per a poder anar-se'n amb Pamina i alliberar-se de les urpes de la reina ha de superar unes proves. A la fi, les proves són superades, els amants es reuneixen i triomfa així el bé sobre el mal.

CARÀCTER

Dins d'una mateixa òpera es barregen diferents caràcters en els personatges, de manera que es poden trobar personatges seriosos, heroics… i d'altres còmics i ingenus.

a. Dels fragments següents, indica quin té un caràcter seriós i quin altre és ingenu o còmic.

Projecció 10

Tamino

Tamino corre mentre és perseguit per una serp; en la fugida és atacat i queda inconscient. Mentre és a terra, arriben tres dames, que treballen per a la Reina de la Nit.

Caràcter: *Seriós*

Proyecció 11

Papageno

Apareix Papageno, un venedor d'ocells. En despertar Tamino, aquest li fa creure que l'ha salvat.

Caràcter: *Ingenu o còmic*

GÈNERE

Els temes mitològics del període anterior queden desfasats. Les òperes ja no són exclusives de la cort, ara s'han convertit en un gènere més popular.

Projecció 12

Les tres dames

Les tres dames que estan al servei de la Reina de la Nit li ensenyen una foto de Pamina i aquest s'enamora d'ella.

a. Creus que el tractament que es fa dels personatges en aquesta òpera és mitològic o es tracta de personatges reals amb sentiments propis dels humans? *Es tracta de personatges reals.*

Raona la resposta. *Tot i que aquests personatges no són personatges de la vida quotidiana, sí que tenen atributs humans com la bondat, la maldat, l'enveja…*

MOVIMENT I COMPÀS

La senzillesa rítmica incideix en la naturalitat musical i escènica.

Projecció 13

La flauta màgica

La Reina promet a Tamino la mà de la seua filla si aquest l'allibera del segrest de Sarastro. Ella li dóna una flauta màgica i una flauta de pa perquè li siga més fàcil la missió.

a. Busca la pulsació d'aquest fragment; veuràs com la naturalitat que el caracteritza farà que la trobes fàcilment. Assenyala el terme correcte.

- ( ) PRESTO
- ( ) LARGO
- ( ) AD LIBITUM
- (X) ALLEGRO
- ( ) ADAGIO
- ( ) RITARDANDO

DINÀMICA

El nou concepte de la música fa que els canvis dinàmics no tinguen brusquedats.

Projecció 14

Cap al castell de Sarastro

Van al castell de Sarastro i intenten alliberar la princesa, però els ho impedeix Monostatos, un servent que també estava enamorat d'ella. Aquest avisa Sarastro de la presència dels intrusos.

a. Indica les dinàmiques més adequades d'aquest fragment.

- ( ) DINÀMICA PLANA
- (X) CANVIS SUAUS DE DINÀMICA
- ( ) DINÀMICA GRADUAL
- ( ) CANVIS BRUSCOS DE DINÀMICA

INSTRUMENTACIÓ

En les òperes, l'orquestra i el cor adquireixen un major protagonisme que durant el Barroc.

Projecció 15

Llarga vida a Sarastro

Es descobreix que Sarastro, en realitat, no encarna el mal com deia la reina. En aquesta part l'orquestra pren un gran protagonisme al costat del cor. Tots dos aporten un caràcter majestuós i triomfal.

Projecció 16

Cor d'esclaus

Monostatos vol atrapar Papageno, que fuig amb Pamina, i per això envia els seus esclaus capturar-los, però Papageno fa ús del so d'unes campanetes que els deixa extasiats i així pot escapar.

a. Hi ha instruments que estan associats a determinats personatges, com la flauta tocada per Tamino o la flauta de pa tocada per Papageno. En aquest fragment sona un instrument per a imitar les campanetes i donar així un aire suggestiu i enginyós.

Sabries dir el nom i la família d'aquest instrument? ***Glockenspiel. Família de percussió d'afinació determinada.***

Projecció 17

Sarastro

Pamina veu Tamino i també s'enamora d'ell. Sarastro imposa a Tamino unes proves que ha de superar, si de veritat vol anar amb la seua estimada i lliurar-se de la maldat de la reina.

a. Tingues en compte la tessitura de Sarastro i classifica la seua veu.

○ TENOR ○ BARÍTON ☒ BAIX

MELODIA

Les parts virtuosístiques en què els cantants barrocs improvisaven per al seu lluïment són eliminades. A partir d'ara s'interpretaran únicament les notes de la *particella*. Fins i tot els recitats es converteixen, en ocasions, en parts parlades perquè el missatge del text arribe millor al públic.

Projecció 18

Sarastro i els seus consellers

Sarastro té una reunió amb els seus consellers, a la qual convoquen els déus Isis i Osiris perquè ajuden els joves a superar les proves.

a. Creus que aquesta forma d'interpretar l'òpera es donava en el Barroc? Explica per què.

No, perquè en el Barroc la cosa més important era el lluïment del cantant, i en aquest període és tot més natural i s'integra en la trama de l'obra.

TEXTURA

En les parts corals preval més la polifonia homofònica que la contrapuntística; això ve donat per la recerca de claredat en la música.

Projecció 19

El triomf del bé

Pamino està a punt de concloure les seues proves i el cor canta optimista, ja que el jove aviat estarà amb la seua estimada. Tots estan contents que triomfe el bé.

a. Creus que la forma de barrejar les veus en aquest cor és complexa o senzilla? *Senzilla*

b. Quin tipus de textura creus que destaca en aquest cant? *Melodia acompanyada*

FORMA

Sorgeix un nou tipus d'òpera anomenada còmica o bufa que rivalitza amb l'anomenada òpera seriosa. *La flauta màgica* es pot qualificar d'òpera seriosa i bufa alhora.

a. Dels fragments, indica quin és més propi de l'òpera seriosa i quin altre de l'òpera bufa.

Projecció 20

La Reina de la Nit

La Reina de la Nit ordena a la seua filla que mate Sarastro, però ella s'hi nega.

Òpera seriosa

Projecció 21

Papageno i Papagena

Durant el transcurs de la història, Papageno s'enamora d'una criada del castell anomenada Papagena.

Òpera buffa

Projecció 22

La Reina de la Nit és vençuda

Al final, les proves són superades i els amants es reuneixen. D'aquesta manera, triomfa el bé sobre el mal.

Òpera seriosa

2.3. CONEIX ELS INSTRUMENTS DEL CLASSICISME

a. Relaciona els instruments següents amb la família instrumental a què pertanyen.

1. Família de corda puntejada
2. Família de corda percudida
3. Família de corda fregada
4. Família de vent fusta
5. Família de vent metall
6. Família de percussió

6 Timbals
2 Pianoforte
4 Fagot
5 Trompa
4 Clarinet
3 Viola
4 Oboè

b. Escriu el nom dels dos instruments que apareixen en aquest període.

Pianoforte i clarinet

Audició 7

Quintet W. A. Mozart

c. El quintet que sona en aquesta audició està format per un quartet de corda i un instrument que hauràs de descobrir. Com a pista et direm que la seua incorporació en els grups instrumentals d'aquest període va ser una novetat. Escolta amb atenció i indica el nom i la família instrumental a què pertany.

Clarinet. Família de vent fusta

Audició 8

Marxa turca W. A. Mozart

d. L'instrument que sentiràs en aquesta audició va substituir al clavecí barroc. Sabries dir-ne el nom i la família instrumental a què pertany?

Pianoforte. Família de corda percudida o colpejada

Audició 9

Concert C. Stamitz

e. Ja saps que un concert consisteix en la intervenció d'un instrument solista acompanyat d'una orquestra. Sabries dir el nom de l'instrument solista que apareix en aquesta audició?
Com a pista et direm que, tot i que es tracta d'un instrument que es coneixia en períodes anteriors, no és fins al Classicisme quan es començà a utilitzar en les orquestres d'una manera regular.

Fagot. Família de vent fusta

2.4. ORDENEM CONCEPTES

a. Usa convenientment les paraules que et facilitem a continuació i obtindràs un resum amb les característiques principals de la música instrumental (M.I.) i de la música vocal (M.V.) del Classicisme.

Caràcter

homofònica, emocions, popular, senzill, diferents, servents, naturalitat
diminuendo, orquestra, brusquedats, melodia-acompanyada, pianoforte, particella,
buffa, lluïment, simfonia, cambra, oratori

M.I. Es tracta d'una música elegant, continguda en *emocions*.

M.V. Dins d'una mateixa òpera es barregen *diferents* personatges, de manera que es poden trobar personatges seriosos, heroics… i d'altres còmics i ingenus.

Gènere

M.I. Els compositors treballen com a *servents* a la cort o per a famílies de l'aristocràcia.

M.V. Les òperes ja no són exclusives de la cort, sinó que es converteixen en un gènere més *popular*

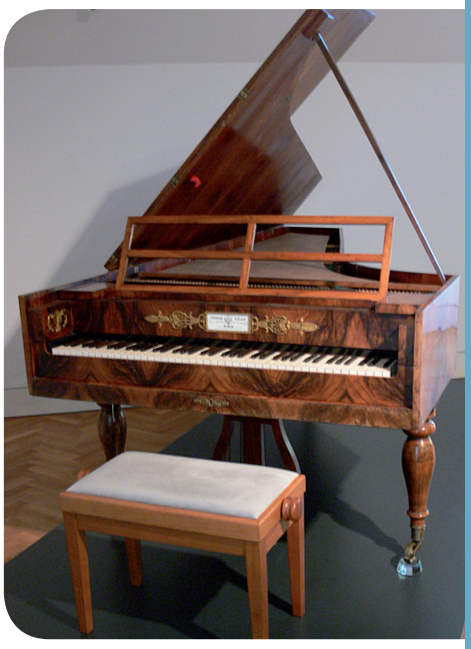

Moviment i compàs

M.I. Habitualment s'usa un ritme *senzill* i regular.

M.V. La senzillesa rítmica incideix en la *naturalitat* musical i escènica.

Dinàmica i matisos

M.I. Sorgeixen nous matisos com el crescendo i el *diminuendo*.

M.V. El nou concepte de la música fa que els canvis dinàmics no tinguen *brusquedats*

Instrumentació

M.I. La formació de l'orquestra simfònica es consolida pràcticament amb la configuració actual. El clavecí és substituït per un nou instrument: el *pianoforte*

M.V. En les òperes, l' *orquestra* i el cor adquireixen un major protagonisme.

Melodia

M.I. El virtuosisme barroc és substituït per unes melodies senzilles, clares i fàcils de recordar.

M.V. Les parts virtuosístiques en què els cantants barrocs improvisaven per al seu *lluïment* són eliminades. Des d'ara s'interpretaran únicament les notes de la *particella*.

Textura

M.I. Major ús de la textura senzilla de *melodia-acompanyada*, que de la complexa polifonia contrapuntística.

M.V. En les parts corals, i a causa de la seua claredat, prima més la polifonia *homofònica* que la contrapuntística.

Forma

M.I. *Simfonia*, concert solista i música de *cambra*

M.V. Sorgeix l'òpera seriosa i l'òpera *buffa*. Les antigues formes religioses com l'*oratori* van perdent importància, així com la missa.

BLOC 3 ALTRES DADES D'INTERÉS

3.1. SAPS QUINES SÓN LES FORMES INSTRUMENTALS MÉS IMPORTANTS DE L'ÈPOCA?

1. Els enunciats següents corresponen a la definició d'alguna de les formes instrumentals del Classicisme. Escriu el nom de la forma instrumental que correspon a cadascun.

concert, simfonia, música de cambra

- Forma musical que consta de quatre moviments i que ha estat composta per a l'orquestra. — *simfonia*
- Música escrita per a un nombre reduït d'instruments. En aquest període agradava molt el quartet de corda. — *música de cambra*
- Obra musical escrita per a la intervenció d'un instrument solista, acompanyat per l'orquestra. — *concert*

2. En els fragments musicals següents escoltaràs un concert, una simfonia i un grup de cambra. Escriu en els quadres la forma instrumental que correspon a cada audició.

Audició 10 Simfonia núm. 101 en Re M de Haydn

Audició 11 Quartet núm. 1 en La M de Beethoven

Audició 12 Concert per a clarinet i orquestra en La M *de Mozart*

3.2. COMPOSITORS DEL CLASSICISME

3. Relaciona cada compositor amb el país que li correspon.

1 Itàlia
2 Àustria
3 Espanya
4 Alemanya

2 Wolfgang A. Mozart
4 Cristoph Gluck
1 Antonio Salieri
3 Vicent Martín i Soler
1 Muzzio Clementi
1 Luigi Boccherini
4 Carl Philipp Emmanuel Bach
2 Franz J. Haydn

4. Completa, escrivint al costat de cada afirmació, la paraula BARROC o CLASSICISME segons corresponga.

- *Barroc* Els temes de les òperes que s'hi fan són mitològics.
- *Barroc* Es componen melodies amb molts ornaments.
- *Classicisme* S'incorpora el *crescendo* i el *diminuendo* com a novetat en la dinàmica.
- *Classicisme* Predomina un caràcter lleuger, lluminós i optimista.
- *Classicisme* Apareix l'òpera *buffa*.
- *Classicisme* La música pretén, especialment, agradar i entretenir.
- *Barroc* Un dels instruments més usats és el clavicèmbal.
- *Classicisme* Apareixen nous instruments com el clarinet i el pianoforte.
- *Classicisme* Es componen melodies naturals, equilibrades i fàcils de recordar.

5. Indica, amb una V de vertader o una F de fals, el període cronològic que comprén el Classicisme.

○ Segles IX-XVI ☒ Anys 1750-1805 ○ Anys 1600-1750 ○ Anys 900-1500

6. Ordena les parts següents amb l'ús de les paraules que t'oferim i aconseguiràs obtenir l'estructura d'una simfonia del Classicisme.

1r moviment, 2n moviment, 3r moviment, 4t moviment

- *2n moviment* Temps lent
- *4t moviment* Temps viu i enèrgic
- *1r moviment* Temps ràpid "Allegro"
- *3r moviment* Dansa d'origen francés "Minuet"

7. Enumera dues diferències entre l'òpera barroca i l'òpera clàssica.

En l'òpera barroca, els cantants fan gala d'un virtuosisme vocal, amb temes sobre deus i éssers mitològics. En l'òpera clàssica els cantants són més senzills, els temes són més propers a l'espectador i l'orquestra i el cor adquireixen una importància major.

Audició 13

Simfonia núm. 94 (Sorpresa) J. Haydn

Haydn va ser un dels grans compositors d'aquest període. Va compondre més de cent simfonies i, de fet, se'l coneix amb el sobrenom de *Pare de la Simfonia*. A més, va compondre un gran nombre de peces de música de cambra i de música religiosa. En aquesta obra, Haydn incorpora melodies populars (com va fer en altres). El nom de *Sorpresa* el rep per l'acord en ***forte*** que es produeix de manera sobtada al començament d'aquesta audició.

8. Escolta aquest breu fragment d'una de les seues simfonies i contesta:

a. Què és una simfonia? *És una gran forma musical composta específicament per a orquestra.*

b. Quants moviments té? *4 moviments*

c. Pel *tempo* d'aquest fragment podràs saber a quin moviment pertany. *Pertany al 2n moviment perquè es tracta d'un tempo lent.*

Audició 14

Simfonia núm. 40 **(1r moviment)** W. A. Mozart

Ja vam comentar en l'Audició 1 en què consistia la forma sonata. Ara t'oferim una Guia d'Audició perquè pugues seguir de forma detallada les parts que integren aquesta forma musical tan usada en el període clàssic.

***Primer moviment de la Simfonia núm. 40 en Sol menor K. V. 550*, W. A. Mozart**

Gènere: Instrumental
***Tempo*:** Allegro
Compàs: 2/2
Instrumentació: Orquestra clàssica (la família de corda fregada, flauta, 2 oboès, 2 clarinets, 2 fagots i 2 trompes)
Forma: Sonata

Temps transcorregut		EXPOSICIÓ
0:00	Repetició (1:49)	El **1r tema** és presentat pels violins (20 compassos).
0:23	(2:10)	**El pont** comença amb el motiu del **1r tema** (7 compassos). Després sorgeix un nou motiu en matís *f* (15 compassos).
0:48	(2:35)	Després d'un breu silenci sorgeix el **2n tema**, que fa servir un disseny descendent i un diàleg entre la corda i la fusta, i que acaba amb un període cadencial que sorgeix amb el *crescendo* (29 compassos).
1:19	(3:06)	Els instruments de fusta inicien un **període conclusiu** en què apareixen motius del **1r tema** i sorgeix un diàleg amb el tutti de l'orquestra (15 compassos).
1:35	(3:23)	**Coda** que comença amb un motiu descendent en les cordes (13 compassos).

Repetició de tota l'exposició

DESENVOLUPAMENT	
3:38	Després d'escoltar en la fusta un element introductori, sorgeix en els violins el 1r tema, encara que passant per diferents tonalitats en progressions melòdiques. El matís usat és *p*. (13 compassos) Sobtadament, en *f* sonen una altra vegada parts del 1r tema en els instruments més greus de l'orquestra, de manera que es forma una mena de diàleg entre aquests i els violins (24 compassos).
4:18	Posteriorment, en *p* sorgeix un diàleg entre els violins i la fusta emprant un motiu extret del 1r tema (14 compassos).
4:33	Ara en *f*, aquest mateix diàleg es produeix entre els instruments greus i aguts (8 compassos).
4:42	En *p* sorgeix un altre diàleg entre la fusta (flautes i clarinets), que ens durà a la... (5 compassos).

Reexposició

4:46	Tornem a escoltar el **1r tema** de la mateixa manera que al principi (20 compassos).
5:08	Després escoltem el **pont**, encara que amb una lleugera modificació respecte a l'exposició (42 compassos).
5:54	Després d'un silenci breu apareix el **2n tema** (34 compassos).
6:31	Segueix amb un episodi conclusiu en què es produeix un diàleg entre la fusta, usant el motiu del tema 1r (16 compassos).
6:48	Acaba aquesta obra amb una **coda**, en què s'usen elements del primer tema (24 compassos).

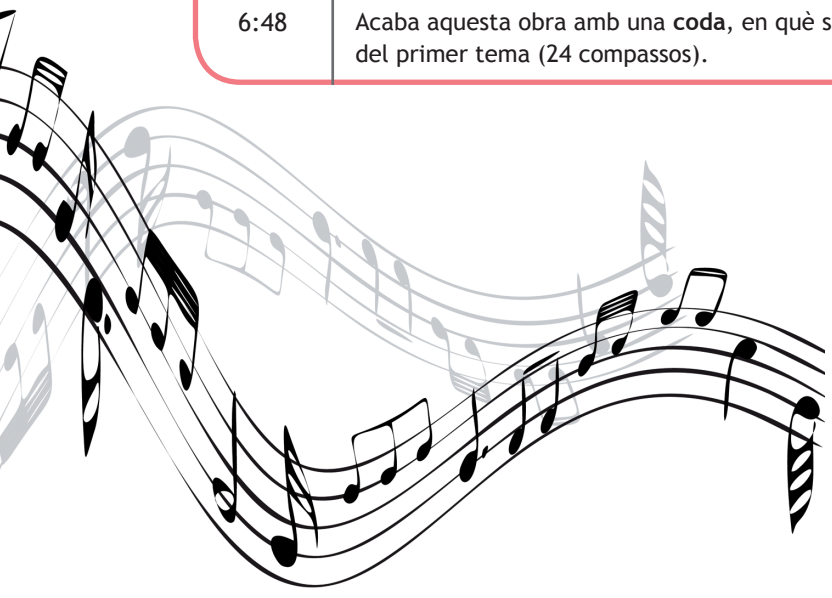

BLOC 4 MÚSICA ACTUAL

4.1. EL CLASSICISME EN LA MÚSICA ACTUAL

1. Relaciona els grups que et facilitem amb el gènere corresponent i podràs completar els mots encreuats que apareixen tot seguit.

1	Rock i banda	2	Rock simfònic (70))
3	Rock i orquestra internacional	4	Pop de cambra
5	Rock i orquestra espanyols	6	Metal simfònic (90)
7	Pop (60)		

7 The Beatles
1 Barón Rojo
5 Nacha Pop
4 Puppets
2 Génesis
3 Scorpions
6 Therion

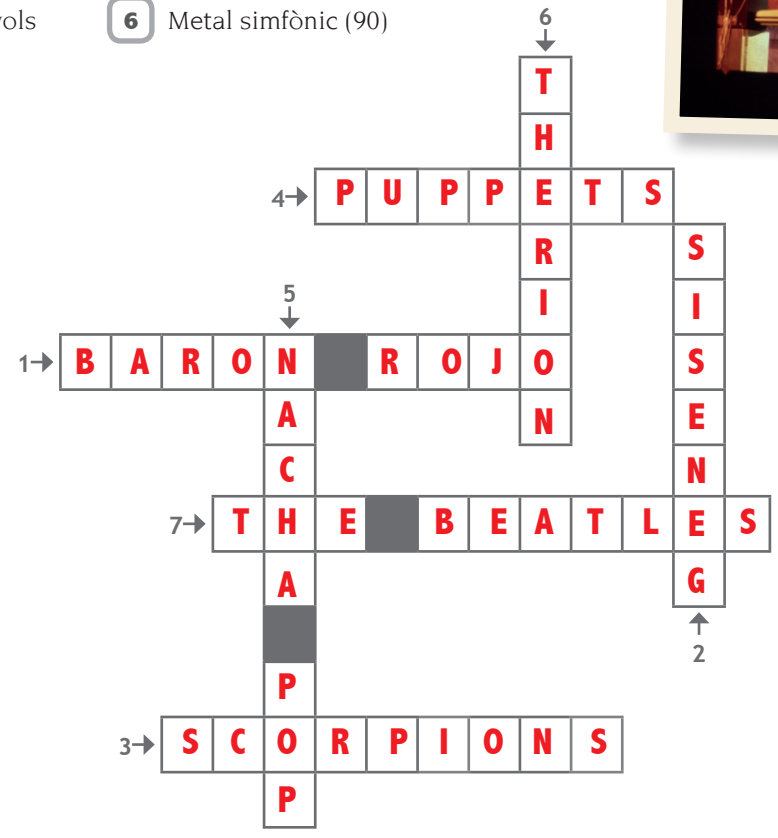

MÚSICA I TECNOLOGIES

En el CD ROM et plantegem un seguit d'activitats en les quals podràs posar en pràctica tot allò que has aprés en aquesta unitat.

L'HARMONIA
5.1. INTERVALS MELÒDICS I INTERVALS HARMÒNICS

1. Indica si es tracta d'intervals melòdics (M) o harmònics (H).

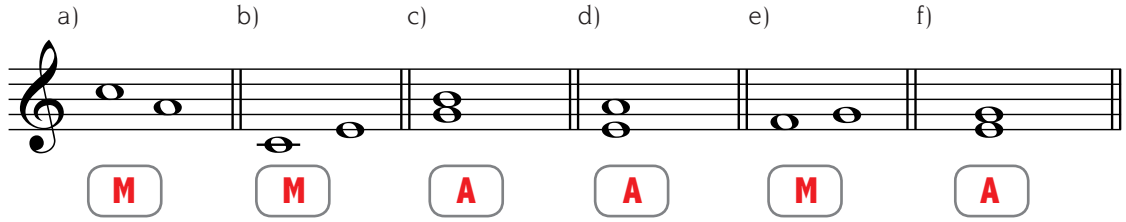

2. Escriu la distància que hi ha en aquests intervals harmònics.

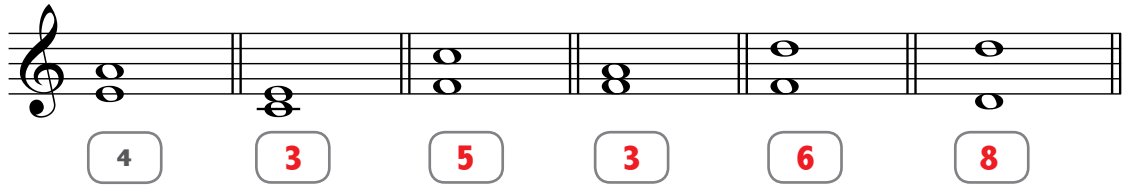

3. Escriu el so que falta per a formar intervals harmònics.

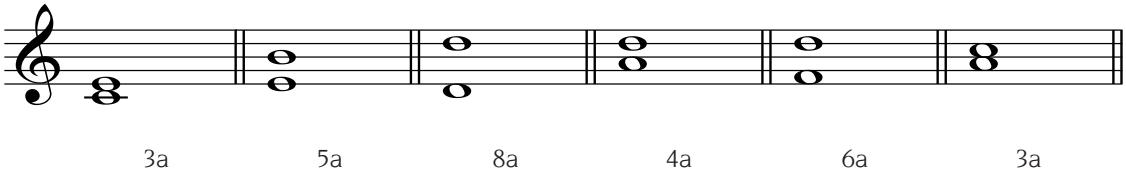

5.2. L'HARMONIA

4. Forma acords amb els sons que apareixen en el pentagrama.

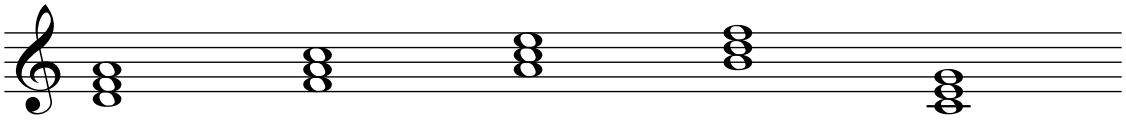

5. En el pentagrama següent hi ha sons agrupats en acords; encercla els que són incorrectes.

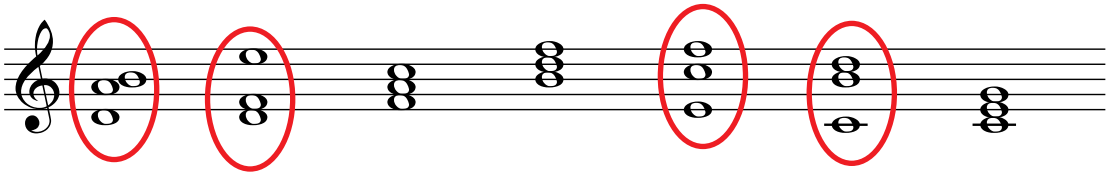

6. Escriu les notes que falten per a completar els acords.

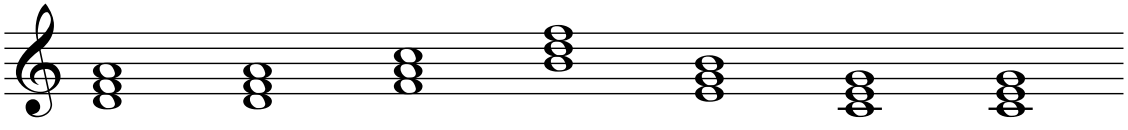

7. Aquests acords estan incomplets; escriu en els quadres en blanc les notes corresponents.

SI	LA	LA	DO	SOL	MI
SOL	FA	FA	LA	MI	DO
MI	RE	RE	FA	DO	LA

8. Escriu les inversions dels següents acords ordenats en estat fonamental.

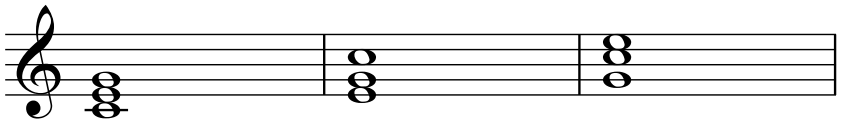

Estat fonamental *1a inversió* *2a inversió*

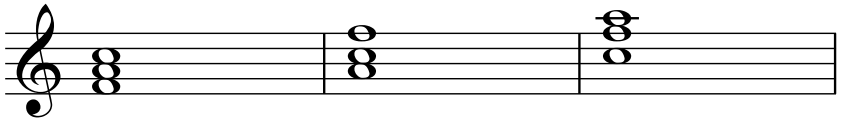

Estat fonamental *1a inversió* *2a inversió*

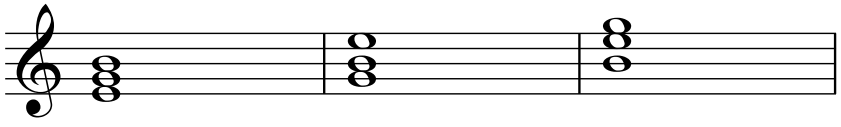

Estat fonamental *1a inversió* *2a inversió*

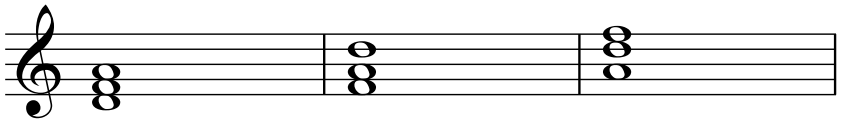

Estat fonamental *1a inversió* *2a inversió*

9. Escriu al costat de les inversions següents el seu acord en estat fonamental.

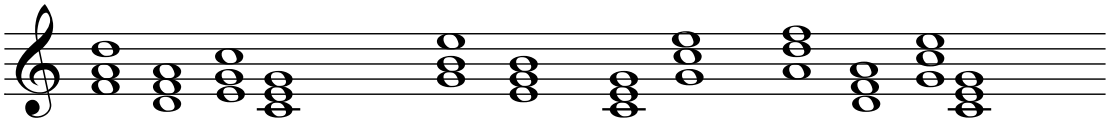

10. La nota a partir de la qual es formen els acords s'anomena fonamental. Assenyala en els acords següents la nota fonamental independentment de la inversió en què es troben.

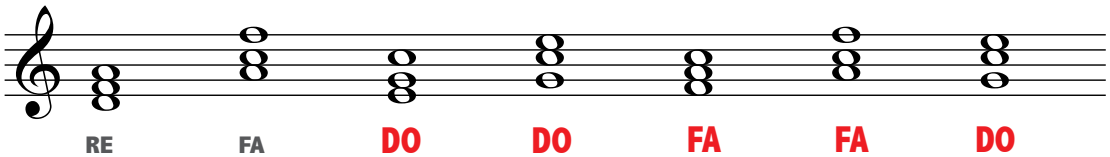

RE FA DO DO FA FA DO

5. La música com a expressió dels sentiments

El Romanticisme

BLOC 1 CONTEXT CULTURAL

1. Entre les opcions que t'oferim, tria la resposta correcta per a cadascun dels enunciats plantejats.

Cronologia del Romanticisme musical.

- ( ) El Romanticisme és l'època posterior al Barroc i comprén pràcticament tot el segle XIX.
- (X) El Romanticisme és l'època posterior al Classicisme i comprén pràcticament tot el segle XX.
- ( ) El Romanticisme és l'època posterior al Classicisme i comprén pràcticament tot el segle XIX.

El repartiment del poder.

- ( ) El poder, el segueixen concentrant els reis absolutistes, que encara en aquest període, com en els anteriors, mantenen l'hegemonia.
- (X) Aquest és el període en què es consolida la pèrdua definitiva del poder dels reis absolutistes.
- ( ) En aquest període gairebé no hi ha altercats ni revolucions i, tot i que els reis perden una mica de poder, encara segueixen mantenint el poder absolut.

L'àmbit cultural, la música.

- ( ) La música del Romanticisme depenia del poder de l'Església i de la noblesa.
- ( ) Si, en el Classicisme, la música es desenvolupava principalment en cercles oberts com cafès i concerts públics, en el Romanticisme aquests cercles musicals són més tancats i la música s'interpreta principalment en els salons de la noblesa.
- (X) Si en el Classicisme la música es desenvolupava principalment en cercles tancats com els salons de nobles i burgesos, en el Romanticisme aquests cercles musicals són més oberts: cafés, concerts públics, etc.

La situació social dels músics.

- ( ) La major part dels músics importants d'aquest període segueixen treballant com a servents a la cort o per a famílies aristocràtiques.
- (X) Els músics d'aquest període ja no depenen d'un noble o d'un senyor per al manteniment econòmic, és a dir, passen de ser criats a viure de la seua activitat musical (com a intèrprets, directors, compositors…).
- ( ) Els músics d'aquest període gairebé no necessiten innovar, ja que continuen amb el llegat musical de l'època anterior, i realitzen un música equilibrada i ordenada, evitant les grans passions i els sentiments més profunds.

CD 2

BLOC 2 CONTEXT MUSICAL. ESCOLTA

2.1. MÚSICA INSTRUMENTAL EN EL ROMANTICISME. MÚSICA PROGRAMÀTICA

Audició 15

El Moldava B. Smetana (complet)

La música programàtica sorgeix de la necessitat de transmetre idees "extramusicals" a través de l'orquestra sense necessitat de paraules. L'interés sorgit en el Romanticisme per la tradició i pel folklore de cada país va donar lloc al naixement dels nacionalismes, de manera que va aparéixer un gran nombre de compositors que reflecteixen aquests sentiments a través de la seua música.

El Moldava és un dels rius més importants de Bohèmia, lloc on va nàixer Bedrich Smetana. Amb aquesta peça, el compositor ens portarà pels diferents paisatges que travessa el riu, des del naixement fins a la desembocadura.

Temps	GUIA D'AUDICIÓ
Audició 16 *00:00*	**1. El naixement del riu:** Una flauta, tímida i juganera, comença amb un tema sinuós, l'arpa i les cordes l'acompanyen com si es tractés de salts d'aigua. És el fluir del primer brollador del qual naix el riu: el Moldava fred. En la seua marxa breu s'uneixen els clarinets amb un tema també sinuós: és la segona de les fonts, el Moldava calent, que discorre paral·lel jugant amb el pendent i les roques. Tots dos naixements s'uneixen en un únic disseny rítmic complementant-se entre si.
Audició 17 *01:02*	**2. El Moldava:** Els dos rierols abandonen les muntanyes i s'uneixen als boscos de Bohèmia; llavors és quan sorgeix el majestuós Moldava amb la melodia principal. Les cordes abandonen el pizzicato per conduir la música i, de forma progressiva, s'uneix la resta d'instruments de fusta.
Audició 18 *02:47*	**3. La cacera:** En el seu pas pels boscos, sonen les trompes i trompetes. Es tracta d'una partida de caça. Els caçadors amb les escopetes i els gossos corren, a la vora del Moldava, buscant les preses. L'ús dels metalls dibuixa l'escena de caça. Des de temps antics la trompa ha estat l'instrument usat pels caçadors per a comunicar-se en el bosc i anunciar l'albirament de preses.
Audició 19 *03:43*	**4. La boda camperola:** Una vegada que els metalls s'extingeixen comença una nova escena. Les cordes introdueixen un ritme dansaire en compàs ternari. Es tracta d'una polca (dansa popular de Bohèmia) i descriu la festivitat d'un casament camperol que s'està celebrant a l'aire lliure en un prat al costat del riu.
Audició 20 *05:17*	**5. Clar de lluna i Dansa de les nimfes:** Trompes, fagots, oboès i clarinets creen una atmosfera de nocturnitat. La nit ha caigut en els boscos de Bohèmia i les nimfes del riu ixen a jugar amb l'aigua. Les flautes tornen a portar-nos el motiu de les fonts i les cordes presenten el tema de les nàiades, que no és més que una variació d'un fragment del tema del Moldava. Les fustes i l'arpa, mentrestant, porten un lleuger balanceig en l'acompanyament i ens transmeten la tranquil·litat del llit del riu. Els metalls, amb un ritme majestuós, ens porten les imponents ruïnes, en altres temps imponents palaus, que dormen al costat de la ribera. Els primers raigs de sol trauen el cap i el motiu de les fonts torna a donar l'entrada al…

Temps	GUIA D'AUDICIÓ
Audició 21 *08:07*	6. **…tema principal. El Moldava** resplendeix, més gran que mai, sota la llum del dia.
Audició 22 *08:56*	**7. Els ràpids de Sant Joan:** El ritme creix, l'aigua comença a guanyar velocitat i xoca amb violència contra les roques. Hem arribat als "ràpids de Sant Joan". El riu fa bromera caient per les cataractes i obrint-se camí amb força entre les roques fracturades. Les cordes acompanyen l'aigua i els metalls, platerets i altres percussions converteixen la melodia en agressiva i turbulenta.
Audició 23 *10:16*	**8. El Moldava torna a discórrer àmpliament:** Després de creuar els ràpids, recuperem el tema principal, però aquest apareix modificat, amb més velocitat abandona el mode menor i es converteix en una marxa triomfal en mode major, festejant l'entrada del riu en la ciutat de Praga.
Audició 24 *10:50*	**9. Praga i el castell Vyšehrad:** Després de l'evocació del tema principal, els metalls entonen una himne majestuós amb acords imponents que representen el castell Vyšehrad, una fortalesa màgica.
Audició 25 *11:52*	**10. La desembocadura:** La música es dilueix, com el llit mateix del Moldava, que abandona la capital txeca i s'allunya per a trobar-se amb l'Elba. Finalitza l'obra amb una poderosa cadència final.

1. CARÀCTER

Música amb molta expressivitat i grans contrastos. De vegades espectacular i grandiosa, i d'altres intimista i lírica.

a. Relaciona els episodis següents d'*El Moldava* amb el grup de sensacions corresponent.

- **Audició 16** ***El naixement del riu Moldava*** **(1)**
- **Audició 22** ***Els ràpids de Sant Joan*** **(3)**
- **Audició 21** ***Tema El Moldava*** **(2)**
- **Audició 24** ***Praga i el castell Vyšehrad*** **(3)**
- **Audició 19** ***La boda camperola*** **(2)**
- **Audició 20** ***Clar de lluna i Dansa de les nimfes*** **(1)**

(1) • Suau / Intimista

(2) • Líric / Melòdic

(3) • Exaltat / Grandiós

2. GÈNERE

El compositor passa de ser un simple servent a ser un geni i un artista admirat per tots. Els músics ja no depenen d'un mecenes per a subsistir, ara tenen noves fonts d'ingressos derivats de la seua activitat com a mestres, intèrprets o directors, a més de percebre un percentatge del preu de les entrades dels concerts i drets d'autor sobre les obres compostes.

a. Consideres que, a l'igual que passava en èpoques anteriors, la major part de la música del Romanticisme era feta per encàrrec? *No* Per què? *El músic passa a ser independent i, per tant, viu dels ingressos que produeixen les seues obres, de les classes i concerts que realitza.*

3. MOVIMENT I COMPÀS

La pulsació es desenvolupa d'una manera flexible i són freqüents els "petits" canvis de pulsació, amb la intenció de donar una major expressivitat.

a. En el Classicisme, els ritmes usats eren també flexibles o, per contra, eren senzills i regulars? *Eren senzills i regulars.*

b. Entre aquests dos fragments, indica quin porta una pulsació més clara i en quin altre cas és més flexible.

Audició 19

La boda camperola *Porta una pulsació més clara (convida a la dansa).*

Audició 20

Clar de lluna i Dansa de les nimfes *Presenta una pulsació més flexible.*

4. DINÀMICA I MATISOS

Es donen grans contrastos en l'ús de matisos (*ff*-*pp*), així com un ús constant de crescendo i diminuendo-

a. La música romàntica té una gran riquesa de matisos. Relaciona cada fragment musical amb el seu matís corresponent.

- Audició 16 *El naixement del riu Moldava*
- Audició 17 *El Moldava*
- Audició 18 *La cacera*
- Audició 19 *La boda camperola*
- Audició 20 *Clar de lluna i Dansa de les nimfes*
- Audició 22 *Els ràpids de Sant Joan*
- Audició 25 *La desembocadura*

crescendo
diminuendo
pp
p
mf
f
ff

5. INSTRUMENTACIÓ

L'orquestra simfònica augmenta en nombre de components i, en concret, adquireix una gran importància la família de vent-metall. El piano passa a ser considerat l'instrument rei i, de fet, la major part dels compositors són autèntics virtuosos d'aquest instrument.

a. Assenyala les respostes correctes.

✓ L'orquestra romàntica

- [X] Augmenta en nombre de components.
- [ ] Disminueix en components.
- [X] Adquireixen gran importància els instruments de percussió.
- [X] Adquireixen gran importància els instruments de vent-metall.

✓ Instruments de tecla

- [ ] El clavicèmbal és l'instrument més utilitzat.
- [X] El piano és l'instrument favorit d'aquest període.
- [X] La major part dels compositors d'aquest període són grans virtuosos del piano.
- [ ] Per a compondre no cal saber tocar el piano, per tant no hi ha grans virtuosos d'aquest instrument.

b. Escolta aquest fragment i indica quina és la família instrumental que destaca.

Audició 24

Praga i el castell Vyšehrad *Vent metall*

6. MELODIA

Les melodies senzilles i clares del Classicisme passen a ser apassionades i belles, de vegades, amb una tendència al virtuosisme de l'intèrpret i, en ocasions, inspirades en la música tradicional.

a. Compara aquests dos fragments i escriu quin et sembla que realitza una melodia clara i senzilla i quin altre la realitza exaltada i virtuosa.

Audició 26

Petita serenata nocturna **W. A. Mozart** *Melodia clara i senzilla*

Audició 22

Els ràpids de Sant Joan *Melodia exaltada i virtuosa*

7. TEXTURA

S'usen textures complexes amb canvis habituals de tonalitat, juntament amb noves dissonàncies, que busquen noves formes d'expressió.

a. Dels dos fragments anteriors, quin et sembla més tonal (sona més natural) i quin és més dissonant (de so més xocant).

Audició 26

Petita serenata nocturna W. A. Mozart *És la més tonal, ja que sona més natural.*

Audició 22

Els ràpids de Sant Joan *És més dissonant, ja que té un so més xocant.*

8. FORMA

La música instrumental és el vehicle ideal per a donar eixida a aquells sentiments que no s'aconsegueixen expressar amb altres arts.

a. Escriu el nom de les tres formes orquestrals més importants d'aquest període.
Simfonia, poema simfònic i concert solista.

Audició 27

Vals núm. 7 en do sostingut menor Frédéric Chopin

a. Escriu el nom de quatre petites formes pianístiques usades en aquest període.
Nocturn, fantasia, estudi, vals, polonesa i impromptu.

b. Quina forma correspon a aquesta audició? *Vals.*

2.2. MÚSICA VOCAL AL ROMANTICISME. L'ÒPERA

L'òpera segueix sent la "gran forma vocal". Fidel al principi del Romanticisme, que estableix un interés per les tradicions i valors nacionals, l'òpera tindrà diferents matisos segons el país.

CARÀCTER

Sorgeix una nova forma d'expressió operística anomenada "verisme", usada per a referir-se a emocions i situacions molt reals, amb trames sòrdides i amb personatges, en moltes ocasions, de les classes socials baixes.

a. Les projeccions següents presenten una òpera barroca i una altra verista. Indica quina pertany a cada estil i explica en què t'has basat per a triar les teues respostes.

Rinaldo *Òpera barroca, apareix el clavicèmbal i és interpretada per un castrati. Té una gran complexitat.*

Projecció 15

Projecció 16

Cavalleria Rusticana *Òpera verista, es tracta d'una peça que representa musicalment escenes de la vida real: pobresa, malaltia...*

GÈNERE

Les òperes ja no es representen exclusivament en llengua italiana. Cada país aspira a crear òperes en el seu propi idioma

El Barber de Sevilla Gioachino Rossini

Projecció 17

Es tracta d'una òpera bufa en dos actes, basada en la novel·la amb el mateix nom de Beaumarchais. La trama fonamentalment és la següent: *el comte Almaviva coneix una bella jove, anomenada Rosina, en un viatge que realitza amb el seu tutor. Aquest està entestat a casar-se amb ella i gestionar la seua dot. Rosina es trasllada a Sevilla i el comte la segueix. Aquest recorre al seu criat fidel Fígaro, que ara és barber, perquè l'ajude a conquerir la noia.* Aquest fragment està interpretat per un "solista".

a. Quina és la nacionalitat d'aquest autor? *Nacionalitat italiana*

b. Sabries explicar en què consisteix una òpera bufa? *Es tracta d'una òpera de caràcter còmic.*

c. Enumera altres compositors de la mateixa època i la seua nacionalitat. *Bellini i Donizetti*

La cavalcada de les Valquíries Richard Wagner

Projecció 18

Música i llibret de Richard Wagner, que es basa en les llegendes medievals alemanyes d'Edda i Nibelungenenlied. Aquest fragment va aparéixer com a acompanyament musical en la pel·lícula *Apocalypse Now*, en el moment en què els helicòpters armats aguaiten les seues víctimes. L'audició que escoltaràs pertany a l'"Obertura" d'aquesta òpera

a. Indica la nacionalitat d'aquest compositor. *Nacionalitat alemanya.*

b. En què consisteix l'anomenat drama wagnerià? *És un intent, per part de Wagner, de crear allò que ell denomina "art total", en el qual es fa una síntesi de totes les arts: música, pintura, literatura, dansa...*

c. Sabries explicar què és el *leitmotiv*? *Consisteix a crear un element orquestral que representarà una idea, un personatge, un sentiment o una situació que acompanyarà aquells personatges que hi apareguen. És com una senya d'identitat.*

d. Cita alguna de les seues òperes més importants. *L'anell dels Nibelungs, Tanhäuser, Els mestres cantors de Nüremberg, Parsifal.*

Va pensiero (Nabucco) Giusseppe Verdi

Projecció 19

Aquesta obra està basada en textos de la Bíblia i l'acció es desenvolupa a Jerusalem i Babilònia.

Verdi va escriure aquesta òpera després d'un període d'abandonament de la composició, fonamentalment a causa de la mort de la seua esposa i de dues de les seues filles. El director de l'Scala de Milà va aconseguir convèncer-lo perquè escrivís *Nabucco* i, en menys de tres mesos, ja l'havia compost i obtingué un gran èxit. El tema de la captivitat dels jueus a Babilònia va ser considerat pel públic italià com una al·lusió a l'oposició al govern austríac del nord d'Itàlia.

Aquest fragment pertany al famós "cor" d'esclaus.

a. Indica la nacionalitat d'aquest compositor. *Nacionalitat italiana.*

b. Explica breument una de les causes per la qual va ser tan estimat al seu país (a més del seu talent musical). *Perquè usava la seua música per exaltar els ideals nacionalistes de la nova Itàlia que estava sorgint i ell mateix era considerat un símbol nacional. Per als habitants de l'època dir: Visca Verdi! era dir: Visca Itàlia!*

c. Enumera almenys dues de les seues òperes més importants. *Nabucco, Rigoletto, El Trobador, La Traviatta, La força del destí, Aida, Otelo, Falstaff.*

Carmen Georges Bizet

Projecció 20

Aquesta va ser l'última òpera que va compondre aquest músic, ja que va morir tres mesos després de l'estrena, a l'edat de 36 anys. L'audició que escoltaràs pertany a un ballet. La història es desenvolupa a Sevilla, on Carmen, una jove i ben plantada gitana, juga amb l'amor de don José (un brigadier de Sevilla) per a obtenir alguns favors. Això obstant, quan aquest s'assabenta que la jove està enamorada del torero Escamillo, el repta a un duel.

En una correguda de bous en la qual apareix en cartell el torero, don José, presa de la ira i de la gelosia, assassina Carmen a punyalades. Més tard confessa el seu crim i és arrestat. Aquesta obra està inspirada en Espanya, en la seua música i en la seua gent, però, curiosament, ni l'autor ni els llibretistes van visitar mai el nostre país.

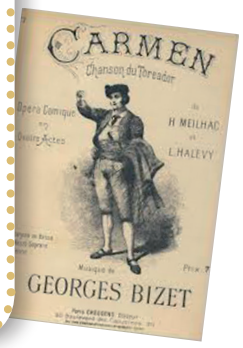

a. Quina és la nacionalitat d'aquest compositor? *Nacionalitat francesa.*

b. Ja t'hem comentat que aquest autor s'inspirava en ocasions en ambients exòtics. Saps en quin país està ambientada aquesta obra? *A Espanya.*

A continuació, tria la resposta adequada per a cada apartat. Per a contestar correctament et pot ajudar el text que apareix en l'apartat 2.2. La música vocal al Romanticisme.

Moviment i compàs

- ◯ Els cantants han de seguir d'una manera "estricta" la pulsació que indica la partitura.
- ✗ Els cantants tenen certa "llibertat" en el tractament de la pulsació.
- ◯ Els cantants segueixen la partitura d'una manera "opcional", ja que en moltes ocasions realitzen improvisacions.

Dinàmica i matisos

- ✗ En la música vocal també hi ha una gran riquesa de matisos: de vegades s'usen cors espectaculars i, en altres ocasions, canta un solista de forma íntima i personal.
- ◯ En la música instrumental es dóna una riquesa de matisos amb grans canvis, però en l'òpera, pràcticament no hi ha canvis de matisos.
- ◯ En el període romàntic no agraden els canvis de matisos, ja que prefereixen tenir una dinàmica plana al llarg de tota l'obra.

Instrumentació

- ◯ En l'òpera italiana els solistes adquireixen una gran importància. En l'òpera alemanya l'orquestra té un paper secundari.
- ✗ En l'òpera italiana el cor adquireix una gran importància. En l'òpera alemanya l'orquestra tracta d'expressar els sentiments externs dels personatges.
- ◯ Tant en l'òpera italiana com en l'alemanya el cor i l'orquestra perden importància en les representacions.

Melodia

- ✗ Les melodies vocals solen ser belles, apassionades i intenses.
- ◯ Les melodies vocals solen ser estàtiques i poc expressives.
- ◯ Les veus en l'òpera gairebé no tenen parts melòdiques, ja que l'important són els recitatius.

Textura

- ◯ L'òpera italiana usa unes textures i tonalitats més complexes que l'òpera alemanya.
- ✗ L'òpera italiana usa unes textures i tonalitats més senzilles que l'òpera alemanya.
- ◯ Tant l'òpera italiana com l'alemanya usen textures senzilles.

Forma

- ◯ Les formes vocals més importants del Romanticisme són la cançó i la sarsuela.
- ◯ Les formes vocals més importants del Romanticisme són l'òpera i el madrigal.
- ✗ Les formes vocals més importants del Romanticisme són l'òpera i el lied.

Audició 28

Audició 29

a. Identifica cada audició assenyalant si es tracta d'una òpera o d'un lied.

Primera audició: *Òpera.*

Segona audició: *Lied.*

b. Indica les característiques principals del lied.

És un cant per a veu solista, en alemany i amb un acompanyament de piano. És una peça breu amb caràcter sentimental, el tema de la qual és l'amor, normalment en sentit tràgic, l'enyor de persones estimades... i que vol expressar sensacions íntimes, apassionades, mitjançant una fusió perfecta de música i poesia.

2.3. CONEIX ELS INSTRUMENTS DEL ROMANTICISME

1. Completa els mots encreuats següents amb els noms d'alguns dels instruments que apareixen en aquest període.

1. Instrument de percussió i afinació determinada.
2. Instrument inclòs en la família vent-fusta, encara que realment està construït en metall.
3. Instrument rei del Romanticisme.
4. Instrument de vent metall que té unes grans dimensions.

a. Flauta de dimensions reduïdes.
b. Instrument de percussió indeterminada, que comença i acaba per la mateixa consonant.
c. Instrument amb forma de fagot, però de majors dimensions.

							a→	F	L	A	U	T	I
						N				B			
			A	b→	G	O	N	G		U			
c→	C	O	N	T	R	A	F	A	G	O	T		
			S			O			N		4		
			E			X			A				
			L			A			I				
			E			S			P				
			C			2			3				
			1										

Audició 30

Simfonia del Nou Món A. Dvořák

a. Escolta amb atenció l'instrument que realitza la melodia d'aquesta audició. Es tracta d'un instrument que sorgeix en aquest període i té un so similar al de l'oboè.

Escriu el seu nom i la família a la qual pertany.

Corn anglés. Família de vent fusta.

Audició 31

Sonata P. Hindemith

a. Recorda que en aquest període apareixen nous instruments de vent. Escolta atentament el so d'aquest instrument i escriu-ne el nom i la família a què pertany. Com a pista et direm que és parent d'un altre que va sorgir en el període anterior (Classicisme), encara que de majors dimensions.

Clarinet baix. Família de vent fusta.

Audició 32

Concert A. Glazunov

a. Ja saps que un concert consisteix en la intervenció d'un instrument solista acompanyat per una orquestra. Sabries dir el nom de l'instrument solista que apareix en aquesta audició? Com a pista et direm que és molt usual en els grups de Jazz.

Saxòfon. Família de vent fusta.

2.4. ORDENEM CONCEPTES

a. Usa convenientment les paraules que et facilitem tot seguit i obtindràs un resum amb les característiques principals de la música instrumental (M. I.) i de la música vocal (M. V.) del Romanticisme

programàtica, verisme, llibertat, flexible, diminuendo, italiana, piano, alemanya, apassionades, expressivitat, augmenta, geni, lied, complexes, íntima, cor, virtuosisme, orquestra

Caràcter

M. I. Música amb molta *expressivitat* i grans contrastos. De vegades espectacular i grandiosa, d'altres intimista i lírica.

M. V. Sorgeix un corrent operístic anomenat *Verisme* (realisme). Es tracta de representacions de la vida real en què prevalen les emocions primàries dels protagonistes.

Gènere

M. I. El compositor passa de ser un simple servent a ser un *geni* i un artista admirat per tots.

M. V. Les òperes ja no es representen exclusivament en llengua *italiana*. Cada país aspira a crear òperes en el seu idioma.

Moviment i compàs

M. I. La pulsació es desenvolupa d'una manera *flexible*: són freqüents els "petits" canvis de pulsació, amb la intenció de donar una major expressivitat.

M. V. De la mateixa manera que en la música instrumental, els cantants tenen certa *llibertat* en el tractament de la pulsació.

Dinàmica i matisos

M. I. Es recorre a grans contrastos en l'ús de matisos (*ff*-*pp*), així com a l'ús constant de crescendo i *diminuendo*.

M. V. En la música vocal també hi ha una gran riquesa de matisos: s'usen, de vegades cors espectaculars i, en altres ocasions, canta un solista de forma *íntima* i personal.

Instrumentació

M. I. L'orquestra simfònica *augmenta* en nombre de components i adquireix una gran importància la família de vent-metall. El *piano* passa a ser considerat l'instrument rei.

M. V. En l'òpera italiana, el *cor* adquireix una gran importància. En l'òpera alemanya, l'*orquestra* tracta d'expressar els sentiments externs dels personatges.

Melodia

M. I. Hi ha una tendència al *virtuosisme* de l'intèrpret.

M. V. Les melodies vocals solen ser belles, *apassionades* i intenses.

Textura

M. I. S'usen textures *complexes* amb canvis habituals de tonalitat.

M. V. L'òpera italiana usa unes textures i tonalitats més senzilles que l'òpera *alemanya*.

Forma

M. I. Simfonia, concert, música *programàtica* i petites formes per a piano.

M. V. Òpera i *lied*.

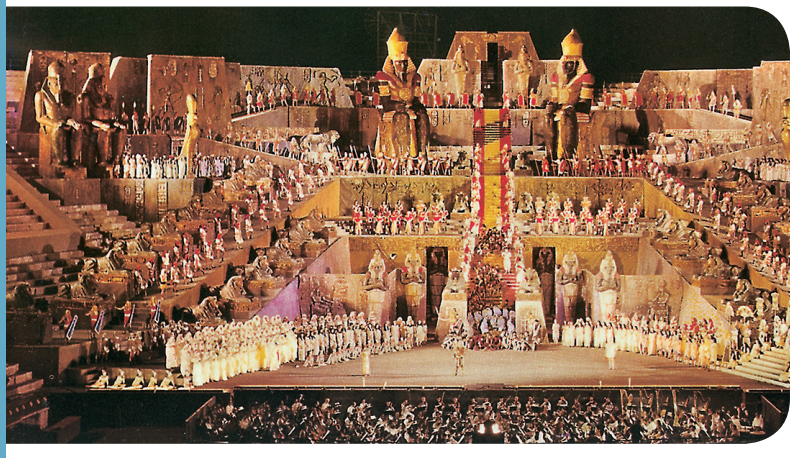

3.1. EL NACIONALISME

1. Entre les opcions que t'oferim, tria la resposta correcta per a cadascun dels enunciats plantejats.

▶ Cronologia del Nacionalisme musical.

- ○ El Nacionalisme és un corrent musical paral·lel al Romanticisme; per tant, es desenvolupa al llarg del segle XIX.
- ○ El Nacionalisme musical va sorgir en la segona meitat del segle XIX, i té també un segon període que s'inicia aproximadament cap al 1900 i durarà fins mitjans del segle XX.
- ✗ El Nacionalisme és un corrent musical que va sorgir en la segona meitat del segle XIX i finalitza a principis del segle XX.

▶ La música nacionalista.

- ○ La música del Nacionalisme està inspirada en les grans composicions dels músics més importants de cada país.
- ✗ La música del Nacionalisme està inspirada en el folklore i en les tradicions pròpies de cada país.
- ○ Es diu música nacionalista a aquella que és tan internacional que la coneixen en la major part de les nacions.

▶ Consideració social dels músics nacionalistes.

- ✗ Alguns músics nacionalistes van arribar a ser considerats en algun moment com a herois nacionals ja que, a través de la música, reivindicaven la llibertat i l'orgull del seu país.
- ○ Els músics nacionalistes eren molt coneguts i apreciats en tots els països d'origen per compondre una música internacional.
- ○ Els músics nacionalistes pràcticament no van ser rellevants en els seus països d'origen, ja que en aquest període la música folklòrica i tradicional no tenia interés.

▶ La música en el Nacionalisme.

- ○ La música nacionalista depén tradicionalment de les composicions d'Alemanya, França i Itàlia.
- ○ La música nacionalista sorgeix com a resultat dels treballs d'investigació musicològica, que tenien com a principal objectiu la recuperació de melodies creades pels compositors més importants del segle anterior (segle XVIII).
- ✗ La música nacionalista sorgeix com a resultat dels treballs d'investigació musicològica, que tenien com a objectiu principal la recuperació de les melodies populars de cada país.

Audició 33

Fragments musicals

2. En la música nacionalista s'usen girs melòdics propis de la música popular de la zona, per exemple, la música espanyola usa molt el mode frigi, la música hongaresa les escales pentatòniques, la música americana els girs melòdics del jazz i del blues...
Aquests fragments corresponen a tres melodies que pertanyen a tres països diferents. Esbrina a través de l'audició a quin pertany cada un. Seria convenient que escoltares els tres fragments abans de respondre.

Orde d'aparició	País
2	Rússia
1	Espanya
3	Estats Units

3. Col·loca de manera adequada les paraules que apareixen a continuació en el text següent i comprendràs l'objectiu que pretén el moviment Nacionalista.

entusiasme, llibertat, folklore, patriotisme, orgull, tradicions

L'afany per trobar la identitat pròpia, a través del ***folklore*** i de les ***tradicions*** pròpies de cada país se sintetitza en dues característiques: un ***entusiasme*** per la seua pròpia naturalesa i un ***patriotisme*** exaltat, reivindicant la ***llibertat*** i l' ***orgull*** nacional davant de qualsevol intent de dominació estrangera

Audició 34

En el matí Eduard Grieg

4. Saps que aquest compositor és d'origen noruec i, com tots els nacionalistes, va usar música inspirada en el folklore nacional. Aquesta audició tracta de representar l'alba.
Escolta aquesta obra amb atenció i completa el quadre següent indicant l'instrument que escoltes i el matís usat en cada moment.

INSTRUMENT	***flauta***	***oboè***	***flauta***	***oboè***	***flauta***	***oboè***	***flauta***	***oboè***	***tutti***	***tutti***
MATÍS	***p***	***p***	***p***	***p***	***p***	***p***	***cresc***	***cresc***	***f***	***f***

Audició 35

A les estepes de l'Àsia central Alexander Borodín

5. Escolta aquest fragment que pertany a un poema simfònic d'Alexander Borodin. Es tracta d'una de les peces orquestrals més famoses d'aquest autor. És un exemple de música descriptiva, en què tracta d'evocar el pas d'una caravana que apareix a la llunyania, arriba fins a nosaltres i s'allunya. La caravana posseeix el seu propi tema popular (rus i oriental). A més, el compositor tracta d'emular els passos dels camells i cavalls de la caravana, el vent enmig de la immensitat...

a. En aquest fragment apareixen dues melodies diferents, una és de caràcter rus i una altra oriental. Escolta amb atenció i indica l'orde en què apareixen.

En el primer apareix la melodia de caràcter rus i posteriorment l'oriental.

b. Quins instruments fan la melodia russa i quins l'oriental?

Melodia russa: clarinet i trompa. Melodia oriental: oboè.

c. La melodia oriental està acompanyada d'un tema rítmic que representa el pas dels camells. Quins instruments s'hi usa?

La corda greu en pizzicato i vent-fusta.

d. Observa que també podem escoltar uns sons llargs i persistents, que simulen el vent enmig de la immensitat. Quins són els instruments encarregats de representar-lo?

Els violins.

3.2. COMPOSITORS DEL ROMANTICISME

6. En aquesta sopa de lletres hi ha amagats quatre compositors del Romanticisme. Localitza els seus noms partint de les pistes que t'oferim:

a. Compositor que es va provocar una greu lesió a la mà dreta amb un aparell ideat per a enfortir el tercer dit

Schumann

b. Compositor que va fixar la residència a Mallorca buscant un clima agradable, encara que aquesta estada va deteriorar encara més la seua delicada salut

Chopin

c. Compositor al qual una malaltia terrible va marcar decisivament la seua forta personalitat i el seu comportament asocial

Beethoven

R	A	P	Z	O	Z	I	O	V	U
S	C	H	U	M	A	N	N	Q	N
O	F	U	R	C	M	E	A	I	L
V	O	C	P	A	O	V	P	O	U
O	E	T	E	L	T	O	I	L	S
C	U	S	T	O	H	H	C	L	T
A	S	A	L	C	E	T	O	E	E
C	A	L	Y	A	L	E	T	Y	G
U	S	C	H	U	B	E	R	T	E
M	H	O	I	N	H	B	W	S	A

d. Compositor que afirmava "*...no hi ha al món home més miserable i desgraciat que jo...*" *Schubert*

3.3. COMPOSITORS DEL NACIONALISME

3.3.1. Compositors del Nacionalisme espanyol

7. Relaciona correctament els enunciats següents amb el compositor espanyol de música nacionalista corresponent.

> Felip Pedrell, Isaac Albéniz, Enric Granados, Manuel de Falla, Joaquín Turina

a. Compositor de la primera etapa del nacionalisme espanyol, que va morir quan el vaixell en què viatjava fou torpedinat. *Enric Granados*

b. Es tracta d'un dels compositors espanyols més reconeguts internacionalment. En la seua estada a París va conéixer els músics més avantguardistes de l'època com Dukas, Ravel o Debussy. *Manuel de Falla*

c. Va ser la figura musical considerada com "el pare" de la musicologia espanyola. *Felip Pedrell*

d. És un dels últims músics del nacionalisme espanyol. Entre les seues obres més conegudes hi ha *Las Danzas Fantásticas*. *Joaquín Turina*

e. Va ser un pianista precoç, a més de ser un dels primers compositors nacionalistes. Una de les seues obres més famoses és la *Suite Iberia*. *Isaac Albéniz*

3.3.2. Compositors nacionalistes europeus i americans

8. Relaciona correctament els enunciats següents amb els compositors de música nacionalista corresponents.

> Modest Mussorgsky, George Gershwin, Zoltan Kodaly, Edvard Grieg

a. Compositor nacionalista escandinau que fa un cant al paisatge noruec, a la vida del seu poble, a la seua història i als poemes populars, en obres com la titulada *En el matí:* *Edvard Grieg*

b. Compositor nacionalista hongarés que, investigant a les zones rurals, va recuperar contes i melodies populars sobre escenes de la vida camperola: *Zoltan Kodaly*

c. Compositor nacionalista americà fascinat per la música negra que fusiona la música popular i la culta a través d'obres com *Porgy and Bess*, una història de passió i crim, que succeeix a Carolina del Sud: *George Gershwin*

d. Compositor nacionalista rus de l'obra *Una nit a la Muntanya Pelada* en què reflecteix la seua passió per les cançons i danses russes, i un clar menyspreu a tot allò que provenia d'Occident: *Modest Mussorgsky*

9. Contesta amb V (vertader) o F (fals) a les afirmacions següents relacionades amb el Romanticisme.

a. El músic estava al servei de l'aristocràcia o del clergat. F

b. L'instrument favorit és la guitarra. F

c. La música romàntica és freda i sense grans contrastos. F

d. La fantasia és una petita forma pianística. V

e. La música romàntica és, sobretot, expressió de sentiments. V

f. El músic passa a ser considerat un geni. V

g. L'instrument "rei" és el piano. V

h. Wagner és un compositor francés. F

i. L'orquestra augmenta considerablement en nombre de components. V

10. A continuació escoltaràs 3 audicions diferents, pertanyents totes al Romanticisme. Esbrina de quina forma musical es tracta i la característica que li correspon, tenint en compte les pistes que et facilitem.

òpera, simfonia, lied, gran forma instrumental per a orquestra simfònica, cant per a veu solista amb acompanyament de piano de caràcter sentimental, forma vocal amb acompanyament orquestral

Audició 36 ***Tità*** G. Mahler

FORMA MUSICAL: *Simfonia*

CARACTERÍSTICA: *Gran forma instrumental per a orquestra simfònica*

Audició 37 ***Tosca*** G. Puccini

FORMA MUSICAL: *Òpera*

CARACTERÍSTICA: *Forma vocal amb acompanyament instrumental*

Audició 38 ***Widmung*** R. Schumann

FORMA MUSICAL: *Lied*

CARACTERÍSTICA: *Cant per a veu solista amb acompanyament de piano de caràcter sentimental.*

11. Contesta amb V (vertader) o F (fals) i comprovaràs el que saps sobre el moviment nacionalista musical.

- V Al segle XIX es produeixen nombroses guerres com a resposta a les aspiracions territorials.
- F El nacionalisme espanyol sorgeix abans que a cap altre país.
- V Les escoles nacionalistes s'inspiren en cançons folklòriques i danses populars.
- V Mikail Glinka és el pare del nacionalisme rus.
- V Felip Pedrell és considerat el pare de la musicologia espanyola i l'iniciador del moviment nacionalista espanyol.
- F El nacionalisme es caracteritza per un patriotisme exaltat amb poca inclinació per la natura.
- V Modest Musorgskij és un compositor d'origen rus que manifesta un clar menyspreu per les influències occidentals.
- V Dins del nacionalisme americà trobem a Gershwin, que fusiona la música culta amb la popular.

12. Relaciona els compositors següents amb el número corresponent a cada escola nacionalista.

1. Escola Nacionalista Russa
2. Escola Nacionalista Hongaresa
3. Escola Nacionalista Espanyola
4. Escola Nacionalista Txecoslovaca
5. Escola Escandinava

- 2 B. Bartók
- 4 B. Smetana
- 3 M. Falla
- 1 Rimskij-Korsakov
- 2 Z. Kodály
- 5 J. Sibelius
- 1 M. Balakirev
- 5 E. Grieg
- 4 A. Dvořák

EL ROMANTICISME I EL NACIONALISME EN LA MÚSICA ACTUAL

1. A partir de les afirmacions següents, relaciona cada estil musical amb la definició corresponent:

c música celta a música rai d reggae b pop-rock mestís

a) Estil musical molt popular entre els joves, que intenta modernitzar actituds i valors islàmics "donant una opinió".

b) Estil musical que resulta de la influència del flamenc, de la música llatina o d'ambdues.

c) Estil musical que prové de les tradicions de regions com Irlanda, Escòcia o Gal·les.

d) Gènere musical de l'illa de Jamaica que barreja les seues arrels amb influències africanes.

2. Relaciona cada grup o cantant amb l'estil que li correspon.

1 Pop - Rock Mestís
2 Música Celta espanyola
3 Música Reggae
4 Música Celta internacional
5 Música Rai

5 **Khaled**
4 **Mike Oldfield**
2 **Hevia**
1 **Antonio Flores**
5 **Cheba Fadila**
2 **Ñu**
3 **Bob Marley**
4 **Enya**
1 **Ketama**
2 **Luar na lubre**

BLOC 5 CREACIÓ MUSICAL

5.1. EL *TEMPO*

1. Escriu el significat dels termes següents.

TERME	SIGNIFICAT
Allegro	*ràpid*
Andante	*pausat*
Presto	*molt ràpid*
Largo	*molt a poc a poc*
Adagio	*a poc a poc*

2. Converteix els termes en augmentatius o diminutius, segons s'indique.

TERME	DIMINUTIU	AUGMENTATIU
Allegro	*Alegretto*	*Allegrissimo*
Largo	*Larguetto*	*Larguissimo*
Adagio	*Adagietto*	*Adagissimo*

3. Ordena els termes següents de moviment de lent a ràpid.

Larguetto - Allegro - Adagio - Andante - Larguíssimo - Presto- Allegretto - Largo – Prestíssimo

Largo - Larguetto - Larguissimo - Adagio - Andante - Allegretto - Allegro - Presto - Prestissimo

4. Ratlla el que siga incorrecte.

a. El terme *molto* significa ***poXXXmolt***.

b. *Assai* significa ***bastant / qXXXsi***.

c. El terme *più* significa ***perXXXmés***.

d. La paraula *con moto* s'usa per a indicar que un passatge musical ha d'anar ***amb XXXma / amb moviment***.

e. *Non troppo* és un terme que significa ***no massa / noXXXue***.

5. Escriu-ne el significat.

- **Andante non troppo** *Pausat, però no massa*
- **Assai Adagio** *Bastant a poc a poc*
- **Più Allegro** *Més ràpid*
- **Molto Adagio** *Molt a poc a poc*

6. Escriu el terme que correspon a aquestes abreviatures i el seu significat.

ABREVIATURA	TERME	SIGNIFICAT
Accel.	*Accelerando*	*Augmentant progressivament la velocitat*
Rit.	*Ritardando*	*Disminuint progressivament la velocitat*
Anim.	*Animando*	*Augmentant progressivament la velocitat*
Rall.	*Rallentando*	*Disminuint progressivament la velocitat*

7. Entre aquests termes, escriu una U per als que siguen uniformes i una V per als que siguen variables.

U Allegro	U Presto	V Rallentando
V Accellerando	U Adagio	V Ritardando
U Largo	U Andante	V Animando

8. Completa.

Les indicacions de *tempo* lliure són aquelles que indiquen que la velocitat s'interpreta ___*lliurement*___, a criteri de l'___*intèrpret*___. Aquestes indicacions es fan servir en fragments en què es vol aconseguir una gran ___*expressivitat*___.

9. Assenyala la resposta correcta.

✓ El significat de *ad libitum* és...

- ( ) al principi
- (X) amb llibertat
- ( ) amb regularidat

✓ El significat de *a piacere* és...

- ( ) poc a poc
- ( ) a piano
- (X) a plaer

10. Completa les frases.

Les indicacions de restabliment del *tempo* són aquelles que indiquen que, després d'un canvi, tornem al temps del ___*inici*___.

Els termes usats per a restablir el *tempo* són ___*a tempo*___ i ___*in tempo*___.

11. Encercla els termes de *tempo* que apareixen en aquesta partitura, després els has d'escriure i has d'indicar-ne significat.

✓ *Adagio: a poc a poc / Rall.: reduint progressivament la velocitat*

A tempo: restablint la velocitat de l'inici / Adagio: a poc a poc

A piacere: a plaer (la velocitat és lliure i es deixa a criteri de l'intèrpret)

Allegro: ràpid / Accel.: accelerant: augmentant progressivament la velocitat

Piu Allegro: més ràpid

MÚSICA I TECNOLOGIES

En el CD ROM et plantegem un seguit d'activitats en les quals podràs posar en pràctica tot allò que has aprés en aquesta unitat.

6. La revolució musical

Música contemporània

BLOC 1 CONTEXT CULTURAL

1. Entre les opcions que t'oferim, tria la resposta correcta per a cadascun dels enunciats plantejats relatius a la música de l'Impressionisme.

Cronologia de l'Impressionisme musical.

- ◯ L'Impressionisme és una tendència artística que comença a finals del segle XIX i s'estén durant tot el segle XX.
- ☒ L'Impressionisme és una tendència artística que s'estén entre finals del segle XIX i principis del segle XX, fins aproximadament el 1920.
- ◯ L'Impressionisme és una tendència artística que es desenvolupa al llarg del segle XIX i finalitza el 1900.

En l'àmbit social.

- ◯ El nom d'aquest corrent artístic sorgeix d'un quadre de Monet anomenat *Impressionisme*.
- ◯ El nom d'aquest corrent artístic sorgeix d'una escultura de Monet anomenada *Impressió, sol naixent*.
- ☒ El nom d'aquest corrent artístic sorgeix d'un quadre de Monet anomenat *Impressió, sol naixent*.

En l'àmbit cultural.

- ◯ A principis del segle XIX, París era el centre cultural d'Europa i escenari de l'avantguarda musical.
- ☒ A la fi del segle XIX, París era el centre cultural d'Europa i escenari de l'avantguarda cultural.
- ◯ A finals del segle XIX, Viena era el centre cultural d'Europa, a través de l'Exposició Universal de Viena de 1889.

En l'àmbit musical.

- ◯ Els compositors de l'Impressionisme són continuadors de la música del període anterior, el Romanticisme, ja que els agrada mantenir la tradició.
- ◯ Els compositors impressionistes s'inspiren en les cançons tradicionals i populars, i per això usen en moltes ocasions instruments antics.
- ☒ El músic de l'Impressionisme creu que el període anterior, el Romanticisme, està esgotat, i per això busca una nova forma d'expressió musical.

2. Entre les opcions que t'oferim, tria la resposta correcta per a cadascun dels enunciats plantejats relatius a la música del segle XX.

En l'àmbit social.

- ○ La primera meitat del segle XX va ser un període de pau, en el qual tot Europa va romandre unida i s'hi va arribar a nombrosos acords.
- ○ En el període comprés entre 1900 i 1945, la major part dels països més destacats d'Europa va gaudir de governs molt democràtics; destaquen, com a principals exemples, Alemanya i Espanya.
- ✗ El període comprés entre 1900 i 1945 fou un moment de tensions socials que van donar lloc a les dues guerres mundials.

En l'àmbit cultural.

- ✗ Sorgeix una gran diversitat de moviments culturals i artístics, amb propostes innovadores i radicals.
- ○ En aquest període hi ha una gran unitat en l'art i en la cultura, no obstant això, el segle XX es caracteritza per l'escassa diversitat d'estils artístics.
- ○ Al segle XX pràcticament no hi ha interés per l'art i, per tant, sorgeixen pocs moviments culturals i artístics.

En l'àmbit musical.

- ○ La música del segle XX comença amb el Romanticisme, un estil musical que continua amb la tradició i el bon gust.
- ✗ La música del segle XX comença amb l'atonalisme, un estil musical revolucionari que nega la forma de compondre tradicional.
- ○ A l'igual que passava amb els moviments artístics, al segle XX, encara que va haver-hi alguns moviments musicals nous, aquests pràcticament no van trencar amb la tradició, sinó que es mantenien en un corrent continuista respecte a períodes anteriors.

La composició.

- ○ Els compositors no eren partidaris de l'experimentació en les composicions, ja que preferien compondre per a l'orquestra simfònica.
- ○ En aquest període, els compositors busquen noves formes de crear i la seua font principal d'inspiració és la música tonal, principalment perquè era la que millor sonava a l'oïda.
- ✗ En el transcurs del segle XX, l'afany per trobar nous estils farà avançar els compositors pel camí de l'experimentació, motiu pel qual sorgiran obres de caràcter experimental, fins i tot extravagants.

CD 2

2.1. LA MÚSICA DE L'IMPRESSIONISME

Audició 39

Preludi a la migdiada d'un faune C. Debussy

L'obra que sentiràs es titula *Preludi a la migdiada d'un faune*, i està basada en un poema de l'escriptor simbolista Stéphane Mallarmé. S'hi descriuen els somnis d'amor d'un faune (personatge mitològic) que fa la migdiada en una càlida platja de Sicília. Debussy es va proposar *traduir* la idea que contenia el poema amb els sons. El poeta, després de sentir-la per primera vegada, va dir a Debussy: *la teua música prolonga l'emoció del meu poema i il·lustra l'escena més vívidament que el color.*

Un text breu escrit per Debussy per al programa de l'estrena explica la intenció de l'obra i desenvolupa en poques pinzellades el vague argument que es desprén de l'èlogа:

La música d'aquest preludi constitueix una il·lustració molt lliure d'un bell poema de Mallarmé. De cap manera pretén ser una síntesi d'aquest últim. Es tracta més bé de les escenes successives a través de les quals passen els desitjos i els somnis del faune en la calor de la migdiada. Després, cansat de perseguir el tímid vol de les nimfes i de les nàiades, sucumbeix a un son embriagador, en el qual, finalment, pot realitzar els seus somnis de possessió en la naturalesa universal.

Aquesta obra té una estructura més o menys lliure, composta per quatre seccions irregulars (A-B-C-A'). Atés que és un poc extensa en la durada, et proposem l'audició de les dues primeres seccions, perquè a través de la ***Guia d'Audició*** pugues conéixer els elements musicals que la conformen.

Temps	GUIA D'AUDICIÓ
	SECCIÓ A
(0:00)	L'obra comença amb un ***solo de flauta***, amb el que podríem considerar un arabesc cromàtic.
(0:25)	Posteriorment sonen uns acords de l'orquestra en ***p*** (corda, oboès i trompes), acompanyats pels característics **arpegis de l'arpa**, que donen una **sensació de somni.**
(0:59)	Sona de nou el ***tema a la flauta***, passant posteriorment a ***l'oboè***.
(1:39)	Escoltem que l'orquestra realitza una dinàmica gradual en ***crescendo***, que culminarà en un ***f*** per a passar a un ***diminuendo*** que acabarà amb un breu ***solo de clarinet***, que donarà pas al...
(2:04)	tema amb què va començar la flauta, encara que usant algunes variacions en el seu dibuix.
	SECCIÓ B
(3:20)	El so del clarinet ens introdueix en la Secció B, en què es produeix un diàleg entre aquest i la flauta.
(3:50)	Sona un solo d'oboè en ***p***, introduint diferents motius melòdics, al qual seguirà l'orquestra en una dinàmica gradual en ***crescendo*** i ***animando***.
(4:36)	S'escolta un ***diminuendo*** i un lleu ***ritardando***, que ens portarà a un breu passatge en què intervé el ***clarinet*** i l'***oboè***, que ens duran a la secció següent (C).

2.2. LA MÚSICA DEL SEGLE XX

1. CARÀCTER

Si en el Romanticisme i en l'Impressionisme es buscava una música que transmetés sentiments, des del segle XX es busca més l'efecte sonor que sorgeix de l'experimentació.

Audició 40

Despertar d'una ciutat L. Russolo

a. *Despertar d'una ciutat* és el títol d'una obra futurista que usa com a font de composició el soroll. Escriu, almenys, tres adjectius que estiguen relacionats amb el caràcter d'aquesta audició.

Estranya, desconcertant, inquietant, extravagant, impactant...

b. Consideres que aquesta música està creada per a expressar sentiments de passió, amor... com passava en el Romanticisme, o més bé es tracta d'una espècie d'experimentació tímbrica?

Es tracta d'una experimentació tímbrica.

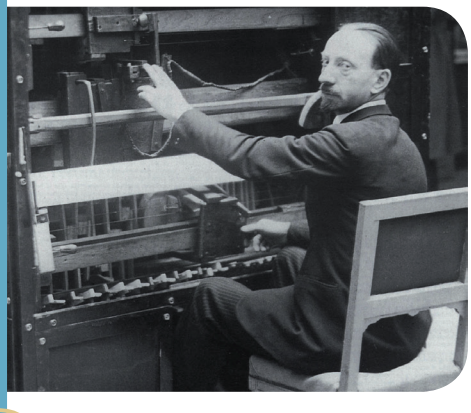

2. GÈNERE

La funció de la música ha tingut canvis importants al llarg de la història, des de la música creada per a acompanyar el text (Edat Mitjana), per a l'entreteniment (Barroc), o com a expressió de sentiments (Romanticisme). Al segle XX es busca un art intel·lectual i, per tant, dirigit a un públic entés i elitista.

Audició 41

ST/10-1, 080262 I. Xenakis

Xenakis usava en moltes ocasions l'ordinador i l'estadística matemàtica per a compondre. Aquest tipus de composicions es fonamenten en les lleis estadístiques, sotmeses a combinacions aleatòries d'un gran nombre de factors, de manera que s'introdueix el càlcul de probabilitats en la composició.

a. Consideres que aquest tipus de música es pot considerar popular o comercial? *No.*

Per què? *Perquè es tracta d'una música apartada del gran públic en general atés el caràcter experimental que té, que deixa de banda el gaudi estètic pur.*

3. MOVIMENT I COMPÀS

Ús de ritmes irregulars en ocasions d'execució lliure i d'altres sense compassos. Es creen nous signes per a indicar la velocitat, desapareix l'alternança de pulsacions accentuades i sorgeix així un sentit del ritme totalment desconegut fins ara.

Audició 42

La consagració de la primavera I. Stravinsky

a. Respon amb vertader (V) o fals (F) als enunciats següents referits a l'audició.

- [X] Té una gran varietat rítmica.
- [ ] Usa sempre el mateix ritme, portat d'una forma regular, pràcticament sense canvis.
- [ ] La pulsació està molt clara, ja que hi ha un instrument de percussió que s'encarrega de marcar-la.
- [X] Els instruments realitzen figures rítmiques complexes (irregulars).
- [X] Té un ritme vigorós i canviant.
- [ ] Té un ritme calmat i reposat.
- [ ] La velocitat va accelerant a poc a poc.

4. DINÀMICA I MATISOS

S'extremen i amplien les possibilitats dinàmiques, i es realitzen, en moltes ocasions, grans canvis d'intensitat de manera sobtada.

Al segle XX sorgeix una gran diversitat de moviments artístics, fins i tot conviuen tendències oposades, i així trobem moviments *radicals* com el Futurisme, que usa el soroll en les seues composicions, juntament amb d'altres que tornen a les formes clàssiques com el Neoclassicisme. En aquest segle de tants canvis és complicat trobar una obra a través de la qual es puguen extraure unes característiques generals.

Audició 43

Yes, Speak Out C. Halffter

a. Assenyala la resposta correcta.

- [ ] Aquesta obra usa una dinàmica plana.
- [X] Apareixen canvis sobtats d'intensitat.
- [ ] Tota l'obra usa un matís en ***p***.
- [ ] Utilitza una dinàmica progressiva en diminuendo.

b. Entre els matisos següents, encercla el que més destaca en l'audició.

pp ***mf*** ***sfz*** ***ff***

5. INSTRUMENTACIÓ

Els instruments tradicionals són tractats de forma diferent. S'usen instruments de nova creació, com els electrònics. Els instruments de percussió adquireixen una gran importància

a. Escriu el títol de l'audició segons corresponga.

Audició 44

Ionisation E. Varèse

Audició 45

Momenti, per nastro magnetico L. Berio

Audició 46

Helicopter String Quartet K. H. Stockhausen

TÍTOL DE L'AUDICIÓ	INSTRUMENTACIÓ
Helicopter String Quartet	Instrument tradicional tractat de forma diferent.
Momenti, per nastro magnetico	Instrument electrònic.
Ionisation	Instruments de percussió.

6. MELODIA

El caràcter experimental dóna lloc, en ocasions, a melodies "estranyes" i, fins i tot, a l'absència de melodia. De manera general, desapareix la primacia que havia tingut la melodia fins ara, que és substituïda per altres elements secundaris com el ritme, la textura i, fins i tot, per sorolls, veus i sons creats per mitjans artificials.

a. Relaciona el tipus de melodia amb l'audició.

Audició 47 ***Variacions per a piano*** A. Webern

Audició 48 ***Kontaken*** K. H. Stockhausen

- Melodia plana o recta
- Melodia ondulada
- Melodia en ziga-zaga
- Absència de melodia

7. TEXTURA

Les harmonies són cada vegada més dissonants fins a arribar al soroll. L'ús de la dissonància es va portar al límit, de manera que s'arribà a la desaparició de la tonalitat com a concepte tradicional, ja que s'usen sons fins ara impensables en una composició com ara sirenes, crits i sorolls de tot tipus.

Audició 49

Cant dels adolescents K. H. Stockhausen

a. Indica quin dels següents enunciats és el correcte.

- ◯ Aquesta obra usa una textura monofònica, ja que tots els instruments realitzen la mateixa melodia.
- ◯ Usa una textura polifònica en què les diferents melodies que es complementen donen lloc a uns sons harmònics.
- ⊗ No podem parlar d'una textura tradicional, tal com l'hem coneguda fins ara, ja que l'autor busca noves sonoritats.
- ◯ Es tracta d'una melodia acompanyada.

8. FORMA

Tot i que els diferents estils musicals que han sorgit des del segle XX fins als nostres dies tenen alguns trets en comú, la veritat és que hi ha una gran varietat d'estils i tendències musicals.

a. Escriu el nom d'almenys quatre estils musicals que convisquen en aquest període.

Futurisme, música electrònica, música estocàstica, música aleatòria.

2.3. CONEIX ELS INSTRUMENTS DEL SEGLE XX

a. Completa el nom dels instruments següents sabent que tots són utilitzats pels compositors de música electrònica i electroacústica.

1) Instrument monofònic basat en la tecnologia de la vàlvula en buit, que era capaç de produir ones sinusoïdals amb harmònics: *intonarumori*
2) Instrument en forma de caixa de la qual ixen 2 antenes i en què l'intèrpret produeix els sons movent les mans prop de les antenes, encara que sense tocar-les: *theremin*
3) Instrument format per diversos teclats i proveït d'una dinamo que generava ones: *dinamòfon*
4) Instrument proveït d'un sol teclat i d'un anell metàl·lic que llisca sobre una peça de carbó: *ones Martenot*

2.4. ORDENEM CONCEPTES

a. Usa convenientment les paraules que et facilitem tot seguit i obtindràs un resum amb les característiques principals dels corrents musicals del segle XX.

extrems, dissonants, sentiments, melodia, irregulars,
percussió, neoclàssica, intel·lectual, electroacústica, electrònics,
tradicionals, ritme, artificials

Caràcter

- Es busca més l'efecte sonor que la transmissió de ___sentiments___ .

Gènere

- Es busca un art ___intel·lectual___ i, per tant, dirigit a un públic entés i elitista.

Moviment i compàs

- Ús de ritmes ___irregulars___. En ocasions, el ritme és lliure i sense compassos.

Dinàmica i matisos

- Les possibilitats dinàmiques s'amplien i són portades fins als ___extrems___, realitzant en moltes ocasions grans canvis d'intensitat de manera sobtada.

Instrumentació

- Els instruments ___tradicionals___ són tractats de forma diferent.
- S'usen instruments de nova creació, com els ___elèctrics___.
- Els instruments de ___percussió___ adquireixen una gran importància.

Melodia

- Algunes obres musicals prescindeixen de la ___melodia___. La primacia que havia tingut la melodia fins ara ha estat substituïda per altres elements que havien estat secundaris, com el ___ritme___, la textura i, fins i tot, per sorolls, veus i sons creats per mitjans ___artificials___.

Textura

- Les harmonies són cada vegada més ___dissonants___, fins arribar al soroll.

Forma

- Sorgeixen nombroses tendències i estils musicals: Dodecafonisme, Futurisme, música concreta, electrònica, ___electroacústica___, aleatòria, estocàstica i ___neoclàssica___.

1. Pensa en les partitures que has visualitzat i en les que apareixen en el llibre, i contesta les qüestions que et plantegem tot seguit.

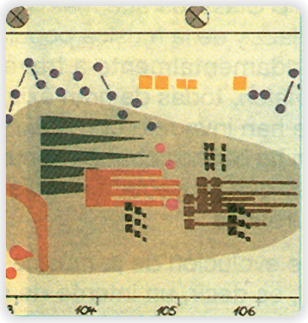

a. Indica les diferències que trobes pel que fa a la pauta en què s'escriuen els sons durant el segle XX comparada amb l'escriptura convencional. *Els compositors necessiten nous símbols i signes per representar allò que intenten transmetre ja que no poden fer-ho mitjançant el pentagrama tradicional.*

b. Quin és el motiu pel qual hi ha aquestes diferències? *La ruptura amb l'estil de música anterior. L'experimentació necessita un nou suport per expressar-se.*

c. Consideres que la notació usada pels compositors del segle XX pot plantejar algun problema als intèrprets? *Sí.* Per què? *Perquè es tracta de signes i anotacions que requereixen una explicació per part del compositor perquè l'intèrpret comprenga la idea de l'autor.*

d. Creus que els músics del segle XX pensen en una mena d'"art visual" quan elaboren les partitures? *Sí.* Per què? *Perquè usen tota mena de grafismes, dibuixos, colors, marques visuals per expressar la nova música d'aquesta època.*

e. Hi ha alguna imatge de partitura en el llibre que et suggerisca alguna cosa artística? *Sí.* Quina? *Bussoti.* Per què? *Perquè més que una partitura sembla una obra d'art pictòrica.*

3.1. COMPOSITORS DE L'IMPRESSIONISME

2. Relaciona correctament els enunciats amb el compositor impressionista corresponent.

Erik Satie

Claude Debussy

Maurice Ravel

a) Va ser l'únic compositor totalment impressionista, de manera que podem dir que la música impressionista comença i acaba amb ell.
b) Músic francés considerat excèntric i inconformista cap a tot tipus de corrent estètic, tant tradicional com avantguardista.
c) Compositor francés acusat en ocasions de ser un imitador de Debussy, encara que la seua capacitat per a tractar el color orquestral és única.
d) Compositor francés que durant l'Exposició Mundial a París va sentir ritmes i escales orientals que trencaven amb el concepte tradicional de consonància i dissonància.

3.2. COMPOSITORS DE MÚSICA CONTEMPORÀNIA

3. Relaciona correctament cada compositor del segle XX amb l'enunciat corresponent.

Stravinsky, Schönberg, Varèse

a) Compositor i enginyer francés que va compondre una obra per a l'Exposició Mundial de Brussel·les (1958) retransmesa a través de 425 altaveus situats en diferents punts del Philips Pavilion (dissenyat per l'arquitecte Le Corbusier). ***Varèse***

b) Compositor de l'obra titulada *La consagració de la primavera*. ***Stravinsky***

c) Compositor austríac, que va abanderar un nou procés compositiu: l'atonalisme, que trencarà amb les regles de composició fins ara usades. ***Schönberg***

d) Compositor rus, que amb l'estrena de la seua obra va provocar un escàndol a París. ***Stravinsky***

e) Compositor de l'obra titulada *Poème électronique*. ***Varèse***

f) Compositor que va haver de canviar alguna de les notes de les seues obres per protegir-les sota els drets americans. ***Stravinsky***

3.4. ASSIMILEM CONCEPTES

4. El text següent reflecteix perfectament la naturalesa de la música impressionista. Completa'l amb les paraules que t'oferim i comprendràs el seu significat vertader:

detinga, temps, pinzellades, recomponen, dissonància, independents, imaginació

La tradicional força atractiva i resolutiva dels sons ha quedat anul·lada i la sonoritat sembla que es ***detinga*** com si es contemplés en els reflexos d'una superfície transparent i immòbil, en la qual els antics conceptes de consonància i de ***dissonància*** desapareixen com a tals. D'aquesta manera, grups d'acords ***independents*** es descomponen i es ***recomponen***, a manera de petites ***pinzellades*** de diferents colors que intenten despertar els sentits i la ***imaginació***, a través d'una atmosfera cromàtica que flueix contínuament en el ***temps*** i en l'espai.

5. Escriu el nom del corrent musical del segle XX que correspon a cada definició.

> Dodecafonisme, música electrònica, futurisme, música concreta, neoclassicisme, música estocàstica

a) Música creada al laboratori amb mitjans electrònics en què no intervé l'enregistrament de sons. ***Música electrònica***

b) Música inspirada en períodes anteriors (Barroc, etc.). ***Neoclassicisme***

c) Composició musical realitzada a través de l'ordinador i l'estadística. ***Música estocàstica***

d) Introducció del soroll en les composicions musicals. ***Futurisme***

e) Ruptura de la tonalitat, desaparició de l'orde i de l'organització tradicional dels sons. ***Dodecafonisme***

f) Música creada al laboratori partint d'enregistraments de la naturalesa, ciutats, fàbriques, etc. ***Música concreta***

6. Relaciona cada estil amb el seu compositor representatiu.

1	Dodecafonisme	5	I. Stravinsky
2	Futurisme	3	J. Cage
3	Música aleatòria	6	P. Henry
4	Música estocàstica	7	L. Berio
5	Neoclassicisme	2	Russolo
6	Música concreta	8	Stockhausen
7	Música electroacústica	4	Xenakis
8	Música electrònica	1	Schönberg

7. Relaciona cada obra amb el seu compositor.

1	*Laberints II*	9	B. Bartók
9	*Música per a cordes, percussió i celesta*	7	I. Stravinsky
5	*Estratègia*	4	J. Cage
2	*Un encontre entre cotxes i avions*	3	P. Henry
7	*Pulcinella*	1	L. Berio
3	*Variacions per a una porta i un sospir*	2	Russolo
6	*Pierrot Lunaire*	8	Stockhausen
4	*Imaginare Landscape núm. I*	5	Xenakis
8	*El cant de l'adolescent*	6	Schönberg

BLOC 4 MÚSICA ACTUAL

MÚSICA CONTEMPORÀNIA I ÚLTIMES TENDÈNCIES EN LA MÚSICA ACTUAL

Aquestes són algunes de les característiques dels estils i tendències del segle XX i de la música actual. Indica l'estil corresponent entre els que et facilitem tot seguit.

música industrial, future pop, trance, chill out, synth pop, electro, house

a) Música hipnòtica i estimulant per als oients a la pista de ball a partir de la conjunció de la música, llums, colors i moviments.
trance

b) Música interpretada amb els últims progressos tecnològics: sintetitzadors, seqüenciadors i sons programats.
synth pop

c) Música electrònica per a sentir que provoca sensacions de tranquil·litat entre els oients.
chill out

d) Gènere electrònic no comercial denominat "anti-música", sorgit a Anglaterra el 1976, que usava crits, grunyits, serres elèctriques i vídeos en les representacions.
música industrial

e) Branca de la música Disco que va aparéixer a principis dels anys 80. El seu nom prové d'una discoteca de Chicago i tenia relació amb la música que feien els discjòqueis principiants en sa casa.
house

f) Música electrònica de ball que resulta de la barreja de diversos estils com l'EBM, el Synth Pop i el Trance. Els seus seguidors són reconeguts per usar peces de roba d'estil militar, dessuadores i pantalons de camuflatge, cinturons de cuir, botes militars…
future pop

g) Estil iniciat el 1982, que resulta de la fusió del funk, del hip-hop i de la música electrònica europea. Caracteritzat per l'ús de caixes de ritmes, melodies simples en el teclat i efectes de so.
electro

1. Escriu les línies divisòries.

a)

b)

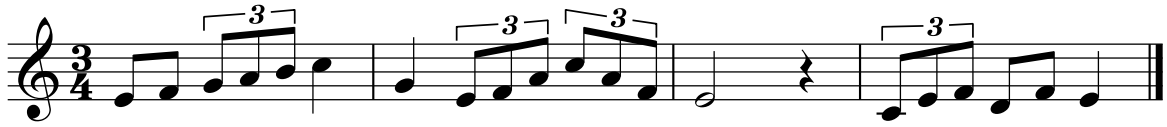

2. Dibuixa les dues figures equivalents.

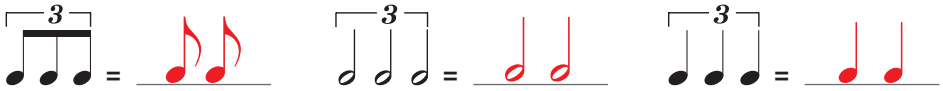

3. Dibuixa una figura equivalent.

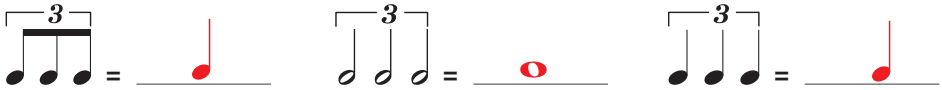

4. Completa els pentagrames següents.

a)

b)

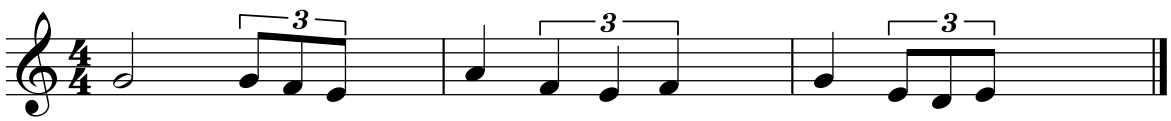

5.1.2. El doset

5. Escriu les línies divisòries.

a)

b)

6. Dibuixa les tres figures equivalents.

7. Dibuixa una figura equivalent.

8. Completa els pentagrames següents.

a)

b)

MÚSICA I TECNOLOGIES

En el CD ROM et plantegem un seguit d'activitats en les quals podràs posar en pràctica tot allò que has aprés en aquesta unitat.

AUDICIONS

CD 1

Unitat 1. L'EDAT MITJANA

Audició 1	*Crux Fidelis*
Audició 2	*Adorabo*
Audició 3	*Sanctus*
Audició 4	*Kyrie*
Audició 5	*Et lucis ante terminum*
Audició 6	*Muito debemos varoes Cantiga núm. 2*
Audició 7	*Santa Maria Strela do dia*
Audició 8	*Muito debemos varoes (fragment final 1)*
Audició 9	*Muito debemos varoes (fragment final 2)*
Audició 10	*Instrument medieval*
Audició 11	*Instrument medieval*
Audició 12	*Instrument medieval*
Audició 13	*Missa de Notre Dame*, Guillaume de Machaut
Audició 14	*Cant de l'Edat Mitjana 1*
Audició 15	*Cant de l'Edat Mitjana 2*
Audició 16	*Cant de l'Edat Mitjana 3*

Unitat 2. EL RENAIXEMENT

Audició 17	*Ave Maria*, Tomás Luis de Victoria
Audició 18	*Textura 1 - Ave Maria*, Tomás Luis de Victoria
Audició 19	*Textura 2 - Ave Maria*, Tomás Luis de Victoria
Audició 20	*Ay triste que vengo*, Juan del Encina
Audició 21	*Guárdame las vacas*, L. de Narváez
Audició 22	*Recercada*, D. Ortiz
Audició 23	*Canario*, C. Negri
Audició 24	*Cant del Renaixement 1*
Audició 25	*Cant del Renaixement 2*
Audició 26	*Cant del Renaixement 3*

Unitat 3. EL BARROC

Audició 27	*La primavera (1r moviment)*, A. Vivaldi
Audició 28	*La primavera (2n moviment)*, A. Vivaldi
Audició 29	*La primavera (3r moviment)*, A. Vivaldi
Audició 30	*La primavera (començament)*, A. Vivaldi
Audició 31	*Orquestra 1*
Audició 32	*Orquestra 2*
Audició 33	*Orquestra 3*
Audició 34	*Discriminació tímbrica*
Audició 35	*Virtuosisme*
Audició 36	*Fuga*
Audició 37	*Concerto*
Audició 38	*Rinaldo (ària)*, G. F. Haendel
Audició 39	*Dido i Enees, H. Purcel*l
Audició 40	Instrumentació *òpera 1*
Audició 41	*Instrumentació òpera 2*
Audició 42	*Instrumentació òpera 3*
Audició 43	*Melodia òpera 1*
Audició 44	*Melodia òpera 2*
Audició 45	*Sonata en D menor*, D. Scarlatti
Audició 46	*Música Aquàtica (Minuet de la Suite núm. 1)*, G. F. Haendel
Audició 47	*Música per als Reials Focs d'Artifici*, G. F. Haendel
Audició 48	*Zadok the Priest*, G. F. Haendel
Audició 49	*Concert de Brandenburg núm. 2*, J. S. Bach
Audició 50	*Al·leluia (l'Oratori, El Messies)*, G. F. Haendel

CD 2

Unitat 4. EL CLASSICISME

Audició 1	*Petita serenata nocturna (1r moviment)*, W. A. Mozart
Audició 2	*Petita serenata nocturna (2n moviment)*, W. A. Mozart
Audició 3	*Petita serenata nocturna (3r moviment)*, W. A. Mozart
Audició 4	*Petita serenata nocturna (4t moviment)*, W. A. Mozart
Audició 5	*Matisos*
Audició 6	*Extractes de La flauta màgica*, W. A. Mozart
Audició 7	*Quintet*, W. A. Mozart
Audició 8	*Marxa turca*, W. A. Mozart
Audició 9	*Concert*, C. Stamitz
Audició 10	*Forma del Classicisme 1*
Audició 11	*Forma del Classicisme 2*
Audició 12	*Forma del Classicisme 3*
Audició 13	*Simfonia núm. 94 (Sorpresa)*, Haydn
Audició 14	*Simfonia núm. 40 (1r moviment)*, W. A. Mozart

Unitat 5. ROMANTICISME - NACIONALISME

Audició 15	*El Moldava, B. Smetana (complet)*
Audició 16	*El naixement del riu Moldava*
Audició 17	*El Moldava, (2 brolladors)*
Audició 18	*La cacera*
Audició 19	*La boda camperola*
Audició 20	*Clar de Lluna i Dansa de les Nimfes*
Audició 21	*Tema El Moldava*
Audició 22	*Els ràpids de Sant Joan*
Audició 23	*El Moldava discorre àmpliament*
Audició 24	*Praga i el castell Vyšehrad*
Audició 25	*La desembocadura*
Audició 26	*Petita serenata nocturna*, W. A. Mozart
Audició 27	*Vals núm. 7 en do sostingut menor*, F. Chopin
Audició 28	*Forma del Romanticisme 1*
Audició 29	*Forma del Romanticisme 2*
Audició 30	*Simfonia del Nou Món*, A. Dvořák
Audició 31	*Sonata*, P. Hindemith
Audició 32	*Concert*, A. Glazunov
Audició 33	*Fragments musicals*
Audició 34	*En el matí*, E. Grieg
Audició 35	*A les estepes de l'Àsia Central*, A. Borodin
Audició 36	*Tità*, G. Mahler
Audició 37	*Tosca*, G. Puccini
Audició 38	*Widmung*, R. Schumann

Unitat 6. IMPRESSIONISME - MÚSICA CONTEMPORÀNIA

Audició 39	*Preludi a la migdiada d'un faune*, C. Debussy
Audició 40	*Despertar d'una ciutat*, L. Russolo
Audició 41	*ST/10-1,080262*, I. Xenakis
Audició 42	*La consagració de la primavera*, I. Stravinsky
Audició 43	*Yes, Speak Out*, C. Halffter
Audició 44	*Ionisation*, E. Varése
Audició 45	*Momenti, per nastro magnetico*, L. Berio
Audició 46	*Helicopter String Quartet*, K. H. Stockhausen
Audició 47	*Variacions per a piano*, A. Webern
Audició 48	*Kontaken*, K. H. Stockhausen
Audició 49	*Cant dels adolescents*, K. H. Stockhausen

PROVES DE CONEIXEMENTS

UN MÓN DE SONS C

L'EDAT MITJANA

PROVA DE CONEIXEMENTS

Nom: _____ Curs: _____ Grup: _____

1. Assenyala amb una X el període cronològic que comprén l'Edat Mitjana. *(Total 0,30 punts)*

- ◯ Des del segle IX fins al segle XVI
- ◯ Des del segle XI fins al segle XIII
- ◯ Des de finals del segle V fins al segle XV
- ◯ Des de l'any 800 fins l'any 1600

2. Descriu els aspectes històrics i socioculturals que caracteritzen aquest període de la història responent les qüestions següents. *(Total 2 punts: 0,50 per cada qüestió)*

a. Per què creus que la vida cultural es desenvolupa principalment en els monestirs i abadies?

b. En aquesta època, com es troba Europa en l'àmbit social?

c. Què eren les Croades?

d. Aquest període té dues etapes: l'Alta i la Baixa Edat Mitjana. Sabries dir quin és el període artístic que, en la segona etapa, simbolitza la intenció de l'home d'unir la terra amb el cel i quines són les construccions realitzades amb aquest propòsit?

3. Contesta les preguntes següents.

3.1. El cant gregorià representa la música religiosa d'aquest període. *(Total 2,8 punts: 0,40 punts per cada qüestió)*

a. En quin idioma se solia cantar? _____

b. Escriu dos adjectius que definisquen el caràcter del cant gregorià.

c. Per què l'Església prohibia el cant femení i l'ús dels instruments? _____

d. Hi ha dues maneres d'interpretar els cants gregorians. Quines són? _____

e. Hi ha dues maneres de combinar la melodia amb el text. Quins són aquests estils? _____

f. Els cants gregorians s'usaven en dos moments fonamentals. Quins eren? _____

g. Nom de la primera forma polifònica en la qual a una veu se li n'afegeix una altra superior a distància de 4a o 5a. _____

3.2. Les cançons dels trobadors representen la música profana. *(Total 2,8 punts: 0,40 punts per cada qüestió)*

a. En quin idioma se solien cantar? _____

b. Quina temàtica solien tractar? _____

c. Com s'anomenava els trobadors al nord de França? _____

d. Escriu el nom d'un trobador espanyol important. _____

e. Com s'anomenava els trobadors a Alemanya? _____

f. Per què ve influït el ritme en la música profana? _____

g. Quina era la temàtica de les cantigues? _____

4. Els instruments en l'Edat Mitjana. *(Total 1 punt: 0,20 per cada qüestió)*

a. A Espanya, un instrument de corda fregada que sona quan s'acciona una espècie de maneta amb una roda que frega les cordes. _____

b. Instrument de corda puntejada d'origen àrab. _____

c. Tamboret amb forma de copa i cos de fusta o ceràmica que es tocava recolzat sobre el muscle i que pertany a la família de percussió. _____

d. En la família de vent, espècie de trompeta recta que servia per anunciar l'arribada d'un príncep o d'un rei. _____

e. De la família de vent, espècie de gaita gallega, decorada amb caps tallats d'homes i d'animals.

_____

5. Contesta les qüestions següents *(Total 0,60 punts: 0,15 per cada qüestió)*

a. Cognom d'un important teòric i compositor que pertany al període de l'Ars Nova que va ser soldat, diplomàtic i bisbe. _____

b. A diferència de l'organum, les veus del discantus funcionen per moviment. _____

c. Nom de la pauta usada per a representar de forma gràfica sons dels cants gregorians.

_____

d. Cognom d'un compositor i teòric important que pertany al període de l'Ars Antiqua i que va iniciar la fase creativa de la música religiosa. _____

6. Indica el gènere (religiós o profà) al qual pertanyen les audicions següents i justifica la resposta, argumentant breument aspectes relatius al caràcter, moviment o tempo, instrumentació... *(Total 0,5 punts: 0,25 per audició)*

Audició 1

ESTIL: _____

JUSTIFICACIÓ: _____

_____

Audició 2

ESTIL: _____

JUSTIFICACIÓ: _____

_____

L'EDAT MITJANA

SOLUCIONS **PROVA DE CONEIXEMENTS**

Nom: _____ Curs: _____ Grup: _____

1. Assenyala amb una X el període cronològic que comprén l'Edat Mitjana. *(Total 0,30 punts)*

- ◯ Des del segle IX fins al segle XVI
- ◯ Des del segle XI fins al segle XIII
- (X) Des de finals del segle V fins al segle XV
- ◯ Des de l'any 800 fins l'any 1600

2. Descriu els aspectes històrics i socioculturals que caracteritzen aquest període de la història responent les qüestions següents. *(Total 2 punts: 0,50 per cada qüestió)*

a. Per què creus que la vida cultural es desenvolupa principalment en els monestirs i abadies?
Perquè els monjos eren els únics que conreaven les arts i les ciències a través dels nombrosos manuscrits de l'antiga Grècia i Roma.

b. En aquesta època, com es troba Europa en l'àmbit social?
Es trobava fragmentada en petits territoris dominats per senyors feudals, permanentment en lluita.

c. Què eren les Croades?
Expedicions militars liderades pels regnes cristians que pretenien conquerir els llocs sants de Jerusalem.

d. Aquest període té dues etapes: l'Alta i la Baixa Edat Mitjana. Sabries dir quin és el període artístic que, en la segona etapa, simbolitza la intenció de l'home d'unir la terra amb el cel i quines són les construccions realitzades amb aquest propòsit?
El gòtic. Les catedrals.

3. Contesta les preguntes següents.

3.1. El cant gregorià representa la música religiosa d'aquest període. *(Total 2,8 punts: 0,40 punts per cada qüestió)*

a. En quin idioma se solia cantar? *En llatí.*

b. Escriu dos adjectius que definisquen el caràcter del cant gregorià.
Tranquil, assossegat, relaxat.

c. Per què l'Església prohibia el cant femení i l'ús dels instruments?
Perquè es considerava que distreia els fidels del culte.

d. Hi ha dues maneres d'interpretar els cants gregorians. Quines són?
Directa i responsorial.

e. Hi ha dues maneres de combinar la melodia amb el text. Quins són aquests estils?
Sil·làbic i melismàtic.

f. Els cants gregorians s'usaven en dos moments fonamentals. Quins eren?
En la missa i en l'ofici diví.

g. Nom de la primera forma polifònica en la qual a una veu se li n'afegeix una altra superior a distància de 4a o 5a. *Organum.*

3.2. Les cançons dels trobadors representen la música profana. *(Total 2,8 punts: 0,40 punts per cada qüestió)*

a. En quin idioma se solien cantar? *En llengua vernacla (la pròpia de cada país).*

b. Quina temàtica solien tractar? *Ideals cavallerescos de la guerra, de l'amor.*

c. Com s'anomenava els trobadors al nord de França? *Troveros.*

d. Escriu el nom d'un trobador espanyol important. *Martin Codax de Vigo o el rei Alfons X el savi.*

e. Com s'anomenava els trobadors a Alemanya? *Minnesängers.*

f. Per què ve influït el ritme en la música profana? *Per la dansa.*

g. Quina era la temàtica de les cantigues? *El relat de miracles esdevinguts per la intercessió de la Mare de Déu.*

4. Els instruments en l'Edat Mitjana. *(Total 1 punt: 0,20 per cada qüestió)*

a. A Espanya, un instrument de corda fregada que sona quan s'acciona una espècie de maneta amb una roda que frega les cordes. *Viola de roda o samfoina*

b. Instrument de corda puntejada d'origen àrab. *Llaüt*

c. Tamboret amb forma de copa i cos de fusta o ceràmica que es tocava recolzat sobre el muscle i que pertany a la família de percussió. *Darbukka*

d. En la família de vent, espècie de trompeta recta que servia per anunciar l'arribada d'un príncep o d'un rei. *Botzina*

e. De la família de vent, espècie de gaita gallega, decorada amb caps tallats d'homes i d'animals. *Cornamusa*

5. Contesta les qüestions següents *(Total 0,60 punts: 0,15 per cada qüestió)*

a. Cognom d'un important teòric i compositor que pertany al període de l'Ars Nova que va ser soldat, diplomàtic i bisbe. *Vitry*

b. A diferència de l'organum, les veus del discantus funcionen per moviment. *Contrari*

c. Nom de la pauta usada per a representar de forma gràfica sons dels cants gregorians. *Tetragrama*

d. Cognom d'un compositor i teòric important que pertany al període de l'Ars Antiqua i que va iniciar la fase creativa de la música religiosa. *Léonin*

6. Indica el gènere (religiós o profà) al qual pertanyen les audicions següents i justifica la resposta, argumentant breument aspectes relatius al caràcter, moviment o tempo, instrumentació... *(Total 0,5 punts: 0,25 per audició)*

Audició 1

ESTIL: *Profà*

JUSTIFICACIÓ: *Vocal i instrumental (mixt), veus femenines, popular, folklòric, caràcter alegre, animat, divertit, graciós...*

Audició 2

ESTIL: *Religiós litúrgic*

JUSTIFICACIÓ: *Caràcter relaxat, tranquil, pausat, gènere funcional, a cappella, en llatí, veus masculines o greus, destinat a l'oració i comunicació amb Déu.*

EL RENAIXEMENT

PROVA DE CONEIXEMENTS

Nom: _____ Curs: _____ Grup: _____

1. Completa el text explicant per què es coneix aquest període de la història amb el nom de Renaixement. *(Total 2 punts)*

"... En aquesta època que comença al segle _____ i finalitza al segle _____, hi ha interés per conéixer la cultura de _____ i Roma i per recuperar els seus ideals d'harmonia, _____ i proporció. Això es reflectirà en totes les arts plàstiques: pintura, _____ i arquitectura, en les quals es concedirà una importància fonamental a la _____, al valor i a la _____."

2. Descriu els aspectes històrics i socioculturals que caracteritzen aquest període de la història responent les qüestions següents. *(Total 2 punts: 0,50 per cada qüestió)*

a. En l'àmbit social, qui era considerat el centre de l'Univers en el món medieval?

_____

_____

b. Quin és el nom del corrent cultural i a qui se situa com a centre de l'univers i com a mesura de totes les coses? _____

_____

c. En l'àmbit cultural, són tres els fets que marquen aquest període. Quins són? _____

_____

_____

d. En l'àmbit musical, quin nom reben les poderoses famílies que mantenen els artistes d'aquesta època? Escriu el nom de dues d'aquestes famílies. _____

_____

3. Contesta les preguntes següents.

3.1. Sobre la música religiosa, respon: *(Total 2,5 punts: 0,50 punts per cada qüestió)*

a. La forma anomenada cor luterà pertany al país: _____ i es canta en la llengua:

_____

b. La forma anomenada himne anglicà pertany al país: _____ i es canta en la llengua:

_____

c. La forma anomenada *laudi spirituali* pertany al país: _____ i es canta en la llengua:

_____

d. Escriu el nom de dues personalitats que van provocar en els seus respectius països la ruptura amb l'Església catòlica romana. A Alemanya _____

A Anglaterra _____

e. Escriu el nom de dues formes vocals religioses de l'Església catòlica. _____

_____

3.2. Quant a la música profana, respon: *(Total 2 punts: 0,40 punts per cada qüestió)*

a. La forma profana anomenada madrigal pertany al país: _____ i presenta una temàtica: _____

b. La forma profana anomenada *chanson* pertany al país: _____ i presenta una temàtica: _____

c. Escriu el nom de dos cançoners. _____

d. Escriu el nom de dues danses profanes. _____

e. Els temes usats en les cançons són de caràcter. _____

4. Relaciona els compositors que apareixen tot seguit amb l'escola corresponent. *(Total 0,5 punts)*

1 Escola catalana	◯ Cristóbal de Morales
	◯ Mateu Fletxa
2 Escola andalusa	◯ Juan del Encina
	◯ Francisco Guerrero
3 Escola castellana	◯ Tomás Luis de Victoria
	◯ Joan Pujol

5. Relaciona els instruments amb la família corresponent. *(Total 0,50 punts)*

1 Corda	◯ Timbala
	◯ Clavicordi
2 Vent	◯ Pifre
	◯ Saltiri
3 Percussió	◯ Naqqara
	◯ Bombarda

6. Indica el gènere (religiós o profà), al qual pertanyen les audicions següents i justifica la resposta, argumentant breument aspectes relatius al caràcter, moviment o tempo, instrumentació... *(Total 0,5 punts: 0,25 per cada qüestió)*

Audició 1

ESTIL: _____

JUSTIFICACIÓ: _____

_____

Audició 2

ESTIL: _____

JUSTIFICACIÓ: _____

_____

EL RENAIXEMENT

SOLUCIONS — **PROVA DE CONEIXEMENTS**

Nom: _____ Curs: _____ Grup: _____

1. Completa el text explicant per què es coneix aquest període de la història amb el nom de Renaixement. *(Total 2 punts)*

"... En aquesta època que comença al segle ***XV*** *i finalitza al segle* ***XVI****, hi ha interés per conéixer la cultura de* ***Grècia*** *i Roma i per recuperar els seus ideals d'harmonia,* ***equilibri*** *i proporció. Això es reflectirà en totes les arts plàstiques: pintura,* ***escultura*** *i arquitectura, en les quals es concedirà una importància fonamental a la* ***bellesa****, al valor i a la* ***raó****."*

2. Descriu els aspectes històrics i socioculturals que caracteritzen aquest període de la història responent les qüestions següents. *(Total 2 punts: 0,50 per cada qüestió)*

a. En l'àmbit social, qui era considerat el centre de l'Univers en el món medieval?
A Déu.

b. Quin és el nom del corrent cultural i a qui se situa com a centre de l'univers i com a mesura de totes les coses? ***L'home. Humanisme.***

c. En l'àmbit cultural, són tres els fets que marquen aquest període. Quins són?
Els descobriments geogràfics, la configuració dels estats i la invenció de la impremta.

d. En l'àmbit musical, quin nom reben les poderoses famílies que mantenen els artistes d'aquesta època? Escriu el nom de dues d'aquestes famílies.
Mecenes. Els Mèdici i els Sforza.

3. Contesta les preguntes següents.

3.1. Sobre la música religiosa, respon: *(Total 2,5 punts: 0,50 punts per cada qüestió)*

a. La forma anomenada cor luterà pertany al país: ***Alemanya*** i es canta en la llengua: ***alemany***

b. La forma anomenada himne anglicà pertany al país: ***Anglaterra*** i es canta en la llengua: ***anglés***

c. La forma anomenada *laudi spirituali* pertany al país: ***Itàlia*** i es canta en la llengua: ***italià***

d. Escriu el nom de dues personalitats que van provocar en els seus respectius països la ruptura amb l'Església catòlica romana. A Alemanya ***Martí Luter.***
A Anglaterra ***El rei Enric VIII.***

e. Escriu el nom de dues formes vocals religioses de l'Església catòlica.
La missa i el motet.

3.2. Quant a la música profana, respon: *(Total 2 punts: 0,40 punts per cada qüestió)*

a. La forma profana anomenada madrigal pertany al país: *Espanya* i presenta una temàtica: *amorosa, satírica o humorística*

b. La forma profana anomenada *chanson* pertany al país: *França* i presenta una temàtica: *històries fantàstiques de cavallers*

c. Escriu el nom de dos cançoners. *Uppsala i Medinacelli*

d. Escriu el nom de dues danses profanes. *Pavana, alemanda, gallarda i courante*

e. Els temes usats en les cançons són de caràcter. *Satíric, eròtic, carnavalesc*

4. Relaciona els compositors que apareixen tot seguit amb l'escola corresponent. *(Total 0,5 punts)*

1 Escola catalana	2 Cristóbal de Morales
	1 Mateu Fletxa
2 Escola andalusa	3 Juan del Encina
	2 Francisco Guerrero
3 Escola castellana	3 Tomás Luis de Victoria
	1 Joan Pujol

5. Relaciona els instruments amb la família corresponent. *(Total 0,50 punts)*

1 Corda	3 Timbala
	1 Clavicordi
2 Vent	2 Pifre
	1 Saltiri
3 Percussió	3 Naqqara
	2 Bombarda

6. Indica el gènere (religiós o profà), al qual pertanyen les audicions següents i justifica la resposta, argumentant breument aspectes relatius al caràcter, moviment o tempo, instrumentació... *(Total 0,5 punts: 0,25 per cada qüestió)*

Audició 1

ESTIL: *Religiós litúrgic*

JUSTIFICACIÓ: *Caràcter relaxat, tranquil, pausat, gènere funcional, a cappella, en llatí, veus masculines o greus, destinat a l'oració i comunicació amb Déu.*

Audició 2

ESTIL: *Profà*

JUSTIFICACIÓ: *Vocal i instrumental (mixt), veus femenines, popular, folklòric, caràcter alegre, animat, divertit, graciós...*

EL BARROC

PROVA DE CONEIXEMENTS

Nom: _____ Curs: _____ Grup: _____

1. Assenyala amb una X el període cronològic que comprén el Barroc. *(Total 0,40 punts)*

- ◯ Des del segle IX fins al segle XVI
- ◯ Des de l'any 1600 fins l'any 1750
- ◯ Des de finals del segle XV fins al segle XVI
- ◯ Des de l'any 900 fins l'any 1500

2. Descriu els aspectes històrics i socioculturals que caracteritzen aquest període de la història responent les qüestions següents. *(Total 2,40 punts: 0,40 per cada qüestió)*

a. Escriu el nom d'aquella que es considera la primera òpera composta i de la qual únicament es conserven alguns fragments i el nom de l'autor. _____

b. Procedència del terme Barroc. _____

c. En quins estats estava organitzada la societat d'aquesta època? _____

d. Nom amb el qual es coneixia determinats xiquets seleccionats pel fet que tenien unes veus belles i als quals es mutilava per evitar el canvi de veu: _____

e. Nom del lloc on naix l'òpera. _____

f. Nom amb el qual es coneixia el domini prodigiós de la tècnica vocal i instrumental que existia en aquesta època: _____

3. Contesta les preguntes següents.

3.1. Amb relació a la música vocal, respon: *(Total 2,4 punts: 0,40 punts per cada qüestió)*

a. La cantata és una forma vocal religiosa que pertany a l'església _____

b. D'on s'extrauen els textos de la forma vocal religiosa anomenada "oratori"? _____

c. En la forma vocal religiosa anomenada "passió" es relata _____

d. Què és una ària? A quina forma vocal correspon? _____

e. Per a què serveix la part de l'òpera anomenada "interludi"? _____

f. Forma vocal profana d'Espanya que combina escenes cantades amb escenes parlades. _____

3.2. Amb relació a la música instrumental, respon. *(Total 2,40 punts: 0,40 punts per cada qüestió)*

a. Nom d'una forma polifònica instrumental d'un sol moviment, basada en la tècnica de la imitació

_____

b. Forma instrumental que en els orígens significava "música per a ser executada amb un instrument d'arc" _____

c. La part que serveix d'introducció en una òpera barroca. _____

d. Forma instrumental estructurada en tres moviments ràpid-lent-ràpid, en la qual intervé, d'una banda, tota l'orquestra i, de l'altra, un petit grup d'instruments. _____

e. Anomena tres danses pertanyents a la suite del Barroc. _____

f. Forma que en els orígens significava "música per ser executada amb instruments de teclat" _____

_____

4. Relaciona els compositors que apareixen tot seguit amb els països als quals corresponen. *(Total 1 punt)*

1 Itàlia 2 França 3 Espanya 4 Anglaterra 5 Alemanya

◯ Charpentier	◯ Vivaldi	◯ Schutz	◯ Purcell
◯ J. de Nebra	◯ Telemann	◯ Couperin	◯ Praetorius
◯ J. S. Bach	◯ Peri	◯ Monteverdi	◯ Haendel

5. Relaciona els instruments següents amb la família corresponent. *(Total 0,60 punts)*

1 Família de corda fregada 2 Família de corda puntejada 3 Família de corda percudida
4 Família de vent fusta 5 Família de vent metall 6 Família de percussió

◯ oboè	◯ violí	◯ timbals	◯ clavicèmbal
◯ trompa	◯ flauta de bec	◯ fagot	◯ viola
◯ violoncel	◯ trompeta	◯ guitarra	◯ clavicordi

6. Indica el gènere (religiós o profà) al qual pertanyen les audicions següents i justifica la resposta, argumentant breument aspectes relatius al caràcter, moviment o tempo, instrumentació... *(Total 0,5 punts: 0,25 per audició)*

Audició 1

ESTIL: _____

JUSTIFICACIÓ: _____

_____

Audició 2

ESTIL: _____

JUSTIFICACIÓ: _____

_____

EL BARROC

SOLUCIONS — **PROVA DE CONEIXEMENTS**

Nom: _____ Curs: _____ Grup: _____

1. Assenyala amb una X el període cronològic que comprén el Barroc. *(Total 0,40 punts)*

- ◯ Des del segle IX fins al segle XVI
- ◯ Des de finals del segle XV fins al segle XVI
- (X) Des de l'any 1600 fins l'any 1750
- ◯ Des de l'any 900 fins l'any 1500

2. Descriu els aspectes històrics i socioculturals que caracteritzen aquest període de la història responent les qüestions següents. *(Total 2,40 punts: 0,40 per cada qüestió)*

a. Escriu el nom d'aquella que es considera la primera òpera composta i de la qual únicament es conserven alguns fragments i el nom de l'autor. *Eurídice. Jacobo Peri*

b. Procedència del terme Barroc. *Procedeix de la paraula portuguesa barrueco, que significa perla gran i irregular.*

c. En quins estats estava organitzada la societat d'aquesta època? *Noblesa, clergat i poble pla*

d. Nom amb el qual es coneixia determinats xiquets seleccionats pel fet que tenien unes veus belles i als quals es mutilava per evitar el canvi de veu: *Castrati*

e. Nom del lloc on naix l'òpera. *Florència*

f. Nom amb el qual es coneixia el domini prodigiós de la tècnica vocal i instrumental que existia en aquesta època: *Virtuosisme*

3. Contesta les preguntes següents.

3.1. Amb relació a la música vocal, respon: *(Total 2,4 punts: 0,40 punts per cada qüestió)*

a. La cantata és una forma vocal religiosa que pertany a l'església *Protestant*

b. D'on s'extrauen els textos de la forma vocal religiosa anomenada "oratori"? *De l'Antic i del Nou Testament*

c. En la forma vocal religiosa anomenada "passió" es relata *La mort i passió de Jesucrist, segons els evangelis.*

d. Què és unaària? A quina forma vocal correspon? *És una peça melòdica amb acompanyament instrumental, d'una gran dificultat interpretativa, que és cantada per un solista i que serveix per al lluïment del cantant. Pertany a l'òpera.*

e. Per a què serveix la part de l'òpera anomenada "interludi"? *Per a enllaçar les distintes parts de l'òpera.*

f. Forma vocal profana d'Espanya que combina escenes cantades amb escenes parlades. *Sarsuela*

3.2. Amb relació a la música instrumental, respon. *(Total 2,40 punts: 0,40 punts per cada qüestió)*

a. Nom d'una forma polifònica instrumental d'un sol moviment, basada en la tècnica de la imitació *Fuga*

b. Forma instrumental que en els orígens significava "música per a ser executada amb un instrument d'arc" *Sonata*

c. La part que serveix d'introducció en una òpera barroca. *Obertura*

d. Forma instrumental estructurada en tres moviments ràpid-lent-ràpid, en la qual intervé, d'una banda, tota l'orquestra i, de l'altra, un petit grup d'instruments. *Concerto grosso*

e. Anomena tres danses pertanyents a la suite del Barroc. *Alemanda, sarabanda, giga, courante...*

f. Forma que en els orígens significava "música per ser executada amb instruments de teclat" *Tocata*

4. Relaciona els compositors que apareixen tot seguit amb els països als quals corresponen. *(Total 1 punt)*

1 Itàlia 2 França 3 Espanya 4 Anglaterra 5 Alemanya

2 Charpentier	1 Vivaldi	5 Schutz	4 Purcell
3 J. de Nebra	5 Telemann	2 Couperin	5 Praetorius
5 J. S. Bach	1 Peri	1 Monteverdi	4 Haendel

5. Relaciona els instruments següents amb la família corresponent. *(Total 0,60 punts)*

1 Família de corda fregada 2 Família de corda puntejada 3 Família de corda percudida
4 Família de vent fusta 5 Família de vent metall 6 Família de percussió

4 oboè	1 violí	6 timbals	2 clavicèmbal
5 trompa	4 flauta de bec	4 fagot	1 viola
1 violoncel	5 trompeta	2 guitarra	3 clavicordi

6. Indica el gènere (religiós o profà) al qual pertanyen les audicions següents i justifica la resposta, argumentant breument aspectes relatius al caràcter, moviment o tempo, instrumentació... *(Total 0,5 punts: 0,25 per audició)*

Audició 1

ESTIL: *Vocal profà. Òpera*

JUSTIFICACIÓ: *Gènere funcional, mixt escènic, culte. D'una gran dificultat interpretativa a càrrec d'un castrato.*

Audició 2

ESTIL: *Instrumental-profà. Concerto grosso*

JUSTIFICACIÓ: *Gènere típicament barroc interpretat per l'orquestra, que permet aconseguir una dinàmica brusca mitjançant canvis de masses sonores; fort = molts instruments (tutti, grosso o ripieno); suau = pocs instruments (concertinos).*

EL CLASSICISME

PROVA DE CONEIXEMENTS

Nom: _____ Curs: _____ Grup: _____

1. Assenyala amb una X el període cronològic que comprén el Classicisme. *(Total 0,50 punts)*

- ◯ Des del segle XIII fins al segle XVI
- ◯ Des de la fi del segle XVI fins al segle XVIII
- ◯ Des de mitjan segle XVIII a principis del XIX
- ◯ Des de mitjan segle XVII a principis del XVIII

2. Descriu els aspectes històrics i socioculturals que caracteritzen aquest període de la història responent les qüestions següents. *(Total 2 punts: 0,50 per cada qüestió)*

a. Aquest període s'emmarca, musicalment, entre dos fets. Quins són? _____

_____

_____

b. Quin és el nom del moviment cultural que en aquesta època promou l'ideal d'igualtat i de benestar de tots els éssers humans mitjançant l'educació i del coneixement? _____

_____

c. Quina és la frase que resumeix la idea d'aquest període i quin és el seu significat? _____

_____

d. Què passa amb el poder dels reis absolutistes? _____

_____

3. Contesta les preguntes següents.

3.1. Amb relació a la música instrumental, contesta: *(Total 2,8 punts)*

a. Formes instrumentals. (*0,40 per cada qüestió)*

a.1. Forma musical que consta de quatre moviments i composta per a orquestra _____

_____

a.2. Música escrita per a un nombre reduït d'instruments. En aquest període agradava molt el quartet de corda. _____

a.3. Obra musical escrita per a la intervenció d'un instrument solista, acompanyat de l'orquestra.

_____

a.4. Estructura de la forma sonata i el seu creador. _____

b. Relaciona el tempo que correspon a cadascun dels quatre moviments d'una simfonia del Classicisme. (*0,30 per cada qüestió)*

Temps lent: moviment número _____

Temps viu i enèrgic: moviment número _____

Temps ràpid "Allegro": moviment número _____

Dansa d'origen francés "Minuet": moviment número _____

3.2. Amb relació a la música vocal, es produeixen una sèrie de canvis en la forma vocal profana més important: l'òpera. Contesta les qüestions següents. *(Total 2 punts: 0,50 punts per cada qüestió)*

a. Quin és el nom del músic alemany que impulsa els canvis en l'òpera? _____

b. Els personatges mitològics i sobrehumans de les òperes barroques són substituïts ara per: _____

_____

c. Els personatges ara tenen atributs humans. Anomena'n tres. _____

_____

d. Els arguments ja no es basen en llegendes o històries mitològiques com passava en el Barroc. Ara s'inspiren en _____

4. Relaciona els compositors que apareixen tot seguit amb els països que corresponen. *(Total 1 punt)*

1 Itàlia 2 Àustria 3 Espanya 4 Alemanya

◯ Wolfgang A. Mozart ◯ Cristoph Gluck ◯ Antonio Salieri ◯ Vicent Martín i Soler

◯ Muzzio Clementi ◯ Luigi Boccherini ◯ Carl Philipp Emmanuel Bach ◯ Franz J. Haydn

5. Relaciona els instruments següents amb la família corresponent. *(Total 0,50 punts)*

1 Família de corda puntejada 2 Família de corda percudida 3 Família de corda fregada

4 Família de vent fusta 5 Família de vent metall 6 Família de percussió

◯ oboè ◯ viola ◯ timbals ◯ pianoforte

◯ fagot ◯ trompa ◯ clarinet

6. En els fragments musicals següents sentiràs diverses formes d'aquest període. Escriu en els quadres la forma instrumental que correspon a cada audició. *(Total 1,2 punts: 0,30 per audició)*

Audició 1: _____

Audició 2: _____

Audició 3: _____

Audició 4: _____

EL CLASSICISME

SOLUCIONS **PROVA DE CONEIXEMENTS**

Nom: _____ Curs: _____ Grup: _____

1. Assenyala amb una X el període cronològic que comprén el Classicisme. *(Total 0,50 punts)*

- ◯ Des del segle XIII fins al segle XVI
- ◯ Des de la fi del segle XVI fins al segle XVIII
- (X) Des de mitjan segle XVIII a principis del XIX
- ◯ Des de mitjan segle XVII a principis del XVIII

2. Descriu els aspectes històrics i socioculturals que caracteritzen aquest període de la història responent les qüestions següents. *(Total 2 punts: 0,50 per cada qüestió)*

a. Aquest període s'emmarca, musicalment, entre dos fets. Quins són? _____
La mort de J. S. Bach l'any 1750 i l'estrena el 1805 de la 3a Simfonia "Heroica" de Ludwig van Beethoven.

b. Quin és el nom del moviment cultural que en aquesta època promou l'ideal d'igualtat i de benestar de tots els éssers humans mitjançant l'educació i del coneixement? _____
La Il·lustració.

c. Quina és la frase que resumeix la idea d'aquest període i quin és el seu significat? _____
"Sapere aude", que significa "atreveix-te a saber".

d. Què passa amb el poder dels reis absolutistes? _____
Que comencen a ser qüestionats i s'inicia la decadència.

3. Contesta les preguntes següents.

3.1. Amb relació a la música instrumental, contesta: *(Total 2,8 punts)*

a. Formes instrumentals. *(0,40 per cada qüestió)*

a.1. Forma musical que consta de quatre moviments i composta per a orquestra _____
Simfonia

a.2. Música escrita per a un nombre reduït d'instruments. En aquest període agradava molt el quartet de corda. *Música de cambra*

a.3. Obra musical escrita per a la intervenció d'un instrument solista, acompanyat de l'orquestra.
Concert

a.4. Estructura de la forma sonata i el seu creador. *Exposició, desenvolupament i reexposició.*
Karl Philppe Emmanuel Bach

b. Relaciona el tempo que correspon a cadascun dels quatre moviments d'una simfonia del Classicisme. *(0,30 per cada qüestió)*

Temps lent: moviment número *2*
Temps viu i enèrgic: moviment número *4*
Temps ràpid "Allegro": moviment número *1*
Dansa d'origen francés "Minuet": moviment número *3*

3.2. Amb relació a la música vocal, es produeixen una sèrie de canvis en la forma vocal profana més important: l'òpera. Contesta les qüestions següents. *(Total 2 punts: 0,50 punts per cada qüestió)*

a. Quin és el nom del músic alemany que impulsa els canvis en l'òpera? *Christoph W. Gluck*

b. Els personatges mitològics i sobrehumans de les òperes barroques són substituïts ara per: *Personatges corrents extrets de la vida quotidiana.*

c. Els personatges ara tenen atributs humans. Anomena'n tres. *La valentia, la intel·ligència, la bondat, la covardia, l'enveja, la maldat...*

d. Els arguments ja no es basen en llegendes o històries mitològiques com passava en el Barroc. Ara s'inspiren en *Escenes quotidianes del dia a dia, molt més properes a l'espectador*

4. Relaciona els compositors que apareixen tot seguit amb els països que corresponen. *(Total 1 punt)*

1 Itàlia 2 Àustria 3 Espanya 4 Alemanya

2 Wolfgang A. Mozart	4 Cristoph Gluck	1 Antonio Salieri	3 Vicent Martín i Soler
1 Muzzio Clementi	1 Luigi Boccherini	4 Carl Philipp Emmanuel Bach	2 Franz J. Haydn

5. Relaciona els instruments següents amb la família corresponent. *(Total 0,50 punts)*

1 Família de corda puntejada 2 Família de corda percudida 3 Família de corda fregada
4 Família de vent fusta 5 Família de vent metall 6 Família de percussió

4 oboè	3 viola	6 timbals	2 pianoforte
4 fagot	5 trompa	4 clarinet	

6. En els fragments musicals següents sentiràs diverses formes d'aquest període. Escriu en els quadres la forma instrumental que correspon a cada audició. *(Total 1,2 punts: 0,30 per audició)*

Audició 1: *CD 2- Núm. 1 Petita serenata nocturna. Mozart - Música de cambra*

Audició 2: *CD 2- Núm. 6 La flauta màgica. Mozart - Òpera*

Audició 3: *CD 2- Núm. 13 Simfonia núm. 94 - Sorpresa. Haydn - Simfonia*

Audició 4: *CD 2- Núm. 12 Concert per a clarinet i orquestra. Mozart - Concert*

EL ROMANTICISME

PROVA DE CONEIXEMENTS

Nom: _____ Curs: _____ Grup: _____

1. Assenyala amb una X el període cronològic que comprén el Romanticisme. *(Total 0,50 punts)*

- ◯ Des del segle XVIII fins al segle XIX
- ◯ Des del 1795 al 1850
- ◯ Des de finals del segle XIX fins al segle X
- ◯ Segle XIX (de 1805 a 1905)

2. Descriu els aspectes històrics i socioculturals que caracteritzen aquest període de la història responent les qüestions següents. *(Total 3 punts: 0,50 per cada qüestió)*

a. Musicalment, el Romanticisme se situa entre... _____

_____

_____

b. En aquest període es produeix un fet que afecta el poder dels reis. A quin succés ens referim i quina conseqüència provoca? _____

_____

c. Sobre el moviment nacionalista, completa el fragment següent amb aquestes paraules:

entusiasme / llibertat / folklore / patriotisme / orgull / tradicions / nostàlgia

L'afany per trobar la identitat pròpia a través del _____ *i de les* _____ *pròpies de cada país, se sintetitza en dues característiques: un* _____ *per la seua pròpia naturalesa i un* _____ *exaltat.*

d. Cronològicament, entre quines dues etapes se situa el Nacionalisme? _____

_____

e. El Romanticisme comporta un canvi quant a la consideració social del músic. Quin és? _____

_____

3. Contesta les preguntes següents. *(Total 3 punts: 0,50 per cada qüestió)*

a. Quin compositor alemany concep l'òpera com "l'art total", en el qual se sintetitzen totes les arts (música, pintura, literatura, dansa...)? _____

b. Escriu el nom de les quatre petites formes pianístiques més usades en aquest període. _____

_____

c. En què consisteix la forma d'expressió operística anomenada "Verisme"? _____

_____

d. Sabries explicar què és el leitmotiv? _____

_____

e. Nom de la forma instrumental orquestral d'un sol moviment a través de la qual es descriuen sensacions o sentiments "extramusicals". _____

f. Nom del cant per a veu solista amb acompanyament de piano, de caràcter sentimental, el tema fonamental del qual és l'amor en sentit tràgic, a través d'una fusió perfecta entre la poesia i la música. Nom d'un compositor d'aquesta forma vocal. _____

_____

4. Identifica de quin músic del Romanticisme es tracta. *(Total 1 punt)*

a. Compositor que es va provocar una greu lesió a la mà dreta amb un aparell ideat per enfortir el tercer dit. _____

b. Compositor que va fixar la residència a Mallorca, buscant un clima agradable, tot i que aquesta estada va deteriorar encara més la seua salut delicada. _____

c. Compositor que va quedar marcat decisivament per una malaltia terrible, la qual va donar lloc a una personalitat forta i a un comportament asocial _____

d. Compositor que afirmava "...no hi ha al món home més miserable i desgraciat que jo..."

_____

5. Identifica de quin músic nacionalista es tracta. *(Total 1 punt)*

a. Compositor nacionalista escandinau que fa un cant al paisatge noruec, a la vida del seu poble, a la seua història i als poemes populars, en obres com la titulada "El matí".

_____

b. Compositor nacionalista hongarés que, investigant en els pobles, va recuperar contes i melodies populars sobre escenes de la vida camperola. _____

c. Compositor nacionalista americà fascinat per la música negra que fusiona el popular i el culte en obres com "Porgy and Bess". _____

d. Compositor nacionalista rus de l'obra "Una nit a la Muntanya Pelada". _____

e. Compositor del nacionalisme espanyol que va morir quan el vaixell en què viatjava fou torpedinat. _____

6. Indica el nom de cadascun d'aquests instruments. *(Total 1 punt)*

a. Flauta de dimensions reduïdes. _____

b. Instrument de corda puntejada amb 7 pedals. _____

c. Instrument de vent-fusta amb cos de metall. _____

d. Instrument rei en el Romanticisme. _____

e. L'instrument de vent-metall més gran. _____

7. Relaciona cada compositor amb la seua obra i nacionalitat. *(Total 1 punt)*

Obra	Compositor	Nacionalitat
Carmen	_____	_____
Iberia	_____	_____
Tanhäuser	_____	_____
Rigoletto	_____	_____
Tosca	_____	_____

8. Tria, d'entre les formes musicals següents, aquella a què es refereix cadascuna de les audicions i la característica que li correspon. *(Total 0,5 punts: 0,25 per audició)*

òpera, simfonia, lied, gran forma instrumental per a orquestra simfònica, cant per a veu solista amb acompanyament de piano de caràcter sentimental, forma vocal amb acompanyament orquestral

Audició 1

Forma musical: _____

Característica: _____

Audició 2

Forma musical: _____

Característica: _____

EL ROMANTICISME

SOLUCIONS **PROVA DE CONEIXEMENTS**

Nom: _____ Curs: _____ Grup: _____

1. Assenyala amb una X el període cronològic que comprén el Romanticisme. *(Total 0,50 punts)*

- ◯ Des del segle XVIII fins al segle XIX
- ◯ Des del 1795 al 1850
- ◯ Des de finals del segle XIX fins al segle X
- (X) Segle XIX (de 1805 a 1905)

2. Descriu els aspectes històrics i socioculturals que caracteritzen aquest període de la història responent les qüestions següents. *(Total 3 punts: 0,50 per cada qüestió)*

a. Musicalment, el Romanticisme se situa entre... *l'estrena de la 3a Simfonia "Heroica" de Beethoven i la publicació del poema simfònic "La Mer" de Claude Debussy.*

b. En aquest període es produeix un fet que afecta el poder dels reis. A quin succés ens referim i quina conseqüència provoca? *És la Revolució Francesa del 1789, que significa la pèrdua definitiva del poder de les monarquies absolutistes.*

c. Sobre el moviment nacionalista, completa el fragment següent amb aquestes paraules:

entusiasme / llibertat / folklore / patriotisme / orgull / tradicions / nostàlgia

L'afany per trobar la identitat pròpia a través del ***folklore*** *i de les* ***tradicions*** *pròpies de cada país, se sintetitza en dues característiques: un* ***entusiasme*** *per la seua pròpia naturalesa i un* ***patriotisme*** *exaltat.*

d. Cronològicament, entre quines dues etapes se situa el Nacionalisme? *El primer Nacionalisme entre 1848-1900 i el segon nacionalisme entre 1900-1950.*

e. El Romanticisme comporta un canvi quant a la consideració social del músic. Quin és? *Passa de ser un criat a ser considerat un geni.*

3. Contesta les preguntes següents. *(Total 3 punts: 0,50 per cada qüestió)*

a. Quin compositor alemany concep l'òpera com "l'art total", en el qual se sintetitzen totes les arts (música, pintura, literatura, dansa...)? *Richard Wagner*

b. Escriu el nom de les quatre petites formes pianístiques més usades en aquest període. *Fantasia, impromptu, vals, estudi, polonesa*

c. En què consisteix la forma d'expressió operística anomenada "Verisme"? *Era usada per referir-se a emocions i situacions molt reals, amb trames sòrdides i amb personatges de classes socials baixes.*

d. Sabries explicar què és el leitmotiv? *Una senya d'identitat que permetrà reconéixer un personatge, sentiment o situació sempre que aparega.*

e. Nom de la forma instrumental orquestral d'un sol moviment a través de la qual es descriuen sensacions o sentiments "extramusicals". *Poema simfònic.*

f. Nom del cant per a veu solista amb acompanyament de piano, de caràcter sentimental, el tema fonamental del qual és l'amor en sentit tràgic, a través d'una fusió perfecta entre la poesia i la música. Nom d'un compositor d'aquesta forma vocal. *Lied. Schubert, Schumann, Wolf*

4. Identifica de quin músic del Romanticisme es tracta. *(Total 1 punt)*

a. Compositor que es va provocar una greu lesió a la mà dreta amb un aparell ideat per enfortir el tercer dit. *Schumann*

b. Compositor que va fixar la residència a Mallorca, buscant un clima agradable, tot i que aquesta estada va deteriorar encara més la seua salut delicada. *Chopin*

c. Compositor que va quedar marcat decisivament per una malaltia terrible, la qual va donar lloc a una personalitat forta i a un comportament asocial *Beethoven*

d. Compositor que afirmava "...no hi ha al món home més miserable i desgraciat que jo..." *Schubert*

5. Identifica de quin músic nacionalista es tracta. *(Total 1 punt)*

a. Compositor nacionalista escandinau que fa un cant al paisatge noruec, a la vida del seu poble, a la seua història i als poemes populars, en obres com la titulada "El matí". *Edvard Grieg*

b. Compositor nacionalista hongarés que, investigant en els pobles, va recuperar contes i melodies populars sobre escenes de la vida camperola. *Zoltan Kodaly*

c. Compositor nacionalista americà fascinat per la música negra que fusiona el popular i el culte en obres com "Porgy and Bess". *George Gershwin*

d. Compositor nacionalista rus de l'obra "Una nit a la Muntanya Pelada". *Modest Mussorgsky*

e. Compositor del nacionalisme espanyol que va morir quan el vaixell en què viatjava fou torpedinat. *Enric Granados*

6. Indica el nom de cadascun d'aquests instruments. *(Total 1 punt)*

a. Flauta de dimensions reduïdes. *piccolo*

b. Instrument de corda puntejada amb 7 pedals. *arpa*

c. Instrument de vent-fusta amb cos de metall. *saxòfon*

d. Instrument rei en el Romanticisme. *piano*

e. L'instrument de vent-metall més gran. *tuba*

7. Relaciona cada compositor amb la seua obra i nacionalitat. *(Total 1 punt)*

Obra	Compositor	Nacionalitat
Carmen	*Bizet*	*França*
Iberia	*Albéniz*	*Espanya*
Tanhäuser	*Wagner*	*Alemanya*
Rigoletto	*Verdi*	*Itàlia*
Tosca	*Puccini*	*Itàlia*

8. Tria, d'entre les formes musicals següents, aquella a què es refereix cadascuna de les audicions i la característica que li correspon. *(Total 0,5 punts: 0,25 per audició)*

òpera, simfonia, lied, gran forma instrumental per a orquestra simfònica, cant per a veu solista amb acompanyament de piano de caràcter sentimental, forma vocal amb acompanyament orquestral

Audició 1

Forma musical: *Simfonia*

Característica: *Gran forma instrumental per a orquestra simfònica.*

Audició 2

Forma musical: *Lied*

Característica: *Cant per a veu solista amb acompanyament de piano de caràcter sentimental.*

LA MÚSICA CONTEMPORÀNIA

PROVA DE CONEIXEMENTS

Nom: _____ Curs: _____ Grup: _____

1. **Descriu els aspectes històrics i socioculturals que caracteritzen aquest període de la història responent les qüestions següents.** *(Total 3 punts: 0,50 per cada qüestió)*
   a. El període conegut amb el nom d'Impressionisme se situa entre els anys... _____
   b. La convulsió i tensió social que es viu a principis del segle XX es reflectirà en la consolidació de poders dictatorials en diferents països europeus. Posa'n dos exemples: _____
   c. El terme "Impressionisme" prové de la crítica burleta que es va fer d'un quadre. Com es titula? I qui n'és l'autor? _____
   d. Com s'anomena l'estil musical revolucionari del segle XX que nega la melodia i l'harmonia? _____
   e. Al segle XX sorgeixen nombrosos estils musicals. Anomena'n dos. _____
   f. Com s'anomena el trastorn de la percepció pel qual l'audició d'un determinat so provoca la percepció d'un color concret? _____

2. **Contesta les preguntes següents.** *(Total 2,5 punts: 0,50 per cada qüestió)*
   a. La música que utilitza l'ordinador i l'estadística matemàtica per a compondre es denomina...
   b. La música que utilitza sons extrets de la vida diària (recollits de la natura, de la ciutat, fàbriques, etc.) s'anomena... _____
   c. Música creada al laboratori amb mitjans electrònics en què no intervé l'enregistrament de sons.
   d. Introducció del soroll en les composicions musicals. _____
   e. Ruptura de la tonalitat, desaparició de l'orde i de l'organització tradicional dels sons.

3. **Identifica de quin músic del Romanticisme es tracta.** *(Total 1 punt)*
   a. Va ser l'únic compositor totalment impressionista, de manera que podem dir que la música impressionista comença i acaba amb ell. _____
   b. Músic francés considerat excèntric i inconformista cap a tot tipus de corrent estètic tant tradicional com avantguardista. _____
   c. Compositor francés acusat en ocasions de ser un imitador de Debussy, encara que la seua capacitat per a tractar el color orquestral és única. _____
   d. Compositor francés que, durant l'Exposició Mundial a París, va sentir ritmes i escales orientals que trencaven amb el concepte tradicional de consonància i dissonància. _____

4. Identifica de quin músic del segle XX es tracta. *(Total 1 punt)*

a. Compositor i enginyer francés que va compondre una obra per a l'Exposició Mundial de Brussel·les (1958) que fou retransmesa a través de 425 altaveus situats a diferents punts del Philips Pavilion (dissenyat per l'arquitecte Le Corbusier) _____

b. Compositor de l'obra titulada "La Consagració de la Primavera". _____

c. Compositor austríac, que va abanderar un nou procés compositiu: l'atonalisme, que trencarà amb les regles de composició usades fins al moment. _____

d. Compositor italià que usa el soroll en les seues composicions. _____

5. Indica el nom de cadascun d'aquests instruments usats en la música del segle XX.
(Total 1 punt)

a. Instrument en forma de caixa de la qual ixen dues antenes i en el qual l'intèrpret produeix els sons movent les mans prop de les antenes, sense tocar-les. _____

b. Instrument format per diversos teclats i proveït d'una dinamo que generava ones. _____

_____

c. Instrument proveït d'un sol teclat i d'un anell metàl·lic que llisca sobre una peça de carbó.

_____

d. Instrument creat per a "fabricar sorolls". _____

6. Relaciona cada obra amb el seu compositor. *(Total 1 punt)*

1 Laberints II	◯ B. Bartók
2 Un encontre entre cotxes i avions	◯ I. Stravinsky
3 Variacions per a una porta i un sospir	◯ J. Cage
4 Imaginare Landscape núm. 1	◯ P. Henry
5 Estratègia	◯ L. Berio
6 Pierrot Lunaire	◯ Russolo
7 Pulcinella	◯ Stockhausen
8 El cant de l'adolescent	◯ Xenaquis
9 Música per a corda, percussió i celesta	◯ Schöenberg

7. Respon les qüestions sobre aquesta audició. *(Total 0,50 punts)*

a. Escriu quatre adjectius que estiguen relacionats amb el caràcter d'aquesta audició.

_____

b. Explica si aquesta obra es pot enquadrar dins dels nous plantejaments dels compositors del segle XX i per què. _____

_____

LA MÚSICA CONTEMPORÀNIA

SOLUCIONS PROVA DE CONEIXEMENTS

Nom: _____ Curs: _____ Grup: _____

1. Descriu els aspectes històrics i socioculturals que caracteritzen aquest període de la història responent les qüestions següents. *(Total 3 punts: 0,50 per cada qüestió)*

a. El període conegut amb el nom d'Impressionisme se situa entre els anys... *1860-70 i 1920*

b. La convulsió i tensió social que es viu a principis del segle XX es reflectirà en la consolidació de poders dictatorials en diferents països europeus. Posa'n dos exemples: *A Espanya (Franco), a Itàlia (Mussolini), a Rússia (Stalin) o a Alemanya (Hitler).*

c. El terme "Impressionisme" prové de la crítica burleta que es va fer d'un quadre. Com es titula? I qui n'és l'autor? *"Impressió, sol naixent", de Claude Monet.*

d. Com s'anomena l'estil musical revolucionari del segle XX que nega la melodia i l'harmonia? *Atonalisme*

e. Al segle XX sorgeixen nombrosos estils musicals. Anomena'n dos. *El dodecafonisme, el serialisme, la música concreta, la música electrònica, la música electroacústica, la música estocàstica...*

f. Com s'anomena el trastorn de la percepció pel qual l'audició d'un determinat so provoca la percepció d'un color concret? *Sinestèsia*

2. Contesta les preguntes següents. *(Total 2,5 punts: 0,50 per cada qüestió)*

a. La música que utilitza l'ordinador i l'estadística matemàtica per a compondre es denomina... *música estocàstica*

b. La música que utilitza sons extrets de la vida diària (recollits de la natura, de la ciutat, fàbriques, etc.) s'anomena... *música concreta*

c. Música creada al laboratori amb mitjans electrònics en què no intervé l'enregistrament de sons. *música electrònica*

d. Introducció del soroll en les composicions musicals. *futurisme*

e. Ruptura de la tonalitat, desaparició de l'orde i de l'organització tradicional dels sons. *dodecafonisme*

3. Identifica de quin músic del Romanticisme es tracta. *(Total 1 punt)*

a. Va ser l'únic compositor totalment impressionista, de manera que podem dir que la música impressionista comença i acaba amb ell. *Debussy*

b. Músic francés considerat excèntric i inconformista cap a tot tipus de corrent estètic tant tradicional com avantguardista. *Satie*

c. Compositor francés acusat en ocasions de ser un imitador de Debussy, encara que la seua capacitat per a tractar el color orquestral és única. *Ravel*

d. Compositor francés que, durant l'Exposició Mundial a París, va sentir ritmes i escales orientals que trencaven amb el concepte tradicional de consonància i dissonància. *Debussy*

4. Identifica de quin músic del segle XX es tracta. *(Total 1 punt)*

a. Compositor i enginyer francés que va compondre una obra per a l'Exposició Mundial de Brussel·les (1958) que fou retransmesa a través de 425 altaveus situats a diferents punts del Philips Pavilion (dissenyat per l'arquitecte Le Corbusier) *Varèse*

b. Compositor de l'obra titulada "La Consagració de la Primavera". *Stravisnky*

c. Compositor austríac, que va abanderar un nou procés compositiu: l'atonalisme, que trencarà amb les regles de composició usades fins al moment. *Schöenberg*

d. Compositor italià que usa el soroll en les seues composicions. *Russolo*

5. Indica el nom de cadascun d'aquests instruments usats en la música del segle XX. *(Total 1 punt)*

a. Instrument en forma de caixa de la qual ixen dues antenes i en el qual l'intèrpret produeix els sons movent les mans prop de les antenes, sense tocar-les. *Theremin*

b. Instrument format per diversos teclats i proveït d'una dinamo que generava ones. *Dinamòfon*

c. Instrument proveït d'un sol teclat i d'un anell metàl·lic que llisca sobre una peça de carbó. *Ones Martenot*

d. Instrument creat per a "fabricar sorolls". *Intonarumori*

6. Relaciona cada obra amb el seu compositor. *(Total 1 punt)*

1 **Laberints II**	9 B. Bartók
2 **Un encontre entre cotxes i avions**	7 I. Stravinsky
3 **Variacions per a una porta i un sospir**	4 J. Cage
4 **Imaginare Landscape núm. 1**	3 P. Henry
5 **Estratègia**	1 L. Berio
6 **Pierrot Lunaire**	2 Russolo
7 **Pulcinella**	8 Stockhausen
8 **El cant de l'adolescent**	5 Xenaquis
9 **Música per a corda, percussió i celesta**	6 Schöenberg

7. Respon les qüestions sobre aquesta audició. *(Total 0,50 punts)*

a. Escriu quatre adjectius que estiguen relacionats amb el caràcter d'aquesta audició. *Estrany, inquietant, rar, impactant, desconcertant, extravagant*

b. Explica si aquesta obra es pot enquadrar dins dels nous plantejaments dels compositors del segle XX i per què. *Sí. Perquè entra dins d'una concepció de l'experimentació i de noves fonts sonores amb nous instruments.*